PURITAS

Cum pot să-L iubesc pe Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul?

Samuel Annesley

Cum pot să-L iubesc pe Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul?

Samuel Annesley

Cum pot să-L iubesc pe Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul?

MAGNA GRATIA
Dascălu, 2026

CUM POT SĂ-L IUBESC PE DUMNEZEU CU TOATĂ INIMA, CU TOT SUFLETUL ŞI CU TOT CUGETUL?

Samuel Annesley

Copyright © 2026 Editura MAGNA GRATIA. Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei publicaţii nu poate fi reprodusă, stocată sau transmisă în orice formă şi prin orice mijloace – electronice, mecanice, prin fotocopiere, microfilmare, înregistrare sau alt fel – cu excepţia unor citate scurte în recenzii, fără permisiunea prealabilă a deţinătorului drepturilor de autor.

Publicat în original sub titlul *How May We Attain To Love God With All Our Hearts, Souls, And Minds?,* de Rev. Samuel Annesley, parte din *The Morning Exercises at Cripplegate, St. Giles*, vol. 1, London: William Tegg, 1844.

Traducerea: Ninel Lazăr. Corectura: Monica Lazăr. Tehnoredactare şi DTP: MG Books.

Dacă nu este precizat altfel în text, citatele biblice sunt preluate din Biblia Cornilescu, ediţia revizuită. Drepturi de autor British and Foreign Bible Society (BFBS) şi Societatea Biblică Interconfesională din România (SBIR) 1924, 2016. Folosit cu permisiune. Referinţele biblice notate cu NTR sunt preluate din Biblia, Noua Traducere Românească (NTR). Copyright 2007, 2010, 2016 de Biblica Inc. Toate drepturile sunt rezervate. Folosit cu permisiune.

ISBN: 978-630-351-352-2 (pdf); 978-630-351-353-9 (epub).

Editura MAGNA GRATIA nu susţine în mod necesar toate punctele de vedere ale autorilor pe care îi publică.

„Să nu furi” (Exod 20:15).
Respectă drepturile de autor şi efortul depus pentru publicarea acestei cărţi! Cerinţele MAGNA GRATIA privind drepturile de autor pot fi consultate la adresa de internet www.magnagratia.org/copyright.html.

Editura MAGNA GRATIA
Str. Liliacului nr. 26,
Dascălu-Ilfov 077075
Email: contact@magnagratia.org
Internet: www.magnagratia.org

Cuprins

Prefața seriei PURITAS 7

Introducere 15

Capitolul 1. Ce înseamnă să-L iubim pe Dumnezeu? 21

Capitolul 2. Îndatorirea clară a dragostei pentru Dumnezeu 51

Capitolul 3. Abilitățile necesare pentru a-L iubi pe Dumnezeu 75

Capitolul 4. Trepte ale dragostei față de Dumnezeu 133

Capitolul 5. Însușirile dragostei față de Dumnezeu 165

Capitolul 6. Efectele dragostei față de Dumnezeu 189

Capitolul 7. Îndemnuri la dragoste înflăcărată față de Dumnezeu 227

Despre autor 249

Anexă. Întrebări pentru studiu și reflecție 263

Despre MAGNA GRATIA

PREFAȚA SERIEI PURITAS

Dacă evanghelicii de astăzi știu ceva despre puritani și puritanism, ceea ce ei știu izvorăște fie din mituri sau folclor evanghelic, fie din prezumția că puritanii au fost niște oameni cu capul mare, care trăiau într-un soi de turn de fildeș, izolați de societate, ducând o viață excesiv de austeră și fiind preocupați obsesiv de o teologie lipsită de realism, un soi de despicare a firului în patru fără prea mare legătură cu viața de zi cu zi.

Realitatea istorică este însă una foarte diferită. Da, ca primă generație de după Reformă, puritanii au împărtășit preocuparea reformatorilor pentru studiu doctrinar și claritate teologică. Dar ei nu s-au limitat la asta. Scrierile puritanilor sunt atât de bogate în aplicații practice, atât de conectate la

viața reală și atât de realiste în așteptările create pentru creștinul evanghelic, încât aproape că este de mirare cum se face că, după atâtea secole care s-au scurs de la perioada puritană încoace, ei sunt văzuți în continuare ca niște „sihaștri" evanghelici.

Acesta este unul dintre motivele care m-au determinat să mă aplec mai mult asupra traducerilor scrierilor puritane în lucrarea de la MAGNA GRATIA și mai ales să ajut la demistificarea portretului puritanului zugrăvit în lumea contemporană evanghelică.

Seria PURITAS este o colecție de peste 100 de scrieri scurte, axate pe întrebări de natură foarte practică, dileme care i-au preocupat pe autorii puritani și la care au căutat să răspundă în general prin predici sau scrieri relativ scurte, dar adânc înrădăcinate în argumente și dovezi biblice. Ceea ce sper să observe aceia care se vor opri să citească

această serie este natura atât de actuală a întrebărilor și dilemelor cu care puritanii s-au luptat și la care au căutat asiduu (și au găsit) răspunsuri biblice.

De la chestiuni precum maniera de a avea și păstra siguranța mântuirii, la cum să-L iubim practic pe Dumnezeu cu toată inima și pe aproapele ca pe noi înșine; de la felul cum ar trebui să luptăm concret cu ispita și poftele nesănătoase la maniera în care ar trebui să folosim legitim binecuvântările lui Dumnezeu pentru această viață; de la cum ar trebui să trăim prin credința în providența lui Dumnezeu și până la cum ar trebui să tratăm dărnicia pentru a-L glorifica pe Dumnezeu prin ea; de la cum să exprimăm mulțumirile față de bunătatea lui Dumnezeu și până la lupta cu depresia și anxietatea; de la ce trebuie făcut pentru a ne înfrâna limba și până la cum ar trebui

să suportăm necazurile, durerile și suferințele în lume; de la cum ar trebui să postim după voia lui Dumnezeu și până la ce pot face părinții pentru a-și ajuta copiii să Îl cunoască pe Hristos spre mântuirea lor; de la identificarea semnelor dragostei autentice față de frații în credință și până la cum ar trebui să tratăm conflictele și când sunt necesare despărțirile în adunări (și multe alte astfel de întrebări și dileme de natură practică) – seria PURITAS își dorește să redescopere înțelepciunea puritană practică, intens biblică și hotărât teocentrică, și să o prezinte generației actuale.

De aceea, invitația mea pentru cititor este aceasta – deschide-ți inima și pregătește-te pentru una dintre cele mai frumoase aventuri, în înțelepciunea biblică practică, dacă este să îi spunem așa, prin care vei crește spiritual mai mult decât ți-ai

închipuit vreodată că ar fi posibil. Și ține aproape de tine Biblia, pentru că vei avea nevoie să faci ceea ce puritanii au făcut și au cerut cu excelență – slujba asemenea credincioșilor din Berea, anume să vezi dacă învățătura primită prin această serie este biblică sau nu.

Ninel Lazăr
Editura și Asociația
MAGNA GRATIA,
August 2026

Isus i-a răspuns: „Să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, și cu tot cugetul tău. Aceasta este cea dintâi și cea mai mare poruncă”.

MATEI 22:37-38

INTRODUCERE

Se cuvine ca această preocupare a noastră să înceapă cu o introducere generală în acest subiect. Eu m-aș înșela amarnic – și v-ați înșela și voi – dacă am socoti că acest text biblic nu este potrivit pentru o utilizare generală. Așadar, să ne apucăm de lucrarea aceasta nu doar în teamă de Dumnezeu, ci și în dragoste față de El. Această poruncă se găsește în Deuteronom 6:5: „Să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu toată puterea ta". Porunca nu se găsește nici în cartea Exod, nici în Levitic, ci numai în Deuteronom, adică în „a doua lege a lui Moise", care, așa cum spun unii, prefigura următoarea lege, cea a Evangheliei, de care ține această poruncă, căci legea veche era o lege a fricii, care ducea la robie, motiv pentru care Moise vorbește despre groaza stârnită în oameni la

momentul când ea a fost dată. După ce încheie această relatare, Moise începe capitolul următor vorbind despre dragoste și arătând că Duhul Sfânt va face ca legea dragostei să vină după legea fricii. Este de remarcat faptul că evreii citeau acest pasaj cu cea mai mare atenție, iar cărturarii lor scriau cu litere mai mari decât în mod obișnuit primul și ultimul cuvânt al introducerii, pentru a-i lărgi înțelesul și pentru a arăta că aceasta este începutul și sfârșitul Legii lui Dumnezeu. Ei citeau acest pasaj dimineața și seara, și asta cu multă aplecare spre evlavie.

CIRCUMSTANȚA

Împrejurarea în care Hristos a stăruit asupra acestei porunci înaintea ucenicilor și a acelora care Îl auzeau predicând a fost următoarea: când fariseii au auzit cum El îi pusese în încurcătură pe saduchei și le închisese gura printr-un răspuns atât de potrivit

și de temeinic, încât nu mai avuseseră nimic de spus, ei s-au sfătuit cum să-și arate profunzimea minții și ascuțimea judecății, ca să afecteze popularitatea lui Hristos în privința învățăturii și a priceperii Lui în Scriptură. De aceea, ei au ales unul dintre cei mai iscusiți tâlcuitori ai Legii, pentru a-I pune o întrebare cu intenții viclene. Ei Îl numesc „Învățătorule", deși nu vor să-I fie ucenici. Ei Îl întreabă care este „cea mai mare" poruncă, deși nu vor să împlinească așa cum se cuvine nici „cea mai mică" poruncă. Ei credeau că Hristos nu ar avea cum să dea un răspuns împotriva căruia ei să nu poată ridica, cel puțin în aparență, obiecții foarte plauzibile. Dacă Hristos ar fi spus că o anumită poruncă ar fi fost cea mai mare, obiecția le-ar fi fost la îndemână: „De ce nu este alta la fel de mare?" Dar înțelepciunea lui Hristos le dă de rușine viclenia. El nu socotește că o poruncă este mai mare micșorându-le pe celelalte, ci

El prezintă esența întregii Legi și o împarte în două porunci mari, potrivit subordonării obiectelor lor:

> „Să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, și cu tot cugetul tău. Aceasta este cea dintâi, și cea mai mare poruncă. Iar a doua, asemenea ei, este: Să-L iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți" (Matei 22:37-39).

Deși măreția subiectului ne cere să ne deschidem inimile larg, bogăția lui mă obligă să restrâng atenția asupra primei porunci. De aceea, ca să folosim înțelept acest spațiu, voi explica textul biblic și voi arăta felul în care el trebuie aplicat în viețile noastre.

TEMA CENTRALĂ

Ce înseamnă să-L iubim pe Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul? Și cum putem ajunge să facem aceasta?

Pe scurt, răspunsul este că suntem chemați să-L iubim pe Dumnezeu, atât cât ne stă în putință, într-un fel *nemărginit*.

Pentru îndrumări practice în această privință, voi urma abordarea următoare:

În primul rând, îți voi arăta ce înseamnă să-L iubim pe Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul.

Apoi voi căuta să demonstrez că este îndatorirea noastră neîndoielnică și de neocolit să-L iubim pe Dumnezeu în felul acesta.

În al treilea rând, voi arăta ce abilități sunt necesare pentru împlinirea corespunzătoare a acestei îndatoriri și cum le putem dobândi.

În al patrulea rând, voi oferi îndrumări practice despre cum să dezvoltăm și să sporim toate abilitățile pe care le putem dobândi, astfel ca dragostea noastră față de

Dumnezeu să crească neîncetat.

În încheiere, voi folosi cele mai bune îndemnuri la care mă pot gândi, ca să stârnesc în tine o râvnă sfântă pentru asemenea abilități și o sârguință plină de energie în împlinirea acestei îndatoriri.

1.

CE ÎNSEAMNĂ SĂ-L IUBIM PE DUMNEZEU?

Ce înseamnă, deci, să-L iubim pe Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul?

Nu este nevoie să studiem prea mult ca să înțelege, sensul acestor termeni, căci, atunci când sunt folosiți separat, ei exprimă același lucru. Despre David se spune că L-a urmat pe Domnul „din toată *inima* lui" (1 Împ. 14:8), iar despre Iosia ni se spune că i-a făcut pe cei din popor, ca și pe el însuși, să încheie un legământ „să-L urmeze pe Domnul și să păzească poruncile, învățăturile și legile Lui, din toată *inima* și din tot *sufletul*" (2 Împ. 23:3). Uneori, în acest sens sunt folosiți *trei* termeni: „Să-L iubești pe

Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu toată puterea ta" (Deut. 6:5). Alteori sunt folosiți *patru* termeni: „Să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu tot cugetul tău, și cu toată puterea ta" (Marcu 12:30).

Dragostea față de Dumnezeu trebuie să pătrundă în întreaga noastră ființă și să stăpânească peste ea, cu toate puterile ei. Mintea trebuie să se gândească la Dumnezeu, iar voința trebuie să-și găsească desfătarea în Dumnezeu; pe scurt, trebuie să ne folosim toată puterea ca să-I fim plăcuți.

Nu trebuie să iubim nimic mai mult decât pe Dumnezeu și nimic la fel de mult ca pe Dumnezeu; trebuie să-L iubim mai presus de orice și pentru El însuși, și toate celelalte lucruri să le iubim în Dumnezeu și pentru Dumnezeu.

Trebuie să fim gata să pierdem totul, chiar și viața, mai degrabă decât să îngăduim ceva potrivnic sau care să intre în competiție cu dragostea noastră față de Dumnezeu.

Toate aceste expresii ne arată intensitatea simțămintelor noastre, caracterul indubitabil al obligației noastre față de El și nimicnicia oricărui lucru care ar cere oricât de mult sau de puțin din dragostea noastră. Ele ne amintesc cât suntem de slabi, ne îndeamnă la smerenie și ne trezesc tânjirea după o viață mai bună. Cineva a spus pe bună dreptate că „dragostea inimii nu este înțeleasă, ci simțită; dragostea sufletului nu este simțită, ci înțeleasă, căci dragostea sufletului ține de judecata lui. Cel care Îl iubește pe Dumnezeu așa cum i se poruncește aici crede că tot binele se află în Dumnezeu și că Dumnezeu este tot ceea ce poate fi bun; fără Dumnezeu, nu există nimic bun. El crede că

Dumnezeu este toată puterea și toată înțelepciunea, și că, fără Dumnezeu, nu există nici putere, nici înțelepciune" [sursa incertă, n.tr.]. Cu toate acestea, acești termeni au, fără îndoială, o însemnătate aparte, iar Duhul Sfânt vrea ca, prin acești termeni diferiți, să descrie mai pe deplin felul în care trebuie să Îl iubim pe Dumnezeu. O analiză foarte minuțioasă a diferențelor dintre termenii folosiți ar încurca mai degrabă decât să lămurească această mare poruncă, pe când o interpretare simplă, întemeiată pe Scriptură, ne va ajuta să înțelegem îndatorirea care ne revine.

Să cercetăm, așadar: (1) ce înseamnă să iubim, (2) ce înseamnă să-L iubim pe Dumnezeu și (3) ce înseamnă să-L iubim pe Dumnezeu în felul descris în acest pasaj.

CE ESTE DRAGOSTEA?

Ce este dragostea? „Dragostea este un simțământ al unirii, prin care dorim sau ne

bucurăm de o unire neîntreruptă cu lucrul iubit" (Martin Luther). Aici nu mă refer la dragostea *trupească*, căci chiar și filozoful poate observa că între oamenii răi nu poate exista dragoste adevărată.

Pe de altă parte, nu mă refer nici la o dragoste *naturală*, fiindcă aceasta poate fi la fel de bine una tipică brutelor pe cât este caracteristică ființelor raționale.

Dragostea divină este însă *rațională* într-un fel transcendent. Ea nu este o dragoste pur morală, fiindcă aceea are limitările ei, pe când dragostea divină se manifestă întotdeauna într-un fel desăvârșit sau dus la extrem.

Dragostea divină sau duhovnicească este un compus al tuturor formelor de dragoste enumerate, dar ea adaugă la ele infinit mai mult decât preia de la ele. Dragostea divină este naturală într-un fel supranatural, căci

ea transformă virtuțile morale în haruri spirituale. Ea îi cheamă pe oameni să se străduiască să trăiască spre slava lui Dumnezeu la fel de mult cât toate celelalte făpturi create laolaltă, de la îngerul cel mai înălțat până la piatra lipsită de simțire.

CE ÎNSEAMNĂ SĂ-L IUBIM PE DUMNEZEU?

Ce este dragostea față de Dumnezeu?

Aici aș spune că o descriere mai largă se potrivește cel mai bine scopului meu de față. Această dragoste spirituală este lărgirea de negrăit a inimii față de Dumnezeu; este extazul și răpirea inimii în Dumnezeu; este pierderea de sine a sufletului în Dumnezeu; este lucrarea necontenită a inimii îndreptate spre Dumnezeu. Fiecare putere a sufletului este prinsă în această lucrare a iubirii: mintea cugetă și caută stăruitor cum să-I fie plăcută lui Dumnezeu și cum să se bucure

de El; voința rămâne statornică prin har, astfel că nici măcar toate plăsmuirile Iadului nu o pot abate de la ținta ei; toate simțămintele se avântă cu înflăcărare către Dumnezeu; iar conștiința este neobosită și constrânge întreaga ființă să vegheze la această iubire cu o gelozie sfântă.

Am spus, deci, că această dragoste este *lărgirea* inimii către Dumnezeu. Astfel, când „dragostea lui Dumnezeu este turnată în inimile noastre" (Rom. 5:5), ceea ce se petrece este ca atunci când un fulger se împrăștie pe bolta cerească, astfel că totul se aprinde de îndată. Aceasta este o lărgire de negrăit a inimii față de Dumnezeu, pe care chiar cea mai înaltă retorică din lume este prea searbădă pentru a o putea exprima în cuvinte, lucru pe care îl vedem limpede în Cântarea Cântărilor, acea cântare a iubirii. Eu nu pot să o descriu decât prin cuvinte,

căci cele mai limpezi și mai lesne de înțeles expresii pe care le pot oferi vor îmbrăca forma unor comparații, pe care le voi urmări până când îmi vor stârni doar uimire. Voi împrumuta metafore din lucruri lipsite de viață, din plante, din făpturile înzestrate cu simțire și de la ființa omenească.

METAFORE CARE ILUSTREAZĂ CE ÎNSEAMNĂ SĂ-L IUBIM PE DUMNEZEU

(1) Dragostea sufletului față de Dumnezeu poate fi ilustrată, în mică măsură, prin atracția fierului față de magnet. Această atracție este datorată unei însușiri ascunse [câmpul magnetic, n.tr.], dar, dacă spunem doar atât, nu facem decât să ne ascundem ignoranța. Fierul se mișcă încet spre magnet când se află la distanță de el, dar se mișcă rapid când se apropie, iar când îl atinge, se lipește atât de strâns de el, încât nu se mai desparte decât dacă este luat cu forța.

Și chiar și după ce a fost despărțit, ar putea duce în el până la marginea lumii simțământul puterii acelei atingeri. Așa este și în cazul sufletului: câtă vreme se află departe de Dumnezeu, el se mișcă încet; dar, când Tatăl îl atrage, el aleargă la Domnul. Iar când a ajuns să fie unit cu Hristos prin har, se întreabă asemenea apostolului: „Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos?" (Rom. 8:35). Întrebarea nu este doar: „Cine ne va împiedica să avem parte de dragostea lui Dumnezeu?", ci și „Cine ne poate abate de la dragostea noastră față de Dumnezeu?" Iar Hristos dă răspunsul: unirea credinciosului cu Dumnezeu și bucuria de a se desfăta în El nu pot fi despărțite: „Eu le dau viața veșnică, în veac nu vor pieri, și nimeni nu le va smulge din mâna Mea. Tatăl Meu, care Mi le-a dat, este mai mare decât toți; și nimeni nu le poate smulge din mâna Tatălui Meu" (Ioan 10:28-29).

Chiar dacă, uneori, în starea lor nedesăvârșită, credincioșii se abat într-o anumită măsură, iar Dumnezeu Își ascunde fața de ei, dragostea lor față de El, chiar și la cel mai scăzut nivel, încă se alipește de El cu teamă și dor, căci sufletul nu-și poate uita singurul loc de odihnă: „Întoarce-te, suflete, la odihna ta, căci Domnul ți-a făcut bine" (Ps. 116:7).

(2) Dragostea noastră față de Dumnezeu seamănă cu dragostea florii-soarelui față de soare. Ea răsare dintr-o sămânță foarte mică. La început, nu doar credința noastră, ci și dragostea noastră seamănă cu un „grăunte de muștar" (Matei 17:20), dar apoi ea crește mai repede decât orice altă floare. Și nu doar credința, ci și dragostea „se mărește tot mai mult" (2 Tes. 1:3). Ea se întoarce și se pleacă mereu înspre soare.

Tot astfel, dragostea noastră față de

Dumnezeu se pleacă necontenit înaintea Lui și Îl admiră, și se întoarce mereu către Dumnezeu și Îl urmează. Floarea se deschide și se închide odată cu răsăritul și apusul soarelui. Când este așa cum trebuie, dragostea noastră se deschide către Dumnezeu și se închide față de toate celelalte lucruri. Ea produce destulă sămânță pentru multe alte flori. Dragostea față de Dumnezeu este harul cel mai rodnic, căci când „înflorește și odrăslește", ea umple lumea de roade bune (Isaia 27:6).

(3) Dragostea noastră față de Dumnezeu seamănă cu atașamentul turturelei față de perechea ei. Iar poporul lui Dumnezeu este turtureaua Lui (Ps. 74:19).

Da, eu știu că turturelele ilustrează cel mai bine dragostea frățească, dar de ce n-ar ilustra și dragostea noastră față de Dumnezeu? Ele nu se însoțesc cu alte păsări, și, tot așa, sufletul iubitor păstrează părtășia cu

Dumnezeu și, din proprie alegere, numai cu El și cu cei care poartă chipul Lui. Turtureaua nu cântă și nu zboară încoace și încolo pentru simplă recreație, cum fac alte păsări, ci are un glas aparte doar pentru perechea ei.

În același fel, sufletul care Îl iubește pe Dumnezeu nu zboară după deșertăciunile lumii, căci pentru el, nicio desfătare nu este mai dulce decât părtășia cu Dumnezeu, iar legătura sufletului cu El este una aparte.

Când una dintre păsări moare, cealaltă se ofilește până ce moare și ea, și cele două parcă trăiesc și mor una în brațele alteia. La fel este sufletul care Îl iubește pe Dumnezeu, căci el spune ca psalmistul: „Bunătatea Ta prețuiește mai mult decât viața; de aceea buzele mele cântă laudele Tale" (Ps. 63:3). Nimic nu-l face pe un sfânt mai nerăbdător să plece din această viață decât faptul că,

atât timp cât trăiește aici, nu se poate bucura pe deplin de Dumnezeu.

(4) Dragostea noastră față de Dumnezeu ar trebui să se asemene cu dragostea lui Iacov pentru Beniamin, ba chiar să o întreacă. „Fiul meu nu se poate pogorî împreună cu voi; căci fratele lui a murit, și el a rămas singur; dacă i s-ar întâmpla vreo nenorocire în călătoria pe care o faceți, cu durere îmi veți pogorî perii mei cei albi în locuința morților" (Gen. 42:38). Iacov ar fi preferat mai degrabă să moară de foame decât să se despartă de Beniamin; iar când foamea l-a silit să-l lase să plece și exista primejdia ca acesta să fie ținut departe de el, Iuda s-a oferit să-și dea propria libertate în schimbul celei a fratelui său, fiindcă viața tatălui său era „nedezlipită de sufletul" copilului său (Gen. 44:30).

Tot astfel, sufletul care Îl iubește pe

Dumnezeu nu poate îndura gândul despărțirii de El, iar viața lui este legată de bucuria prezenței lui Dumnezeu.

Poate că m-am lungit prea mult cu aceste metafore sau asemănări, dar, o, de-aș putea să îți mișc inima, nu doar să îți iluminez mintea, cu privire la ceea ce înseamnă să-L iubești pe Dumnezeu!

CE ÎNSEAMNĂ SĂ-L IUBIM PE DUMNEZEU CU INIMA?

Să reluăm acum întrebarea noastră: ce înseamnă să-L iubim pe Domnul, Dumnezeul nostru, *„cu toată inima”*? Unii, ca Augustin, credeau că această expresie se referă la gânduri, alții, precum Grigorie de Nisa, la sufletul viu, iar alții, precum Anselm, la pricepere, care ar trebui să fie lipsită de greșeală. Alții, ca Origen, interpretează expresia ca și cum ar spune: „Strângeți toate aceste lucruri în inimile voastre”. Dar

aceste idei cuprind deja cele mai multe dintre aceste sensuri, astfel că, potrivit Scripturii, trebuie să înțelegem că aici se face referire la *voință* și *simțăminte*.[1] Așa este folosit termenul în Iosua 22:5: „Aveți grijă numai să păziți și să împliniți poruncile și legile pe care vi le-a dat Moise, robul Domnului: să-L iubiți pe Domnul, Dumnezeul vostru, să umblați în toate căile Lui, să țineți poruncile Lui, să vă alipiți de El, și să-I slujiți din toată inima voastră și din tot sufletul vostru". Așa cum viața izvorăște din inimă, tot așa toate faptele sau expresiile ei izvorăsc din voință. Voința trebuie să se îndrepte către Dumnezeu cu toată puterea ei, astfel că toate simțămintele unei inimi curate și sfinte trebuie să se îndrepte către dragostea exclusivă de Dumnezeu. Dragostea izvorăște din voință. Există două feluri de acte

[1] În gândirea puritană, termenul *simțăminte* face referire la dorințe și/sau emoții, în funcție de context – n.tr.

ale voinței: (a) actul care izvorăște nemijlocit din voință însăși, adică actul propriu al voinței, iar atunci când Îl iubește pe Dumnezeu, voința săvârșește un asemenea act, și (b) actul poruncit de voință, care este lucrarea unei alte puteri puse în mișcare de voință. Când voința este plină de dragoste față de Dumnezeu, ea pune în mișcare mintea, ca să cugete la Dumnezeu, pe care Îl iubim, și să cerceteze măreția Celui iubit.

CE ÎNSEAMNĂ SĂ-L IUBIM PE DUMNEZEU CU TOATĂ INIMA?

Nu trebuie să-L iubim pe Dumnezeu doar cu inima, ci cu *toată* inima. Te rog să observi că ura desăvârșită și dragostea desăvârșită nu cunosc ceea ce lumea numește prudență [sau limite, înfrânare, n.tr.]. Dacă urăști pe cineva în chip desăvârșit, tot ce ține de el îți displace; orice ar spune sau ar face acel om, chiar dacă ar fi cât se poate de

bun, ție tot ți se pare că este un om rău. Tot așa, dacă iubești pe cineva în mod desăvârșit, tot ce ține de el îți este plăcut. Unii explică această desăvârșire prin următoarea deosebire: noi trebuie să-L iubim pe Dumnezeu cu toată inima în sens pozitiv și în sens privativ. În sens *pozitiv*, toate puterile voinței trebuie puse în slujba iubirii lui Dumnezeu, și nu putem face acest lucru în chip desăvârșit cât suntem călători pe acest Pământ, până ce ajungem în patria cerească.

În sens *privativ*, însă, trebuie să-L iubim pe Dumnezeu astfel încât să nu îngăduim în inimă nimic potrivnic dragostei față de El; chiar și în această viață, putem ajunge la o măsură destul de înaltă a acestei iubiri.

Expresia *„toată inima"* exclude ideea unei inimi împărțite și dispersate, sau a unei inimi nepăsătoare și leneșe. Dumnezeu detestă să împărțim dragostea noastră față de

El cu altcineva, la fel cum un soț sau o soție ar detesta o asemenea împărțire a iubirii în legământul căsătoriei.

Nu trebuie să iubim nimic în afară de Dumnezeu sau de ceea ce Îi este plăcut. Cel care Îl iubește pe Dumnezeu cu inima, dar nu cu *toată* inima, iubește altceva și, prin urmare, nu-L iubește pe Dumnezeu.

Întrucât „toată inima" se opune ideii de inimă nepăsătoare și leneșă, înțelesul este acesta: grija inimii noastre nu trebuie să se îndrepte spre nimic atât de mult ca spre dragostea față de Dumnezeu și dorința de a-I fi plăcuți.

Trebuie să-L tratăm pe Dumnezeu ca fiind mai presus de toate celelalte obiecte ale dragostei noastre, iar afecțiunea noastră față de El trebuie să fie fierbinte. Orice am face, să facem pentru El și după voia Lui.

CE ÎNSEAMNĂ SĂ-L IUBIM PE DUMNEZEU CU TOT SUFLETUL?

Avem apoi porunca: „Să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău... cu tot *sufletul* tău". Nu voi enumera aici diversele presupuneri ale celor care încearcă să-și dovedească iscusința oferind o interpretare aparte a acestei expresii, pe care nimeni altcineva n-a dat-o.

Când lăsăm Scriptura să se interpreteze singură, vedem că aici este vorba despre viața simțită sau dorința simțită. Astfel citim că Sihem „s-a lipit cu tot sufletul de Dina, fata lui Iacov, a iubit fata" (Gen. 34:3, lit. KJV). Iar în alt loc: „Sufletul tău (adică dorințele tale simțite) dorește să mănânce carne" (Deut. 12:20, lit. KJV). În multe pasaje, termenul „suflet" are sensul de „viață", ca în Exod 4:19: „Toți cei ce umblau să-ți ia viața (lit. „sufletul"), au murit"; iar în Exod

21:23: „Vei da viață pentru viață" (lit. „suflet pentru suflet"). Prin urmare, termenul din porunca noastră poate fi înțeles, în sens *restrâns*, ca dorință simțită, iar în sens *larg*, ca viață. Sufletul este înțeles aici ca viață, care cuprinde atât partea vegetativă în sine, cât și partea simțurilor. Așadar, a-L iubi pe Dumnezeu cu *sufletul* înseamnă să supunem dragostei față de Dumnezeu toate activitățile ce țin de viața fizică în sine. Ca să exprim lucrurile succint și clar, nu este destul să-L iubim pe Dumnezeu cu voința noastră, ci nu trebuie să îngăduim nici în desfătările simțurilor ceva potrivnic dragostei față de El. Tot ceea ce oamenii senzuali fac pentru a-și satisface poftele și dorințele trebuie curățit de drojdia păcatului și consacrat în întregime lui Dumnezeu. În loc să ne folosim sufletul, așa cum fac cei răi, ca să-L urâm pe Dumnezeu, trebuie să-l folosim contrar, anume ca să-L iubim.

Apoi trebuie să-L iubești pe Dumnezeu *„cu tot sufletul tău”*. Înseamnă să fii gata să îți dai viața pentru Dumnezeu. Dacă cineva ar fi întrebat ce lucru din toată lumea îi este cel mai drag, el ar răspunde: viața. De dragul vieții, mame iubitoare și-au înăbușit instinctul natural și s-au hrănit chiar cu carnea propriilor copii. Viața ne dă existență, simțire, mișcare, pricepere, bogății și stăpâniri. Chiar dacă un om ar stăpâni peste întreaga lume, el n-ar putea să se bucure de ea decât atât timp cât sufletul îi rămâne în trup; când sufletul pleacă, omul devine imediat un cadavru înfiorător, ba chiar o grămadă respingătoare de putreziciune. Dacă omul își iubește atât de mult viața, de ce nu L-ar iubi și mai mult pe Dumnezeu, prin care trăiește și de la care așteaptă lucruri mai mari decât viața aceasta? Dumnezeu este sufletul sufletului nostru și viața vieții noastre; El este mai aproape de noi decât

propriul nostru suflet: „Căci în El avem viața, mișcarea și ființa" (F.A. 17:28). Oricine cântărește fie și în mod nepărtinitor aceste lucruri va recunoaște că nu este o exagerare să-l considerăm un monstru pe omul care nu-L iubește pe Dumnezeu. Cum putem, deci, să nu ne întristăm văzând că lumea întreagă este plină de asemenea monștri? Aproape toți oamenii își pun banii, plăcerile, onorurile sau poftele mai presus de Dumnezeu. Ori de câte ori încalci cu bună știință o poruncă a lui Dumnezeu ca să-ți crești reputația ori averea, preferi murdăria și țărâna lumii în locul lui Dumnezeu. Vai, la ce-și folosește sufletul omul cel rău, dacă nu pentru a-i sluji trupului său? Dar atât sufletul, cât și trupul ar trebui să fie cu totul ocupate nu doar cu slujirea lui Dumnezeu, ci și cu iubirea Lui. Poți spune că-L iubești pe Dumnezeu cu tot sufletul atunci când întreaga ta viață este plină de dragoste

față de El și când preocupările lumești se supun acestei iubiri; atunci când, prin comparație cu dragostea ta față de Dumnezeu, dragostea față de cele mai apropiate rude ar părea a fi ură.

Când mănânci și bei spre slava lui Dumnezeu, și când nu dormi mai mult decât este necesar ca să-I poți sluji; când, în solitudine, cugeți la felul în care să-ți încredințezi sufletul în mâinile lui Dumnezeu, iar în conversațiile cu alții vorbești despre lucrurile Lui; când toate actele de închinare te fac să-L iubești mai mult, când toate îndatoririle te aduc mai aproape de El, iar dragostea față de Dumnezeu este dulceața binecuvântărilor și sprijinul tău în necazuri; când Îl poți iubi pe Dumnezeu atât în acțiunile uimitoare ale providenței Lui, cât și în izbăvirile înviorătoare, atunci poți spune că-L iubești cu tot sufletul.

CE ÎNSEAMNĂ SĂ-L IUBIM PE DUMNEZEU CU CUGETUL?

Porunca spune mai departe: „Să-L iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău... cu tot *cugetul* tău". Anselm înţelege că aici se face referire la memorie, astfel încât să nu ne amintim de nimic care să ne împiedice să ne gândim la Dumnezeu; în general însă, expresia este interpretată ca referindu-se la înţelegere [sau gândire, minte, pricepere, n.tr.]. Evanghelistul Marcu o explică limpede, redând porunca astfel: Εξ ὁλης της συνεσεως, „cu toată înţelegerea" (Marcu 12:33, lit. KJV). A-L iubi pe Dumnezeu cu mintea înseamnă ca gândirea, mişcată şi călăuzită de dragostea faţă de El, primeşte ca adevărate lucrurile care trebuie crezute şi nu îngăduie în sine nimic potrivnic dragostei faţă de Dumnezeu. Mintea n-ar trebui să lase să intre sau să iasă nimic fără să plătească tributul dragostei faţă de Dumnezeu. Cajetan şi

Origen au interpretat termenul „cuget" pornind de la etimologia lui, care are de-a face cu „măsurarea". Mintea trebuie să fie atât de plină de dragoste pentru Dumnezeu, încât această dragoste să măsoare [sau să modeleze, n.tr.] toate faptele noastre. Când mâncăm, trebuie să ne gândim cât de neplăcut este față de Dumnezeu să ne răsfățăm apetitul [prin a fi gurmanzi, n.tr.] și, de aceea, trebuie să ne ferim de lăcomie; când bem, trebuie să ne amintim cât de urâtă este beția înaintea lui Dumnezeu și, prin urmare, să bem cu măsură: „Fie că mâncați, fie că beți, fie că faceți altceva: să faceți totul pentru slava lui Dumnezeu" (1 Cor. 10:31). Astfel, „dacă trăim, pentru Domnul trăim; și dacă murim, pentru Domnul murim. Deci, fie că trăim, fie că murim, noi suntem ai Domnului" (Rom. 14:8). Viața și moartea noastră trebuie măsurate prin dragostea față de Dumnezeu.

CE ÎNSEAMNĂ SĂ-L IUBIM PE DUMNEZEU CU TOT CUGETUL?

Ei bine, gândurile și mintea noastră trebuie să stea necontenit în părtășie cu Dumnezeu, iar gândurile trebuie să aprindă simțămintele dragostei. Dragostea față de Dumnezeu face ușoare chiar și cele mai grele porunci, căci atunci când gândurile ne sunt cufundate în dragostea față de El, iubirea vrăjmașilor devine o poruncă ușor de împlinit, înfrânarea trupului prin omorârea păcatului devine o lucrare ușoară, iar prigonirea pentru neprihănire se transformă într-o încercare binevenită. Dragostea va schimba însăși moartea în viață.

CE ÎNSEAMNĂ SĂ-L IUBIM PE DUMNEZEU CU TOATĂ PUTEREA?

Marcu adaugă încă un cuvânt care se găsește, de fapt, în Deuteronom 6:5, de unde este preluat: „Să-L iubești pe Domnul,

Dumnezeul tău... cu toată *puterea* ta". Întrucât acest cuvânt nu indică o altă abilitate sau putere a sufletului, ci arată doar gradul cel mai înalt și mai intens al dragostei care izvorăște din toate facultățile sufletului, voi încheia această discuție a termenilor cu o scurtă observație despre acest ultim termen. Simplu spus, trebuie să-L iubim pe Dumnezeu cu toate puterile sufletului și cu toate membrele trupului. Mintea, voința, simțurile lăuntrice și exterioare, dorința, vorbirea – tot ce avem și tot ce suntem – trebuie îndreptate spre dragostea față de Dumnezeu și spre ascultarea care izvorăște din dragoste. Noi știm că Bernard a fost citat adesea spunând că „temeiul pentru a-L iubi pe Dumnezeu este Dumnezeu însuși, iar singura măsură a dragostei față de El este să-L iubești fără măsură".[2] Trebuie să-L iubim cu

[2] Bernard de Clairvaux, *On Loving God,* Grand Rapids, MI: Christian Classics Ethereal Library, PDF ed., p. 3.

putere, fiindcă Îl iubim cu toată puterea noastră. Dragostea noastră față de Dumnezeu trebuie să învingă orice lucruri care ne-ar întrerupe, astfel că nicio amenințare, nenorocire sau neplăcere nu trebuie să ne îndepărteze de El, ci toate puterile sufletului și trupului trebuie să fie puse în slujba Lui. Când vedem lucrările minunate ale lui Dumnezeu – Soarele, Luna și stelele, dovezi limpezi ale dumnezeirii Sale – ochii noştri ajung să-L iubească. Când ascultăm cu evlavie învățăturile Lui, urechile noastre Îl iubesc. De asemenea, gura noastră trebuie să găsească plăcere în a-L lăuda, mâinile noastre în a lucra pentru El, iar picioarele noastre în a alerga pe calea poruncilor Lui. Simțămintele noastre trebuie să fie desprinse de lucrurile pământești și date în stăpânirea dragostei față de Dumnezeu, astfel ca tot ce este în noi să fie pus în slujba lui Dumnezeu. Cine Îl iubește astfel pe Dumnezeu nu

trebuie să se frământe despre cum să deosebească și să ordoneze termenii folosiți în pasajul nostru – inimă, suflet, cuget, voință. Tot ce este, are, cunoaște, înțelege sau dobândește sufletul, Îi este datorat lui Dumnezeu, astfel că nimic din lumea întreagă nu trebuie prețuit mai mult decât El. Așadar, aceasta este, deși într-o formă insuficientă, explicația mea despre ce înseamnă să-L iubim pe Dumnezeu.

2.

ÎNDATORIREA CLARĂ A DRAGOSTEI PENTRU DUMNEZEU

Al doilea lucru pe care mi l-am propus a fost să demonstrez într-o manieră convingătoare că este datoria noastră indispensabilă să-L iubim pe Dumnezeu în acest fel. A-L iubi pe Dumnezeu este marea noastră datorie naturală. Dacă n-ar fi păcatul, omul L-ar iubi pe Dumnezeu mai natural decât să se iubească pe sine. Nici îngerilor, nici oamenilor nu li s-a poruncit la început să-L iubească pe Dumnezeu, pentru că natura lor nu avea nevoie de un imbold pentru această îndatorire. Legea dragostei fusese implantată în natura lor. „Tu m-ai creat, Doamne", spunea Augustin, „iar inima mea nu-și găsește

liniștea până nu ajunge la Tine". Și el mai spunea: „O, inimă, fiecare făptură creată te alungă de la ea, și nu fără rușine, ca să te poți îndrepta spre Dumnezeu. Este de parcă orice făptură creată ți-ar spune: ‚O, nenorocit și ticălos, de ce te alipești de mine? Nu eu sunt binele pe care îl cauți'. O, suflete, de ce umbli însetat printre făpturile create, cerșind câteva picături care nu-ți potolească setea, ci o aprind și mai mult? De ce să părăsești Izvorul cel veșnic, unde ai putea fi săturat pe deplin? Ce ai putea dori care să nu se găsească deplin și desăvârșit în Dumnezeu?"

Pentru moment, nu voi aduce altă dovadă în sprijinul discuției noastre decât motivul pe care Hristos ni-l dă în versetul următor: „Aceasta este cea dintâi și cea mai mare poruncă". Asta nu înseamnă că vreo poruncă a lui Dumnezeu ar fi neînsemnată. Poruncile Scripturii sunt asemenea stelelor

de pe bolta cerească. Pentru cei neștiutori, ele pot părea niște luminițe tremurătoare, dar ele sunt mai mari decât întregul Pământ. Tot astfel, poruncile pe care oamenii nepăsători le trec cu vederea ca neînsemnate sunt atât de importante, încât fără a ține seama de ele nu există mântuire. Da, există deosebiri între porunci. De pildă, porunca privitoare la „tăierea unghiilor" are mai puțină importanță decât porunca de a nu avea „alți dumnezei" (Deut. 21:12; 5:7). Mai mult, Hristos îi mustră pe cărturari și pe farisei pentru fățărnicia lor, căci ei erau foarte scrupuloși cu zeciuiala din plantele din grădinile lor, dar neglijau cu totul starea inimii lor: „Vai de voi, cărturari și farisei fățarnici! Pentru că voi dați zeciuială din izmă, din mărar și din chimen, și lăsați nefăcute cele mai însemnate lucruri din Lege: dreptatea, mila și credincioșia; pe acestea trebuia să le faceți, și pe acelea să nu le lăsați nefăcute"

(Matei 23:23). Cu toate aceste diferențe dintre porunci, Hristos ne spune că există o poruncă mai mare, cea mai mare. Unii dintre iudei socoteau că porunca referitoare la jertfe era cea mai mare, după cum sugerează cuvintele cărturarului, care a spus că dragostea față de Dumnezeu este „mai mult decât toate arderile de tot și decât toate jertfele" (Marcu 12:33). Alții considerau că tăierea împrejur era porunca cea mai mare, iar alții că era porunca despre Sabat. Origen nota că „este bine că Hristos rezolvă această dispută, însă adevărul este că omul care încalcă de bunăvoie cea mai mică poruncă nu va ezita să o încalce și pe cea mai mare". Uneori, un păcat ne împiedică să îl săvârșim pe altul, fiindcă poftele oamenilor se contrazic între ele, dar, când apare circumstanța prielnică, păcatul de care ne-am înfrânat până atunci va fi comis fără ezitare. Totuși, din mai multe motive, aceasta este „marea poruncă".

OBIECTUL PORUNCII

În primul rând, ea este cea mai mare poruncă *ratione objecti*, adică „având în vedere obiectul" ei. Iar obiectul este Dumnezeu, Ființa supremă, Binele suprem și cel mai înalt. „Cine sunt eu, Doamne", spunea Augustin, „de-mi poruncești să Te iubesc și mă amenințI cu pierzarea dacă nu Te iubesc?" Unul dintre chinurile diavolului este tocmai faptul că el nu-L poate iubi pe Dumnezeu. Domnul ne poate cere multe lucruri, dar El nu cere nimic care să se asemene acestei iubiri, fiindcă numai aici Îi putem răspunde cu ceva pe măsură; iar în celelalte privințe nu putem sau nu ne este îngăduit să-I returnăm lui Dumnezeu pe măsura a ceea ce primim de la El. Dumnezeu ne-a creat și ne-a dat ființă, dar noi nu putem face ceva asemănător pentru El. Dumnezeu ne ocrotește și ne dă în fiecare zi nenumărate binecuvântări; El ne izbăvește de nenumărate

primejdii ale sufletului și trupului. Dar noi nu putem face niciuna dintre aceste lucrări pentru Dumnezeu, căci El este infinit mai presus de orice răsplătire de felul acesta. Există și alte lucruri în care nu Îi putem răsplăti lui Dumnezeu în același fel. De exemplu, dacă El Se mânie pe noi, noi nu avem îngăduința să ne mâniem pe El. Sau dacă El ne mustră, noi nu trebuie să ne certăm cu El. Sau dacă El ne judecă, noi nu avem niciun drept să-L judecăm. Însă Dumnezeu ne iubește și, prin har, putem și noi să-L iubim, la rândul nostru. El ne iubește și ne poruncește să-L iubim. Desigur, nu există egalitate între dragostea lui Dumnezeu pentru noi și dragostea noastră pentru El, căci iubirea Lui o întrece într-un fel infinit pe a noastră.

Totuși, dragostea noastră față de Dumnezeu demonstrează că Îi aparținem și că

suntem uniți cu El. Obiectul iubit îi dă numele dragostei. Până nu se unește cu lucrul iubit, dragostea este o patimă fără sens, însă după aceea, ea primește un alt nume. Dacă obiectul este pământesc, dragostea este pământească; dacă este senzual, dragostea este carnală; dacă este omul, dragostea este omenească; dacă este Dumnezeu, dragostea este divină. Astfel, prin dragostea noastră, noi suntem schimbați și transformați în ceva mai nobil sau în ceva mai josnic, după natura ei. De aceea, noi ne degradăm atunci când iubim orice altceva în afară de Dumnezeu, căci nimic și nimeni nu este vrednic de dragostea noastră cum este El. Orice obiect iubim, acel obiect capătă un fel de stăpânire asupra noastră, iar voința își pierde demnitatea și noblețea atunci când se atașează de lucruri inferioare, căci este ca și cum, prin ea, ne căsătorim cu lucrul iubit. „Să presupunem", afirma Raymundus, „că

un om sărac, de neam modest și fără reputație, are șase fiice. La naștere, toate au același statut în privința reputației și a prețuirii, dar căsătoriile lor ajung să le deosebească: cea dintâi se mărită cu un fermier, a doua cu un om liber, a treia cu un cavaler, a patra cu un duce, a cincea cu un rege, iar a șasea cu un împărat. Prin aceste căsătorii apare o mare inegalitate între ele. Tot așa, obiectul dragostei tale te înnobilează sau te degradează".[1] Dar faptul că Dumnezeu este obiectul dragostei noastre înseamnă mult mai mult: „Să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău", pe Dumnezeul *tău*, astfel că trebuie să Îl iubești tocmai pentru că este Dumnezeul tău.

Îngăduie-mi să stărui puțin asupra acestui lucru, iar apoi voi fi mai scurt în celelalte argumente care arată de ce aceasta este marea poruncă dată nouă: „Să-L iubești pe

[1] Probabil Ramon Sibiuda/Raymond de Sabunde (c. 1385-1436), teolog catalan, medic și filozof, profesor de teologie la Toulouse, Franța.

Domnul, Dumnezeul tău". Noi iubim lucrurile care ne aparțin, chiar dacă nu sunt întotdeauna vrednice de iubit: propriii copii, trupurile noastre, mintea noastră și avuțiile noastre. Pierderea unui lucru care ne aparține ne tulbură mai mult decât orice altă pierdere din lume.

Un lucru mic, dacă este al nostru, valorează pentru noi de o mie de ori mai mult decât o mie de lucruri asemănătoare care îi aparțin altcuiva. Dacă ne-ar fi tăiat propriul deget, ne-ar durea mai mult decât dacă unui alt om i s-ar tăia capul. Sentimentul că un lucru ne aparține sporește foarte mult dragostea față de acel lucru. Iar când acest simțământ de proprietate este unic, astfel încât pierderea nu poate fi compensată, de pildă atunci când pierdem copilul nostru, ba chiar singurul copil, dragostea crește cu atât mai mult. Iar în privința lui Dumnezeu,

orice am spune despre El, putem adăuga termenul „singurul". Dumnezeu iubește fiecare suflet evlavios ca și cum n-ar mai avea pe nimeni altcineva asupra căruia să-Și reverse dragostea, și acesta este un motiv pentru care trebuie să-L iubești pe Dumnezeu ca și cum n-ar exista nimic altceva în lume căruia să-i dăruiești dragostea ta. Dar ceea ce îți aparține astăzi în privința lucrurilor pământești s-ar putea să nu-ți mai aparțină mâine, pe când despre Dumnezeu nu poți spune acest lucru, căci, odată ce Dumnezeu este al tău, rămâne al tău pentru totdeauna.

Poate că vei spune însă: „Dacă Dumnezeu ar fi al meu, n-ar mai fi nevoie să-mi spui nimic ca să-mi aprinzi inima în dragoste față de El. O, ce minunat să-L am pe Dumnezeu! Dacă aș putea dobândi acest lucru, mi-ar fi de ajuns. După aceasta tânjesc și pentru aceasta mă rog. Nimic nu mi se pare prea

mult pentru a-l dobândi prin comparație cu El. Mă tem doar că nu voi ajunge niciodată să Îl am pe Dumnezeu. Lipsa acestei siguranțe îmi amărăște până și bucuriile vieții".

Iată răspunsul meu: noi nu ne putem descotorosi de suveranitatea lui Dumnezeu și nici de dreptul Lui de stăpânire asupra noastră, și sper că vei admite acest lucru. Dumnezeu este și va fi Dumnezeul tău, Domnul tău, Suveranul și Stăpânul tău, indiferent cum te porți tu. Nici cei mai ticăloși oameni din lume nu pot păcătui în așa fel încât să iasă de sub stăpânirea lui Dumnezeu. „Dar aceasta nu-mi aduce nicio mângâiere", ai putea spune. Atunci voi adăuga că tu, care jelești fiindcă dorești să-L ai pe Dumnezeu ca al tău, poți ști că Dumnezeu este Dumnezeul tău, Dumnezeul tău plin de har și Tatăl tău, Dumnezeul legământului față de tine, Dumnezeul îndurării

și al bunătății. Dorești cu sinceritate să-L iubești pe Dumnezeu? Atunci poți fi sigur că Dumnezeu te iubește, fiindcă El ne-a iubit mai întâi: „Noi Îl iubim pentru că El ne-a iubit întâi" (1 Ioan 4:19). Alegi să pui slujirea lui Dumnezeu mai presus de orice altă slujire? Atunci vei rămâne în dragostea Lui: „Dacă păziți poruncile Mele, veți rămâne în dragostea Mea, după cum și Eu am păzit poruncile Tatălui Meu, și rămân în dragostea Lui" (Ioan 15:10). Drag cititor, iubește-L pe Dumnezeu ca și cum ar fi al tău într-un fel aparte, și astfel vei avea dovada că El este al tău într-un fel aparte. Se spune despre cineva că a petrecut o noapte întreagă în rugăciune și n-a rostit decât aceste cuvinte: „Dumnezeul meu și tot în tot pentru mine" sau „Dumnezeu este al meu și totul este al meu", repetându-le de o mie de ori. Fie ca acesta să fie strigătul necontenit al sufletului tău către Dumnezeu: „Dumnezeul meu,

totul în tot pentru mine!"

DEMNITATEA LUI DUMNEZEU

În al doilea rând, aceasta este „cea dintâi și cea mai mare poruncă" *ratione ordinis et dignitatis*, adică „având în vedere ordinea și demnitatea Lui". Ea este cea mai mare poruncă fiindcă trebuie așezată înaintea tuturor celorlalte, chiar în centrul inimii, ca singura temelie a evlaviei. Tot ce suntem învățați în Lege și în proroci izvorăște din acest adevăr dintr-un izvor nesecat și crește din el ca dintr-o rădăcină. Dacă nu mă înșel, Augustin folosește undeva această imagine: „Față de celelalte porunci, aceasta este precum acul față de ață, trăgându-le pe toate după el".

OBLIGAȚIA NOASTRĂ

În al treilea rând, aceasta este „cea dintâi și cea mai mare poruncă" *ratione debiti*, adică „având în vedere obligația" noastră

față de Dumnezeu. A-L iubi pe Dumnezeu este o îndatorire atât de necesară, încât, îngăduie-mi să spun asta cu reverență, Dumnezeu nu poate renunța la ea. Așa cum Dumnezeu Își revarsă dragostea asupra noastră înainte de orice alt dar, iar apoi ne dăruiește toate celelalte lucruri din dragoste, tot astfel El ne cere să-I dăruim mai întâi inima și dragostea noastră, iar apoi să facem totul din dragoste pentru El. Dumnezeu dorește uneori milă, nu jertfă, îndatoririle spirituale făcându-le loc celor față de semeni, ba chiar sunt situații când îndatoririle față de Dumnezeu trebuie să lase loc unei îndatoriri chiar față de un animal: „Cine dintre voi, dacă-i cade copilul sau boul în fântână, nu-l va scoate îndată afară, în ziua Sabatului?" (Luca 14:5). Însă, deși îndatoririle față de Dumnezeu și față de oameni pot intra uneori în competiție pentru atenția noastră, nicio îndatorire nu poate

justifica întreruperea, nici măcar pentru o clipă, a dragostei față de Dumnezeu.

CONȚINUTUL PORUNCII

În al patrulea rând, aceasta este „cea dintâi și cea mai mare poruncă" *ratione materiæ*, adică „având în vedere conținutul ei". Dragostea față de Dumnezeu este cel mai ales dintre toate harurile: „Acum dar rămân aceste trei: credința, nădejdea și dragostea; dar cea mai mare dintre ele este dragostea" (1 Cor. 13:13).

Între haruri, dragostea este la fel cum este Soarele între stele – nu numai că el luminează lumea de jos, ci este de parcă le dă lumină tuturor astrelor de pe cer [cu referire la Lună sau alte planete, care reflectă lumina Soarelui, n.tr.]. Tot astfel, dragostea față de Dumnezeu nu face doar propria lucrare, ci și lucrările tuturor celorlalte haruri. Apostolul enumeră patru virtuți necesare

unei vieți evlavioase, iar dragostea le împlinește pe toate.

De pildă, dragostea „acoperă totul", adică ea renunță la o parte din propriile drepturi și rabdă slăbiciunile prietenilor pentru a păstra pacea; ea „crede totul", adică interpretează lucrurile cu bunăvoință și nu se lasă stăpânită de neîncredere sau bănuieli pentru motive banale; ea „nădăjduiește totul", adică așteaptă cu blândețe îndreptarea lucrurilor greșite; ea „suferă totul", adică îndură cu răbdare nedreptățile și insultele (v. 1 Cor. 13:7).

Dacă obiectezi spunând că aceste cuvinte se referă la dragostea față de oameni, eu aș răspunde fără ezitare că dragostea față de Dumnezeu hrănește și motivează dragostea manifestată de dragul chipului Său din oameni și al poruncii Lui cu privire la ei, și ea va face lucruri chiar mai mari de atât.

AMPLITUDINEA PORUNCII

În al cincilea rând, aceasta este „cea dintâi și cea mai mare poruncă” *ratione amplitudinis*, adică „având în vedere amplitudinea ei”. Ea face apel la întreaga ființă a omului: toată inima, tot sufletul, tot cugetul și toată puterea.

Pentru orice altceva, ne-ar putea fi de ajuns ceva mai puțină dragoste, însă inima trebuie să fie păstrată ca o încăpere aparte a prezenței lui Dumnezeu. Dumnezeu cere implicarea întregului suflet în dragoste, căci toate puterile inferioare ale sufletului și întreaga noastră viață trebuie cheltuite în dragoste față de El. Porunca aceasta cere implicarea întregii minți. Dumnezeu așteaptă să judecăm și să socotim drept vrednic de dispreț orice lucru care pretinde că ar fi atât de atrăgător încât să-L scoată pe Dumnezeu de pe locul Său cuvenit.

CUPRINDEREA PORUNCII

În al șaselea rând, aceasta este „cea dintâi și cea mai mare poruncă" *ratione capacitatis*, adică „având în vedere cuprinderea ei", căci include în ea toate poruncile. Nimeni nu-și poate iubi aproapele dacă nu-L iubește pe Dumnezeu, și nimeni nu-L poate iubi pe Dumnezeu fără să păzească toate poruncile Lui. Origen analizează în scrierile sale felul cum pot fi legate de dragostea pentru Dumnezeu și poruncile privitoare la curățirile ritualistice ale Legii. Fiecare poruncă a lui Dumnezeu vine cu propria obligație, însă legea dragostei adaugă o obligație mai mare decât toate celelalte. Oamenii pot primi și aprecia anumite fapte bune chiar dacă cel care le săvârșește nu are niciun strop de dragoste în inimă. De pildă, dacă eu îi dau o pâine cuiva care moare de foame sau medicamente cuiva care este grav bolnav, lucrurile acestea îi fac bine prin natura

lor, dar nu datorită bunăvoinței celui care le dăruiește. Omul are nevoie de ajutor, și îl primește fără să cerceteze inima sau motivația celui care îl oferă. Dumnezeu însă nu are nicidecum nevoie de ceva din partea noastră. Faptul că El primește ceva de la noi este o smerire plină de har din partea Lui. De aceea, Dumnezeu nu primește nimic din ceea ce noi facem dacă acel lucru nu este făcut din dragoste pentru El.

DIFICULTATEA PORUNCII

În al șaptelea rând, aceasta este „cea dintâi și cea mai mare poruncă" *ratione difficultatis*, adică „având în vedere dificultatea ei", pentru că, din pricina slăbiciunilor noastre, ca să nu mai vorbim de lucruri mai grave, noi nu-L putem iubi pe Dumnezeu cu promptitudine. Principala dificultate stă în natura spirituală a poruncii. „Înțelepciunea este prea înaltă pentru cel nebun"

(Prov. 24:7). Deşi este porunca cea mai raţională, ea este şi cea mai spirituală şi, prin urmare, este cea mai dificilă parte din religie. Unele porunci pot fi păzite fără un har deosebit, cum este cazul manifestărilor exterioare ale religiei. Ba chiar unele porunci pot fi păzite fără ceea ce este denumit harul comun, cum ar fi îndatoririle pur morale. Această poruncă însă ne cere o măsură mare a Duhului. Ea presupune o cunoaştere profundă a lui Dumnezeu, dobândită prin umblarea practică pe căile Sale, şi o asemănare mare cu Hristos, manifestată printr-o purtare bine rânduită. Pe scurt, ea cuprinde cea mai înaltă desăvârşire ce poate fi atinsă în viaţa aceasta. Totuşi, dificultatea ei nu trebuie să te înspăimânte, căci prin Hristos, dragostea noastră sinceră, chiar dacă este slabă, este primită de Dumnezeu, iar iubirea noastră imperfectă faţă de El nu va fi dispreţuită, pentru că ea este în creştere.

SCOPUL PORUNCII

În al optulea rând, aceasta este „cea dintâi și cea mai mare poruncă" *ratione finis,* adică „având în vedere scopul sau ținta ei". Toate poruncile lui Dumnezeu sunt raportate la această poruncă, ea fiind scopul și ținta lor ultimă, care avea locul de căpătâi în gândul Domnului care a dat-o ca Legiuitor.

PERMANENȚA PORUNCII

În al nouălea rând, aceasta este „cea dintâi și cea mai mare poruncă" *ratione perpetuitatis*, adică „având în vedere permanența ei". Cuvintele „să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău" nu sunt doar o formă de poruncă tipică limbii ebraice, ci sugerează și o perseverență singulară. Cele mai multe dintre celelalte porunci vor înceta odată cu sfârșitul lumii, cum este cazul cu toate sau aproape toate poruncile de pe a doua tablă a Legii, însă aceasta însă va rămâne și va înflori mai mult

ca oricând în veacurile nesfârșite ale veșniciei. Când pocăința și omorârea păcatului, care ne ocupă acum jumătate din viață, își vor fi încheiat lucrarea; când credința, care este acum ca o mamă și o doică pentru cele mai multe dintre harurile noastre, și când nădejdea, care susține credința slabă în perioadele ei de epuizare, vor părea că mor în durerile nașterii, pentru că atunci se va naște desăvârșirea harului, dragostea față de Dumnezeu va fi mai vie ca niciodată. Dragostea care acum se exprimă parcă prin scrisori și semne între Dumnezeu și suflet va ajunge atunci la desăvârșire, prin bucuria deplină a părtășiei cu El. Dragostea noastră din prezent este împărțită între mai multe obiecte, care îi lărgesc albia și îi slăbesc curgerea, dar în veșnicie, ea va avea un singur curs. În prezent, dragostea este amestecată cu frica de a nu pierde obiectul iubit, dar atunci frica va fi alungată. Nu va mai

exista distanță, nimic care să stârnească gelozia, nimic care să aducă sațietate sau plictiseală, și nimic de dorit mai mult decât ceea ce ne bucurăm deja să avem.

Nu este aceasta, așadar, „cea dintâi și cea mai mare poruncă”? Nu este privilegiul și fericirea noastră să fim cu totul absorbiți de ea? Acestea sunt motive suficiente pentru a arăta că această poruncă este marea noastră îndatorire.

3.

ABILITĂȚILE NECESARE PENTRU A-L IUBI PE DUMNEZEU

Ce abilități sunt necesare pentru împlinirea acestei îndatoriri și cum le putem dobândi? Ei bine, trebuie să cunoaștem acest lucru din experiență, căci altfel, tot ce voi spune în acest capitol va părea cel mult o vorbărie fără rost. De aceea, vreau să îți spun de la început și clar că nimic din ceea ce se petrece în viața ta, fără nașterea din nou, nu te poate face în stare să-L iubești pe Dumnezeu. Doar Dumnezeu dăruiește, lucrează, sădește și întipărește în sufletele copiilor Săi deprinderea plină de har a dragostei divine. Dragostea noastră față de Dumnezeu nu este altceva decât ecoul dragostei Lui față de noi.

Din pricina corupției naturii noastre, noi Îl urâm pe Dumnezeu. La început, Dumnezeu a implantat în natura noastră înclinația de a-L iubi mai presus de toate lucrurile vrednice de iubire, numai că, prin căderea în păcat, noi ne-am ales cu o înclinație nestăpânită de a ne îndepărta de Dumnezeu și de a fugi de El. Fiecare dintre noi este neputincios prin natura lui și incapabil să se întoarcă la Dumnezeu.

Harul dragostei nu este o floare din grădina firii pământești, ci o plantă adusă din altă lume. Poate că putem face anumite lucruri care să ne aprindă în mod rațional inima în dragoste față de Dumnezeu, cum ar fi să ni-L închipuim pe Dumnezeu ca fiind vrednic de cea mai mare iubire și să ne putem convinge pe noi înșine că făpturile create nu ne pot împlini, după cum putem înțelege ceva despre valoarea sufletului și despre nebunia de a aștepta ca altceva în

afară de Dumnezeu să-l umple. Însă toate acestea nu vor fi decât asemenea unei dovezi solide a adevărului religiei creștine; ele pot reduce la tăcere obiecțiile noastre, însă nu ne pot face creștini. Ele pot arăta că dragostea față de Dumnezeu este o îndatorire rațională, dar nu pot produce în noi acest har spiritual prin propria noastră putere. Prin urmare, doar lucrarea nemijlocită a lui Dumnezeu este aceea care ne face să-L iubim, iar prin „nemijlocită" nu înțeleg că Dumnezeu n-ar folosi mijloace, ci că Duhul Său Sfânt trebuie să lucreze cu o eficacitate pe care niciun mijloc din lume nu o poate avea fără influența Lui plină de putere. Numai Domnul poate „să vă îndrepte inimile spre dragostea lui Dumnezeu și spre răbdarea lui Hristos!" (2 Tes. 3:5). Într-un fel minunat și imposibil de descris în cuvinte, Dumnezeu atrage inima spre dragostea pentru El. Domnul folosește îndemnuri,

sfaturi și mustrări, lucrează prin ele și împreună cu ele, dar lucrarea Lui le depășește și trece dincolo de ele: „Domnul, Dumnezeul tău, îți va tăia împrejur inima ta și inima semințeitale, și Îl vei iubi pe Domnul Dumnezeul tău, din toată inima ta și din tot sufletul tău, ca să trăiești... Iau azi Cerul și Pământul martori împotriva voastră că ți-am pus înainte viața și moartea, binecuvântarea și blestemul. Alege viața, ca să trăiești, tu și sămânța ta, iubindu-L pe Domnul, Dumnezeul tău, ascultând de glasul Lui, și alipindu-te de El: căci de aceasta atârnă viața ta și lungimea zilelor tale" (Deut. 30:6, 19-20.) „El este viața ta", adică El este viața ta în chip eficace, prin dragoste, spune Toma de Aquino. Se spune că, în anumite situații, potârnichile își fură ouăle unele altora, însă puiul ieșit din ou sub aripa unei păsări străine se întoarce la adevărata lui mamă atunci când aceasta, cea care a făcut oul, îl cheamă

pentru întâia oară, și astfel intră în stolul ei. La fel se petrece cu inimile noastre: deși ne naștem și creștem printre lucruri pământești și josnice, sub aripa unei naturi corupte, noi primim înclinația de a-L iubi pe Dumnezeu abia atunci când El ne cheamă pentru întâia oară, dându-ne viață, iar când El ne atrage, „alergăm după El" (Cânt. 1:4, lit. KJV).

Dumnezeu lucrează în noi principiul dragostei, iar noi Îl iubim prin abilitatea dragostei pe care El a sădit-o în inimile noastre. De aceea, actul dragostei îi este dat omului formal și practic ca o cauză particulară: „Te iubesc din inimă, Doamne, tăria mea!... Iubesc pe Domnul, căci El aude glasul meu, cererile mele" (Ps. 18:1; 116:1). Sufletul lucrează de acum împreună cu Dumnezeu în lucrarea Sa puternică, astfel că voința lui, pusă în mișcare de Dumnezeu, de data aceasta acționează. Ne sunt cunoscute

cuvintele lui Augustin în acest sens: „Roata nu se învârte ca să fie rotundă, ci pentru că este rotundă". Duhul lui Dumnezeu ne face în stare să-L iubim pe Dumnezeu, dar de data aceasta noi suntem cei care Îl iubim cu o dragoste creată; noi suntem cei care ne găsim odihna în Dumnezeu într-o manieră plină de har. Lucrarea lui Dumnezeu în suflet nu distruge libertatea voinței, ci o întărește, atrăgând-o cu blândețe și putere spre conformarea față de voia lui Dumnezeu, care este libertatea cea mai înaltă: „Unde este Duhul Domnului, acolo este slobozenia" (2 Cor. 3:17). Libertatea care duce la o stare de indiferență este una săracă. Oare nu-L iubesc sfinții din Cer pe Dumnezeu într-o manieră liberă? Și totuși, ei nu pot să nu-L iubească.

Așa cum singura cauză eficace a dragostei noastre față de Dumnezeu este Dumnezeu însuși, tot astfel singura cauză *meritorie*

a acestei dragoste este Isus Hristos, Fiul preaiubit al Tatălui, care, prin Duhul Său, sădește și pune la lucru acest har al dragostei, pe care l-a câștigat pentru noi, „făcând pace prin sângele crucii Lui" (Col. 1:20). Prin meritele Sale, El a câștigat pentru noi harul dragostei la fel cum a câștigat răsplata slavei. De aceea, iubit cititor creștin, invocă meritele lui Hristos pentru a-ți aprinde inima în dragoste față de Dumnezeu, astfel ca, atunci când îți voi oferi îndrumări spre regulile și mijloacele prin care poți ajunge să-L iubești pe Dumnezeu, să te adresezi lui Hristos cerând de la El harul dragostei la fel cum te adresezi Lui pentru iertarea lipsei de dragoste de până acum. Vorbește-I lui Hristos folosind cuvinte ca acestea, ba chiar unele mai stăruitoare: „Doamne, Tu ai obținut harul dragostei pentru cei cărora le lipsește, iar eu îl doresc fierbinte. Dragostea mea față de Dumnezeu este rece – aprinde-

o și încălzește-o Tu! Dragostea mea este împărțită – unește-o Tu, Doamne! Eu nu-L pot iubi pe Dumnezeu așa cum merită; o, ajută-mă să-L iubesc mai mult decât pot dori! Doamne, fă-mă bolnav de dragoste și apoi vindecă-mă! Fă-mă, în privința aceasta, cât mai asemănător Ție, pe cât poate un fiu adoptiv să se asemene cu Fiul natural, ca să pot fi un fiu al dragostei lui Dumnezeu atât în ceea ce privește dragostea pe care o ofer, cât și dragostea pe care o primesc, și aceasta, pe cât este cu putință, în chip nemărginit!"

Să ne folosim, deci, de toate mijloacele și ajutoarele prin care dragostea față de Dumnezeu este hrănită, sporită, trezită și pusă la lucru. Voi începe prin a discuta despre câteva piedici care se ridică în cale în acest sens, pentru că trebuie să curățăm molozul înainte chiar de a putea pune temelia.

PIEDICI ÎN CALEA DRAGOSTEI NOASTRE FAȚĂ DE DUMNEZEU

(1) Iubirea de sine. Apostolul o numește căpetenia armatei diavolului, prin care creștinii nominali [doar cu numele, n.tr.] își duc la îndeplinire vrăjmășia față de Dumnezeu. În vremurile de pe urmă, această iubire de sine va face ca vremurile să fie grele: „Să știi că în zilele din urmă vor fi vremuri grele. Căci oamenii vor fi iubitori de sine, iubitori de bani, lăudăroși, trufași, hulitori, neascultători de părinți, nemulțumitori, fără evlavie" (2 Tim. 3:1-2). Când oamenii se iubesc peste măsură pe ei înșiși, fie pentru darurile trupești, fie pentru cele ale minții; când nutresc în taină un interes personal în tot ceea ce fac, căutând propria laudă sau propriul câștig, se produce ceva asemănător unei greșeli în prima etapă a hrănirii. Scoate această înclinație din inima ta, altminteri nu vei putea fi sănătos din punct de vedere spiritual.

Chiar și cei mai buni oameni sunt prea înclinați spre ea. De aceea, te îndemn să fii veghetor în această privință, căci așa cum gelozia conjugală distruge dragostea dintre soți, tot astfel suspiciunea sănătoasă față de sine va nimici iubirea de sine. Privește cu suspiciune către orice lucru care ți-ar putea fura sau abate dragostea de la Dumnezeu.

(2) Iubirea față de lume. Aceasta este o piedică atât de mare, încât cel mai iubitor și cel mai iubit dintre ucenicii lui Hristos a spus: „Nu iubiți lumea, nici lucrurile din lume. Dacă iubește cineva lumea, dragostea Tatălui nu este în el" (1 Ioan 2:15). Apostolul Iacov folosește o metaforă și îi numește „suflete preacurvare" pe cei care nu-și păstrează dragostea în legământ față de Dumnezeu, ci o lasă să se îndrepte spre lume. El îi mustră ca și cum n-ar cunoaște nimic din religie dacă nu înțeleg că „prietenia lumii

este vrăjmășie cu Dumnezeu", și este un adevăr universal, fără excepție, că oricine vrea să fie prieten cu lumea devine, tocmai din acest motiv, vrăjmașul lui Dumnezeu (Iacov 4:4). Apostolul Pavel adaugă un avertisment și mai categoric pentru cei care par deja atrași spre Iad: „Cei ce vor să se îmbogățească, dimpotrivă, cad în ispită, în laț și în multe pofte nesăbuite și vătămătoare, care îi cufundă pe oameni în prăpăd, și pierzare. Căci iubirea de bani este rădăcina tuturor relelor; și unii, care au umblat după ea, au rătăcit de la credință, și s-au străpuns singuri cu o mulțime de chinuri. Iar tu, om al lui Dumnezeu, fugi de aceste lucruri" (1 Tim. 6:9-11). Când oamenii vor să ajungă cineva în lume, ei vor averi, onoruri și plăceri! Ce mulțime de griji și distrageri apăsătoare ne împiedică inevitabil să-L iubim pe Dumnezeu! Când inimile ne sunt tulburate de speranțe și temeri legate de lucrurile lumii,

iar lumea nu ne poate da ceea ce ne-ar sătura, cât de mult ne vedem inima frământându-se din pricina acestor dezamăgiri! Și cum ar putea fi altfel? Noi am vrea să ne găsim fericirea aici, pe Pământ. Iată că îți propun o învoială cinstită: arată-mi un singur om care a găsit vreodată fericirea deplină în lume, și îți promit că vei fi al doilea. Dar dacă te amăgești cu visuri imposibile, „iată ce soartă au ei, cei plini de atâta încredere, precum și cei ce îi urmează, cărora le plac cuvintele lor", iar cei ce îi urmează le vor aproba vorbele și vor repeta experiențele lor (Ps. 49:13).

Dar unde este, în tot acest timp, dragostea ta față de Dumnezeu? Ea este alungată. Prin ce lege? Prin legea păcatului și a morții, prin dragostea de lume care duce la pierzare, căci Hristos ne spune că toți cei care Îl urăsc „iubesc moartea" (Prov. 8:36).

(3) Lenevia spirituală și nepăsarea sufletească. Ea este acea stare în care oamenii nu se preocupă nici de religie, nici de vreun lucru serios în viață. Dragostea este un simțământ activ, un har lucrător. Între simțăminte, dragostea este ca focul între elementele naturii; între haruri, ea este precum inima între organele trupului. Prin urmare, ceea ce este cel mai contrar naturii dragostei trebuie să-i împiedice cel mai mult manifestările cele mai înalte. Adevărul este că o stare sufletească nepăsătoare nu este bună la nimic; omul greoi, leneș și nepăsător nu ajunge la nicio formă de excelență în ceea ce face. Ce ai încredința în grija unui leneș? Îngăduie-mi să spun ceva, și te rog să te gândești de două ori înainte de a condamna o singură dată: lenea spirituală le face creștinilor mai mult rău decât căderile lor rușinoase în păcat. Da, păcatele grave le pot face mai mult rău altora, căci întristarea celor evlavioși, împietrirea

celor răi și ocara adusă religiei sunt rele atât de mari, încât o inimă plină de har ar trebui să tremure numai gândindu-se la o asemenea cădere. Totuși, lenea este mult mai vătămătoare pentru persoana în cauză. Un credincios care cade într-un păcat vădit face asta, de regulă, o singură dată sau foarte rar în toată viața lui, căci pocăința lui ajunge adesea la fel de cunoscută cum i-a fost păcatul, iar după aceea umblă cu mai multă smerenie și veghere. În schimb, lenevia spirituală pătrunde în întreaga noastră viață, stricând fiecare îndatorire, întărind fiecare păcat și slăbind fiecare har. Lenea – sau, mai bine zis, lenea spirituală – este ca o molie pufoasă în garderoba noastră spirituală, rugina care roade arsenalul nostru spiritual și o boală istovitoare în însăși fibra religiei noastre. Simpla lenevie și nepăsare, chiar fără ceva care să le agraveze, îi fac de obicei sufletului mai mult rău decât toți diavolii

din Iad și chiar decât toate celelalte păcate ale lui. Scutură-te de această stare, și vei fi mai mult decât biruitor asupra tuturor celorlalte greutăți. Atunci, dintre păcate nu te va mai amenința decât unul la care mă pot gândi acum: mândria spirituală. Vei crește atât de repede în toate harurile și vei ajunge la o părtășie atât de mare cu Dumnezeu, încât, dacă Dumnezeu nu Se va retrage uneori pentru a te păstra smerit, vei fi aproape de a experimenta Cerul pe Pământ.

(4) Iubirea păcatului. Dragostea față de Dumnezeu și dragostea față de orice păcat nu se pot amesteca mai mult decât ar putea să se amestece fierul și lutul. „Orice păcat lovește în însăși ființa lui Dumnezeu" (Ralph Venning). Cel mai bun dintre sfinți poate cădea uneori în cele mai grave păcate, care pot fi totuși iertate, însă chiar și cel mai neînsemnat dintre sfinți poate ajunge să se ridice

deasupra iubirii celui mai mic păcat. Dacă Dumnezeu nu ne împlinește toate dorințele, noi suntem înclinați să punem la îndoială dragostea lui Dumnezeu față de noi, așa cum Dalila punea la îndoială dragostea lui Samson față de ea. Dar cum putea Dalila să pretindă că-l iubește pe Samson, în timp ce se înțelegea cu vrăjmașul lui de moarte? Cum poți pretinde că-L iubești pe Dumnezeu, câtă vreme ascunzi păcatul în inimă, știind că păcatul este vrăjmașul Lui? Așa cum nepotul Ataliei a fost răpit dintre cei uciși și ascuns, și deși n-a putut să-i aducă pierzarea pe loc, mai târziu el a omorât-o pe ea (v. 2 Împ. 11:1-2 ff), tot astfel, orice păcat păstrat în ascuns, scutit de lucrarea de omorâre a păcatului, va aduce negreșit la pierzarea sufletului care îl ascunde. Îți ascunzi păcatul de cercetarea Cuvântului? Te înfrânezi de la el cât timp suferi sub loviturile necazurilor și pari că te desparți de el când te apasă conștiința,

dar te întorci la el de îndată ce furtuna trece? Nu pretinde niciodată că-L iubești pe Dumnezeu! El vede dincolo de pretențiile tale și urăște fățărnicia: „Dumnezeu vede purtarea tuturor, privește pașii fiecăruia. Nu este nici întuneric, nici umbră a morții, unde să se poată ascunde cei ce fac fărădelegea" (Iov 34:21-22). Hai să spunem asta deschis: ești un străin total de propria inimă dacă nu știi care este păcatul sau care sunt păcatele tale preferate; ești un trădător al propriului suflet dacă nu cauți să le dai morții cu totul; și ești răzvrătit de bunăvoie împotriva lui Dumnezeu dacă le îngădui fie și într-o mică măsură sau pentru puțin timp. Nu trata cu superficialitate îndemnul psalmistului: „Urâți răul, cei ce Îl iubiți pe Domnul!" (Ps. 97:10).

(5) Dragostea nepotrivită față de lucruri îngăduite. Într-o anumită privință, aici se

află cel mai mare pericol. În acest caz, oamenii pot invoca Scriptura pentru a-și apăra dragostea față de anumite persoane și lucruri, susținând că este de datoria lor să le iubească într-o anumită măsură. Distanța între ceea ce este îngăduit și primul pas spre păcat nu este întotdeauna marcată clar, ca să o putem deosebi cu ușurință. Iar când au unele justificări plauzibile pentru împărțirea dragostei între mai multe obiecte, oamenii se declară „nevinovați", deși nu-L iubesc pe Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul. Ei ar trebui să înțeleagă că cele mai bune lucruri din lume nu ne sunt date pentru a ne bucura de ele ca scop în sine, ci pentru a le folosi; ele nu sunt scopul nostru, ci mijloace care ne conduc spre scopul suprem al vieții. Aici se află păcatul și ticăloșia noastră, că răsturnăm, într-un fel nesăbuit, ordinea dintre scop și mijloace.

Oamenii își fac un scop din a mânca, a bea, a strânge averi și a se bucura de plăceri, iar respectul pe care îl manifestă față de Dumnezeu – nici nu știu dacă să-l numesc dragoste sau slujire – nu este decât un mijloc prin care încearcă să-L lingușească, pentru ca El să le împlinească scopurile jalnice.

MIJLOACE PENTRU DOBÂNDIREA DRAGOSTEI DE DUMNEZEU

După ce te-am avertizat cu privire la câteva dintre piedicile principale, îți voi prezenta mijloacele prin care să îți implici inima în dragoste față de Dumnezeu. Poți avea așteptarea încrezătoare că ele vor fi eficace prin lucrarea Duhului Sfânt și te poți aștepta, de asemenea, ca Duhul să lucreze în timp ce folosești aceste mijloace.

Mijloacele sunt de trei feluri: călăuzitoare, stimulatoare și conservatoare.

Mijlocul călăuzitor

Mijlocul călăuzitor este *cunoașterea spirituală,* și nu aș putea să îl încurajez prea mult. O cunoaștere clară și distinctă a dragostei lui Dumnezeu și a vredniciei Sale de a fi iubit, a felurilor uimitoare și totuși încântătoare în care El ni Se descoperă, precum și înțelegerea clară a privilegiului ceresc de a avea inimile aprinse de dragoste pentru Dumnezeu – toate acestea te pot călăuzi în această privință mult mai mult decât aș putea eu să spun. Așa că te îndemn din toată inima să folosești acest mijloc. Spus simplu și clar, dobândește și pune în practică următoarele două feluri de cunoaștere:

(1) Cunoașterea lucrurilor spirituale. Dacă am cunoaște cu desăvârșire natura celei mai neînsemnate insecte, ba chiar dacă am cunoaște natura atomilor, am fi îndemnați să-L admirăm pe Dumnezeu și să-L iubim.

Dar ce s-ar petrece dacă am cunoaște lucrurile pe care niciun om fără de har nu este interesat să le înțeleagă?

De pildă, există lucrările lăuntrice ale păcatului original și felul în care îl putem submina; lucrarea puternică a Duhului harului și felul în care putem folosi această lucrare; bucuriile Duhului Sfânt și felul în care le putem dobândi. Oare o asemenea cunoaștere nu ar chema inimile voastre la dragostea față de Dumnezeu?

(2) Cunoașterea lucrurilor obișnuite într-un fel spiritual, astfel încât cunoașterea lucrurilor naturale să slujească scopurilor cerești. Așa a procedat Hristos în toate metaforele și pildele pe care le-a folosit. Dacă n-am prețui nicio cunoaștere decât în măsura în care o putem folosi în acest fel, am fi călăuziți spre a-L iubi pe Dumnezeu.

Acestea sunt mijloacele *călăuzitoare*.

Mijloacele stimulatoare

Mijloacele stimulatoare sunt variate. Nu spun aici că o cunoaștere spirituală nu stimulează într-un fel aparte dragostea față de Dumnezeu, ci că lucrarea ei proprie este să ne călăuzească. Lucrurile pe care le voi enumera ca mijloace lăuntrice vor deveni astfel prin felul în care le pui în practică.

(1) Lepădarea de sine. Lepădarea de sine este atât de necesară, încât niciun alt har nu poate compensa lipsa ei. Între harurile sufletului, lucrurile stau ca între organele trupului, astfel că niciun mădular nu poate compensa lipsa altuia, iar funcția plămânilor poate fi sprijinită de alte părți ale trupului, dar nu poate fi înlocuită. Lipsa înțelepciunii poate fi compensată de simplitatea evanghelică, care pare a fi cu totul altceva, însă nimic nu poate suplini lipsa dragostei față de Dumnezeu și nimic nu poate înlocui

lipsa lepădării de sine, fără de care nu-L putem iubi pe Dumnezeu. Nu ne putem socoti niciodată prea mici, atât timp cât nu ne neglijăm datoria și nu ne lepădăm de Hristos. Chiar și lucrurile pe care ni se îngăduie să le iubim, ba chiar suntem datori să le iubim, pot deveni lucruri la care trebuie să renunțăm când ele ajung să intre în competiție cu dragostea noastră față de Dumnezeu. „Dacă vine cineva la Mine, și nu urăște pe tatăl său, pe mamă-sa, pe nevastă-sa, pe copiii săi, pe frații săi, pe surorile sale, ba chiar însăși viața sa, nu poate fi ucenicul Meu" (Luca 14:26). Hristos dorește să socotim mai întâi prețul pe care ni-l va cere religia, înainte de a ne implica în ea.

(2) Disprețul față de lume. Așa cum dragostea de lume este o piedică majoră în dragostea noastră pentru Domnul, disprețuirea lumii stimulează în mare măsură dragostea

noastră față de El. Oare nu ne putem arăta cel mai bine disprețul față de lume prin a nu ne pune încrederea în ea? Nu ar trebui să ne punem nădejdea în lume și nici să așteptăm fericirea de la ea. Eu socotesc că deopotrivă mintea și voința sunt locul unde credința se înfiripează, iar a le îndrepta pe amândouă împotriva lumii înseamnă să fim convinși, în mintea noastră, că lumea nu ne poate împlini și să o privim ca pe o tobă goală, care face mult zgomot, dar care nu conține nimic în ea. În felul acesta, voința nu mai tânjește după ea și nu se mai simte atașată de ea. Omul care știe să folosească lumea în slujba evlaviei a înaintat mult în dragostea spirituală, pentru că el extrage îndemnuri spre evlavie chiar din starea lui în lume, oricare ar fi aceasta. Ar trebui să gândim astfel: „Am ceva însemnat în lume? Îl voi gestiona ca un bun ispravnic. Binecuvântat să fie Dumnezeu că mi-a încredințat ceva prin

care să-mi arăt dragostea față de El, iubindu-i pe ai Lui! Nu am nimic în lume? Binecuvântat să fie Dumnezeu că m-a eliberat de capcanele lumii! El știe că am nevoie de hrană și îmbrăcăminte, iar eu sunt de acord cu Iacov, care a spus că, chiar dacă Dumnezeu nu-mi va da mai mult de atât, El tot va fi Dumnezeul meu (Gen. 28:20-21). Voi fi mulțumit, oricare ar fi starea mea în lume, căci este mai bună decât cea în care Hristos a trăit. O, de L-aș putea iubi pe Dumnezeu așa cum L-a iubit Hristos!"

(3) Luarea aminte la binefacerile lui Dumnezeu. Bunătatea și generozitatea trezesc dragostea, iar Dumnezeu este binefăcătorul nostru infinit. Până și animalele îi iubesc pe cei ce le fac bine: „Boul își cunoaște stăpânul, și măgarul cunoaște ieslea stăpânului său: dar Israel nu Mă cunoaște, poporul Meu nu ia aminte la Mine" (Isaia 1:3).

Cine poate număra binefacerile pe care le primește de la Dumnezeu? Chiar și cele mai obișnuite îndurări de care avem parte merită un răspuns plin de dragoste față de El, și cu atât mai mult când ne gândim la îndurările de natură spirituală! Chiar și lucrurile care ne provoacă suferință merită un răspuns al dragostei noastre. De pildă, chiar dacă întristarea din pricina păcatului mă duce aproape de a mă înspăimânta; chiar dacă foamea după Hristos mă istovește; chiar dacă dezamăgirile lumii îmi arată că nu pot găsi împlinire în altă parte; chiar dacă dorul după Dumnezeu mă face să mă tem uneori că nu mă voi bucura niciodată de El, toate durerile de acest fel pavează calea bucuriei și mângâierii spirituale, iar sufletul care trece prin ele crește în dragoste față de Dumnezeu de la o zi la alta. Despre celelalte binefaceri voi spune doar că, în fiecare ceas al vieții noastre, Dumnezeu face

pentru noi mai mult decât ar putea face toți prietenii și toate rudele noastre de pe Pământ, și chiar toți sfinții și îngerii din Cer, care și-ar da mâna împreună și s-ar strădui la maxim. Cum am putea deci să nu Îl iubim pe Dumnezeu în astfel de condiții?

(4) Vegherea asupra propriei inimi. Când Îl iubim pe Dumnezeu, trebuie să ținem minte că iubim un Dumnezeu gelos. Această conștientizare ne va ține în frâu simțămintele și dorințele rătăcitoare. Ar trebui să ne păzim inimile cu aceeași grijă cu care am veghea la o moștenitoare bogată care ne-a fost încredințată spre ocrotire. Noi am socoti-o pierdută și n-am mai îndrăzni să privim nici spre Dumnezeu, nici spre oameni, dacă din vina noastră ar ajunge într-o căsătorie nepotrivită. Drag cititor creștin, prin îngăduința lui Dumnezeu și prin sângele și Duhul lui Hristos, inima ta

este potrivită pentru Împăratul slavei, însă mai mulți pretendenți inferiori și nevrednici, pe care nici nu merită să-i numim, îți fac curte. Noi suntem pierduți dacă altcineva în afară de Dumnezeu are parte de dragostea noastră supremă. Dacă nu veghezi cu putere, inima îți va fi furată. Fii hotărât, deci, să cercetezi orice lucru care îți trezește bănuieli și să îți dai adesea socoteală în tribunalul propriei conștiințe. Veghează cu gelozie asupra inimii tale și asupra oricărui lucru care te poate pune în primejdie.

(5) Rugăciunea. Orice fel de rugăciune este deosebit de folositoare pentru a aprinde inima în dragoste față de Dumnezeu. Cei care se roagă cel mai bine Îl iubesc pe Dumnezeu cel mai mult. Nu vreau să fiu înțeles greșit aici. Eu nu spun că cel mai bine se roagă cei ce folosesc expresiile cele mai înflorite sau cei care primesc cele mai multe

aprecieri din partea oamenilor pentru talentul lor de a se ruga. Nu, ci cel mai bine se roagă cei care simt cel mai profund fiecare cuvânt rostit și fiecare gând cugetat în rugăciune; cei pentru care meditarea la Dumnezeu este copleșitoare, ale căror simțăminte față de El sunt pline de pasiune spirituală și ale căror rugăciuni se luptă cu stăruință și cu îndrăzneală sfântă. Da, trebuie să recunoaștem că asemenea rugăciuni sunt potrivite unui om care a înaintat mult în dragostea de Dumnezeu, dar poți cere o asemenea stare chiar și atunci când nu te poți ruga în ea. Ori de câte ori sufletul se îmbolnăvește de dragoste spirituală în rugăciune, Hristos îi face numaidecât o vizită aparte. De îndată ce mireasa lui Hristos spune că este „bolnavă de dragoste", ea adaugă: „Să-și pună mâna stângă sub capul meu, și să mă îmbrățișeze cu dreapta lui!" (Cânt. 2:5-6). Compară acest lucru cu următoarele cuvinte:

„Întoarce-ți ochii de la mine, căci mă tulbură" (Cânt. 6:5). Hristos vorbește ca și cum ar fi biruit și cucerit. Trezește-te, deci, și dedică-te rugăciunii. Cere o descoperire mai spirituală a vredniciei lui Dumnezeu de a fi iubit. Dacă L-ai cunoaște mai bine, n-ai putea să nu-L iubești mai mult, și nimeni nu ni-L poate descoperi pe Dumnezeu așa cum El însuși Se descoperă, cu atâta putere și într-un fel atât de spiritual. Nu accepta un refuz, căci Dumnezeu nu Se va mânia niciodată dacă stărui în rugăciune și-I ceri o inimă care să-L iubească.

Cere astfel de lucruri în rugăciunea ta: „O, Dumnezeul meu, pe Tine Te iubesc mai presus de toate lucrurile; Te iubesc pentru vrednicia Ființei Tale. În Tine își găsesc ținta toate dorințele mele. Ce mi-ai putea da? Dacă nu-mi dai pe Tine însuți, nu-mi dai nimic. Dacă nu Te găsesc pe Tine, nu

găsesc nimic! Tu nu doar că nu mă răsplătești, ci mă chinuiești cu mare durere dacă nu mi Te dai. Odinioară, când Te căutam ca scop suprem, pentru vrednicia Ființei Tale, nădăjduiam că Te voi găsi curând și că Te voi păstra, iar această nădejde dulce mă mângâia în toate ostenelile mele. Dar acum, dacă Îmi refuzi prezența Ta, ce-mi vei da? Voi fi lipsit pentru totdeauna de o nădejde atât de mare? Voi lâncezi mereu în dragostea mea? Voi jeli din pricina acestei slăbiciuni? Mă voi întrista pentru jalea mea? Voi plânge și mă voi tângui în durerea mea? Voi rămâne mereu gol? Voi fi mereu cuprins de o întristare fără mângâiere, mă voi plânge neîncetat și voi fi chinuit fără sfârșit? O, Dumnezeul meu, atât de bun, atât de puternic, de milostiv și de iubitor, Tu nu obișnuiești să-i disprețuiești, să-i respingi, să-i rănești și să-i chinuiești cu atâta răceală, ca un vrăjmaș, pe cei care Te iubesc cu toată

inima, cu tot sufletul și cu toată puterea, și care nădăjduiesc să găsească în Tine fericirea deplină! Tu ești Dumnezeul adevărului, începutul și sfârșitul celor care Te iubesc, și, în cele din urmă, Te vei dărui celor ce Te iubesc, ca fericirea desăvârșită și deplină. De aceea, Dumnezeul meu preabun, dă-mi harul ca în viața aceasta să Te iubesc mai presus de toate lucrurile, să Te caut în toate lucrurile, iar în viața viitoare să Te găsesc și să Te păstrez pe vecie".

(6) Meditarea. Meditarea este una dintre îndatoririle despre care se vorbește foarte mult, dar care se practică foarte puțin în creștinism. Dacă măcar o dată pe zi (în partea zilei pe care, din experiență, o socotești cea mai potrivită pentru o asemenea lucrare) te-ai așeza cu seriozitate în prezența lui Dumnezeu și I-ai cere să îți ațintească gândurile și să le dea totodată libertatea de a

se lărgi prin har; dacă ai alege un subiect spiritual și ai căuta să îți umpli mintea și să îți miști inima prin cugetări sfinte, până ai ajunge la o hotărâre pe care apoi s-o închei cu rugăciune și s-o aplici în practică – o, cât de mult ți-ar stârni aceasta sufletul ca să-L iubești pe Dumnezeu, înainte chiar să îți dai seama! Chiar dacă nu poți organiza meditările tale la El într-un plan care să ți se potrivească, obișnuiește-te să cugeți cu evlavie la lucrurile de sus. Atât cât poți, leagă gândurile între ele și sădește-le adânc în inimă, ca să nu se piardă, astfel încât timpul alocat meditării să nu fie irosit. Aici ar trebui spus că este bine să facem deosebire între meditare și studiu. Studiul urmărește cunoașterea, pe când meditarea vizează harul. Studiul lasă lucrurile așa cum le găsește, pe când meditarea lasă o amprentă spirituală asupra tuturor lucrurilor pe care le cercetează. Nu pot spune cu certitudine, dar mă întreb

dacă nu cumva meditarea nu este una dintre acele îndatoriri a căror împlinire cu regularitate dovedește că sufletul este plin de har. Eu nu îndrăznesc să spun că cei care nu meditează cu seriozitate în fiecare zi nu sunt plini de har, dar oare nu pot spune că cei care fac asta sunt mai plini de har? De aceea, încearcă să vezi dacă poți spune asemenea psalmistului: „Îmi ardea inima în mine, un foc lăuntric mă mistuia când cugetam" (Ps. 39:3, lit. KJV). Poate că, în timp ce meditezi, inima ta se va aprinde de dragoste față de Dumnezeu.

(7) Alegerea prietenilor. Aici îndrăznesc să apelez la toți creștinii cu experiență, întrebându-i dacă au întâlnit vreodată creștini plini de viață, care se purtau cu adevărat ca niște creștini, fără ca inimile lor să fie încălzite de dragoste pentru Dumnezeu și pentru evlavie. Adevărul este că părtășia

creștină lucrează mai repede și mai eficient decât orice alt mijloc rânduit de Dumnezeu. Poartă-te în religie așa cum te porți în alte domenii ale vieții. Dacă întâlnești un medic, veți ajunge să vorbiți despre sănătate; dacă întâlnești un călător, îl vei întreba îndată despre locurile pe care le-a văzut. De ce nu ar trebui ca, atunci când se întâlnesc, creștinii să vorbească în felul creștinilor și să înceapă numaidecât o conversație cerească? Drag cititor creștin, știi bine că trebuie să renunți la tovărășia celor răi înainte de a putea pretinde chiar și cea mai mică dragoste față de Hristos. Să nu mă înțelegi greșit, eu nu spun că legăturile de familie trebuie rupte de îndată și nici că soții, părinții și copiii, stăpânii și slujitorii legați printr-un contract sau legământ trebuie să se despartă dacă unul dintre ei este necredincios sau neevlavios. Nu, căci dacă relația nu poate fi desfăcută fără păcat, cei evlavioși trebuie să se

poarte cu cei neevlavioși precum medicii cu pacienții lor bolnavi. Ceea ce spun însă este că nu trebuie să alegi de bunăvoie ca prieteni apropiați pe vrăjmașii lui Dumnezeu. Cei care vorbesc mereu de bine despre Dumnezeu ne atrag inimile să Îl iubească, uneori chiar fără să ne dăm seama. Când mireasa lui Hristos le-a spus fiicelor Ierusalimului cât de mult Se deosebește Hristos de toți ceilalți, ele s-au oferit imediat să-L caute împreună cu ea (Cânt. 5:9; 6:1). Așa cum „tovărășiile rele strică obiceiurile bune" (1 Cor. 15:33), tot așa vorbirea bună corectează obiceiurile rele.

Pe scurt, observă că nimeni nu poate suporta să audă vorbindu-se de rău despre cineva pe care îl iubește și că fiecare se bucură să vorbească și să audă vorbindu-se despre cel iubit. Așadar, aici se află un mijloc prin care dragostea poate fi aprinsă, o lucrare în

care s-o practici și un standard după care să îți cercetezi dragostea față de Dumnezeu.

(8) Mulțumirea. Omul care se simte dator să mulțumească va crește în felul acesta în dragoste față de Dumnezeu. Cel care primește toate lucrurile din mâna lui Dumnezeu cu bunăvoință și recunoștință, nu poate să nu-L iubească. Iubit cititor creștin, dacă nu ne lipsim singuri, în chip rușinos, de ceea ce ne este de folos, putem folosi recunoștința pentru a face din fiecare împrejurare un mijloc de sporire a dragostei pentru Domnul.

De pildă, când aud un om înjurând, blestemând și hulind Numele lui Dumnezeu, eu îmi spun: „O, cât de multe motive am să-L iubesc pe Dumnezeu, fiindcă nu m-a lăsat să fac și eu la fel!" Apoi, într-o altă împrejurare, sunt mustrat de Dumnezeu și simt mânia Lui, iar atunci ar trebui să îmi spun: „O,

ce motiv am să-L iubesc pe Dumnezeu, fiindcă Se luptă cu mine și mă îndreaptă printr-o mustrare vindecătoare, în loc să mă lase pradă poftelor inimii mele, până la pierzare!" Poate că pot spune: „Vai, nu sunt atât de evlavios încât să trag asemenea concluzii, și totuși, binecuvântat fie Dumnezeu că chiar socotesc un privilegiu faptul că pot interpreta într-un fel bun toate lucrările Lui față de mine. O, de L-aș putea iubi pe Dumnezeu chiar pentru mijloacele, ajutoarele și încurajările pe care mi le dă ca să-L iubesc!"

Aș putea adăuga multe alte mijloace care să stimuleze dragostea pentru Dumnezeu, dar mă opresc aici.

Mijloacele susținătoare

Mai multe haruri sunt deosebit de folositoare pentru susținerea și păstrarea dragostei pentru Dumnezeu, dar dintre ele, voi enumera doar trei.

(1) Credința, prin care suntem convinși că tot ce a spus Dumnezeu este adevărat și bun. „Toate lucrurile îi sunt cu putință celui ce crede" (Marcu 9:23). Alege o anumită făgăduință, și de ce nu chiar una care ți-a mișcat deja inima? Nu poți stoarce o promisiune așa cum storci o portocală, ca să scoți din ea tot ce conține. Scriptura vorbește însă despre scoaterea apei dintr-un izvor: „Veți scoate apă cu bucurie din izvoarele mântuirii" (Isaia 12:3). Oricât de multă apă ai scoate, în izvor va rămâne la fel de multă apă. Ia deci această făgăduință: „Eu îi iubesc pe cei ce Mă iubesc, și cei ce Mă caută cu tot dinadinsul, mă găsesc" (Prov. 8:17). Prin dragostea mea față de Dumnezeu pot ajunge să cunosc dragostea Lui față de mine; iar prin această îmbrățișare reciprocă a dragostei, dragostea mea poate fi aprinsă și păstrată. Dar, iubit cititor creștin, ține minte neapărat un lucru: ori de câte ori pui mâna pe o

făgăduință, pune-o pe cealaltă pe Hristos. Astfel, obiecțiile tale vor primi răspuns, iar temerile tale vor fi alungate. De pildă, tu poți spune: „Nu sunt vrednic de dragostea divină", dar Hristos este vrednic. „Nu știu cum să vin la Dumnezeu", dar accesul tău la El este prin Hristos. „Chiar dacă vin, nu știu cum să cred", dar faptul că vii înseamnă că crezi: „Tot ce-Mi dă Tatăl, va ajunge la Mine; și pe cel ce vine la Mine, nu-l voi izgoni afară" (Ioan 6:37). O, de am cunoaște mai bine viața trăită prin credință! În lucrurile spirituale, măsura în care înaintăm în ele corespunde în mare parte măsurii credinței noastre.

(2) Nădejdea, prin care așteptăm un bine pe viitor. Nădejdea se naște din credință, și adesea se întâmplă ca mama slabă să se sprijine pe fiică. Cel puțin în ochii noștri, nădejdea pare să întâmpine mai puține piedici decât credința. Aș îndrăzni să

spun că „nădăjduiesc" acolo unde nu îndrăznesc să spun că pot să „cred". Totuși, ceea ce creștinul prea modest numește o *nădejde slabă*, Dumnezeu numește adesea o credință puternică: „Adu-Ți aminte de făgăduința dată robului Tău, în care m-ai făcut să-mi pun nădejdea!" (Ps. 119:49). Există rugăciunea cu nădejde și există o făgăduință care răspunde la credință: „Celui cu inima tare, Tu-i chezășuiești pacea; da, pacea, căci se încrede în Tine" (Isaia 26:3). Așadar, în chestiunea în discuție, chiar dacă nu-L pot iubi pe Dumnezeu așa cum mi-aș dori, totuși nădăjduiesc că El mă va ajuta, astfel încât dragostea mea să crească necontenit.

(3) Răbdarea. „Răbdarea trebuie să-și facă desăvârșit lucrarea, ca să fiți desăvârșiți, întregi, și să nu duceți lipsă de nimic" (Iacov 1:4). Dacă îți continui lucrarea cu răbdare, ea nu te va lipsi de niciun har necesar. Fii

răbdător în așteptare și în suferință. Nu interpreta greșit felul în care lucrează Dumnezeu cu tine. În acest sens, ia seama la următoarele două pasaje biblice. Pământul care a adus rod pe măsura așteptărilor este folosit ca pildă pentru „o inimă bună și curată, și fac roadă în răbdare" (Luca 8:15). Celălalt pasaj spune: „Prin răbdarea voastră vă veți câștiga sufletele voastre" (Luca 21:19). Răbdarea contribuie mult atât la rodire, cât și la mângâiere. Să încercăm să aplicăm aceste lucruri în practică. Vrei ca Dumnezeu să-Și arate dragostea față de tine într-un fel mai atrăgător? Mai așteaptă puțin, căci ai nevoie de o altă lucrare a providenței Sale, și anume să simți mai profund răutatea păcatului, să veghezi mai atent și să devii mai sfânt. De îndată ce apare o încercare, tu ai vrea să fie îndepărtată, dar mai așteaptă puțin, căci ea nu și-a împlinit încă lucrarea

pentru care Dumnezeu a trimis-o. În bunătatea Lui, Dumnezeu ține pansamentul pe rană până ce vindecarea este înfăptuită complet. Tu te simți nedumerit și nu știi ce va face Dumnezeu cu tine, dar lasă lucrurile să fie așa, căci nici nu se cuvine să știi tu totul. De obicei, Dumnezeu nu le spune copiilor Săi mai dinainte ce va face El cu ei. El Se așteaptă să ne extragem îndatorirea din poruncile Cuvântului Său și din indicii oferite de providența Sa. Așa citim că, după ce profetul Elisei i-a dat împăratului Ioas o făgăduință și un semn al izbăvirii de Siria, Dumnezeu Se aștepta ca rațiunea și credința împăratului să-l îndemne să folosească al doilea semn pentru a urmări biruința până la capăt. Dar el nu a înțeles și a pierdut acea ocazie: „El a zis: ‚Deschide fereastra din spre răsărit'. Și a deschis-o. Elisei a zis: ‚Trage'. Și a tras. Elisei a zis: ‚Aceasta este o săgeată de izbăvire din partea Domnului, o săgeată de

izbăvire împotriva sirienilor: îi vei bate pe sirieni la Afec până îi vei nimici'. Elisei a mai zis: ‚Ia săgeți'. Și a luat. Elisei i-a zis împăratului lui Israel: ‚Lovește în pământ!' Și a lovit de trei ori; apoi s-a oprit. Omul lui Dumnezeu s-a mâniat pe el, și a zis: ‚Trebuia să lovești de cinci sau șase ori: atunci i-ai fi bătut pe sirieni până i-ai fi nimicit, acum îi vei bate numai de trei ori'" (2 Împ. 13:17-19). Învață să perseverezi în folosirea tuturor mijloacelor care te ajută să îți legi inima mai mult de Dumnezeu. „Dorim însă ca fiecare dintre voi să arate aceeași râvnă, ca să păstreze până la sfârșit o deplină nădejde, așa încât să nu vă leneviți, ci să călcați pe urmele celor ce, prin credință și răbdare, moștenesc făgăduințele" (Evrei 6:11-12). Nu te aștepta să primești făgăduința înainte de a fi îndurat cu răbdare. Același apostol ne spune în aceeași epistolă: „Aveți nevoie de răbdare, ca, după ce ați împlinit voia lui Dumnezeu,

să puteți căpăta ce v-a fost făgăduit" (Evrei 10:36).

Atât am avut de spus despre mijloacele lăuntrice ale dragostei față de Dumnezeu.

MIJLOACELE EXTERIOARE

Mijloacele exterioare prin care ne implicăm inimile în dragoste față de Dumnezeu pot fi călăuzitoare, sau pot sluji ca exemple sau modele de urmat.

Mijlocul călăuzitor

Singurul mijloc călăuzitor este *Cuvântul lui Dumnezeu,* dar, deoarece există deja resurse prin care poți căpăta îndrumări speciale despre ascultarea și citirea Cuvântului, mă voi limita aici la câteva observații.

(1) Prețuiește Cuvântul lui Dumnezeu. Deși aprecierea noastră față de Cuvânt va crește pe măsură ce îl cunoaștem mai bine, vei descoperi că inima ta se va aprinde de

dragoste deosebit de mult atunci când este pătrunsă mai dinainte, prin har, de prețuirea Cuvântului. Când ajungem să socotim Cuvântul mai dulce decât mierea și mai bun decât aurul, ca o comoară, mai necesar decât hrana pentru susținerea vieții (Iov 23:12), cum ar putea sufletul să nu-L iubească pe Dumnezeu, Cel care l-a inspirat? Dacă niște cărți murdare pot stârni dragostea trupească, oare Cartea lui Dumnezeu să nu stârnească dragostea spirituală? Străduiește-te să dobândești o sensibilitate și o plăcere spirituală față de adevărurile lui Dumnezeu, asemănătoare cu gustul și simțirea pe care oamenii le au pentru alte lucruri. Insistă pe adevărurile Lui până ce ele îți mișcă inima. Totuși, ia seama la o precauție importantă: nu te opri atât de mult asupra dificultăților, încât să nu mai cercetezi lucrurile mai ușor de înțeles. Stăruiește cu sârguință, și în timp vei putea înțelege până și lucrurile

aproape imposibil de înțeles pentru început. Păstrează calea de mijloc între neglijența nepăsătoare și nedumerirea neliniștită cu privire la ceea ce citești sau auzi din Cuvânt, și astfel vei dobândi negreșit o cunoaștere adâncă a lucrurilor lui Dumnezeu și o mare măsură de dragoste față de El.

(2) Pune îndată în practică lucrurile despre care ai ajuns convins că țin de datoria ta. Nu lăsa ca simțămintele să ți se răcească după ce ai fost îndemnat să împlinești o îndatorire. Fă asemenea lui Nebucadnețar. Dumnezeu îi descoperise un lucru important, el uitase visul și nu-i înțelegea înțelesul, dar a insistat, după părerea altora într-o manieră exagerată, să le cuprindă pe amândouă și să facă aceasta imediat, înainte ca impresia să se șteargă și înflăcărarea să treacă (v. Dan. 2:8 f). Tot astfel, drag credincios, întipărește Cuvântul în inimă prin punerea lui

grabnică în practică. Sămânța Cuvântului are nevoie de timp ca să ajungă la maturitate, dar ea prinde imediat rădăcină pentru a crește. Dacă te-aș îndemna acum la pocăință și nu aș reuși să te aduc la o hotărâre mai apropiată decât de a te pocăi mâine, îndemnul meu ar fi zadarnic. Dar eu te îndemn să-L iubești pe Dumnezeu și vreau să îți arăt din Scriptură că aceasta este datoria ta, să îți ofer ajutoare biblice care pot fi eficace și să te încurajez din Scriptură cu făgăduințe care te pot convinge. Dar dacă amâni toate acestea pentru un moment mai potrivit, sunt șanse serioase să le amâni pentru totdeauna. Recitește aceste cuvinte și întreabă-te: „De ce n-aș crede chiar acum aceste lucruri? Și cum pot spune că le cred acum, dacă nu le pun de îndată în practică? Și cum pot spune că le pun în practică, dacă omit măcar una dintre îndrumările primite?"

Modele de urmat

Aici voi prezenta pe scurt câteva exemple de oameni, îngeri și chiar pe Hristos însuși. Exemplele ne atrag puternic, astfel că ele nu sunt doar argumente, ci și aripi. Exemplele ne dovedesc că poruncile pot fi împlinite.

(1) Modele omenești. De ce nu L-am iubi pe Dumnezeu la fel de mult cum L-a iubit *Avraam?* „După aceste lucruri, Dumnezeu a pus la încercare pe Avraam, și i-a zis: ‚Avraame!' ‚Iată-mă', a răspuns el. Dumnezeu i-a zis: ‚Ia-l pe fiul tău, pe singurul tău fiu, pe care-l iubești, pe Isaac; du-te în țara Moria, și adu-l ardere de tot acolo, pe un munte pe care ți-l voi spune'. Avraam s-a sculat dis-de-dimineață, a pus șaua pe măgar, și a luat cu el două slugi și pe fiul său Isaac. A tăiat lemne pentru arderea de tot, și a pornit spre locul pe care i-l spusese Dumnezeu" (Gen. 22:1-3). Dacă Avraam nu L-

ar fi iubit pe Dumnezeu atât cât poate o făptură creată să-L iubească, într-un fel nemărginit, fiecare cuvânt al lui Dumnezeu ar fi fost ca un pumnal în inima lui. Ar fi fost de parcă Dumnezeu i-ar fi spus: „Avraame, ți-am dat acest nume pentru că urma să fii ‚tatăl multor neamuri'; acum însă fii cel care pune capăt semințeI pe care voiam s-o înmulțesc". Părea că Dumnezeu i-a schimbat din nou numele în Avraam, așa cum Solomon i-a dat fiului său numele Roboam, „cel care lărgește poporul", deși acesta l-a redus de la douăsprezece semințII la două! „Ia-l *acum*" pe fiul tău, așa că nu ai timp să amâni și să te răzgândești. Ia-l pe „fiul *tău*", pe cel pentru care te-ai rugat și ai așteptat atâția ani. Ia-l pe „*singurul* tău fiu", căci ceilalți copii ai tăi nu se pot compara cu el. Ia-l pe *Isaac*, fiul bucuriei tale, care acum va deveni fiul durerii tale. Ia-l pe fiul „pe care-l *iubești*" mai mult decât a iubit vreodată un

tată un copil, și pe bună dreptate, din mai multe motive. „Du-te în țara Moria", așa că nu ai timp să chibzuiești înainte de a te hotărî, astfel că ai totuși destul timp să te pocăiești înainte de a-ți împlini hotărârea. „Și adu-l acolo ardere de tot" – adică nu este de ajuns să-l dai să fie jertfit de altcineva, ci tu însuți trebuie să fii preotul care își ucide copilul iubit și apoi îl arde până se face cenușă. Iar „Avraam s-a sculat dis-de-dimineață". El nu s-a certat cu Dumnezeu, spunând: „De ce mi-ar da Dumnezeu o poruncă atât de grea, cum nu i-a mai dat nimănui în lumea aceasta?" El nu s-a sfătuit cu nevasta lui: „Oare ce va spune Sara?" El nu se poticnește de gândul că religia ar putea fi discreditată: „Ce vor zice păgânii?" Noi ne putem închipui doar lupta puternică dintre fire și har, și totuși Dumnezeu pare să-l fi apăsat cu această întrebare: „Pe cine iubești mai mult: pe Mine sau pe copilul tău?" Iar Avraam

parcă răspunde astfel: „Doamne, dacă aceasta este întrebarea, atunci o vom lămuri curând, în felul și în locul pe care Tu le alegi".

Avem un alt exemplu în *Moise*, dacă punem împreună două sau trei pasaje biblice. La început, Moise Îl întreabă pe Dumnezeu, ca și când ar fi vorbit cu un străin: „Care este Numele Lui?" Pe măsură ce Dumnezeu i Se descoperă mai mult, Moise Îi cere o prezență specială și mai apropiată, și după ce Dumnezeu îi împlinește cererea, dragostea lui Moise capătă îndrăzneală și spune: „Arată-mi slava Ta!" Când Moise înțelege că Dumnezeu îi este binevoitor și ispășitor, el Îi cere să înlăture norul și să-i arate cât mai mult din slava Sa, atât cât poate el să privească (Exod 3:13; 33:15, 18).

Să luăm încă un exemplu, pe apostolul *Pavel*. El socotea că Dumnezeu ar putea primi mai multă slavă dacă ar mântui mulți

oameni decât dacă l-ar mântui pe el. De aceea, apostolul ar fi fost gata să renunțe la fericirea mântuirii sale. Nici măcar cel mai mic har – și cu atât mai puțin harul în măsura lui cea mai înaltă – nu ar putea alege în mod deliberat să-L urască și să-L hulească pe Dumnezeu, ceea ce este veninul osândirii. Dragostea lui Pavel pentru Dumnezeu este însă mai mare decât dragostea lui față de sine, astfel că el s-ar socoti fericit chiar și fără slavă, dacă prin aceasta Dumnezeu ar fi proslăvit mai mult.

Am dat astfel trei exemple: unul dinaintea Legii, unul din vremea Legii și unul din vremea Evangheliei. Cum vei primi dacă aș îndrăzni să spun că, într-o anumită privință, noi avem mai multe motive să-L iubim pe Dumnezeu decât oricare dintre acești oameni, ba chiar decât toți laolaltă? Razele speciale ale dragostei fierbinți cu

care Dumnezeu i-a încălzit pe ei sunt, în anumite privințe, întrecute de lumina și căldura de amiază a iubirii Evangheliei de care noi avem parte mai mult decât ei. Vizitele iubitoare pe care Dumnezeu a binevoit să li le facă sunt întrecute de prezența extraordinară a lui Hristos între noi, căci ea este extraordinară prin comparație cu ceea ce ei au cunoscut. Ceea ce pentru ei era un ospăț, pentru noi este pâinea de fiecare zi. Dumnezeu ne deschide ferestrele Cerului și chiar inima Sa. Într-o singură zi putem citi mai mult despre dragostea lui Dumnezeu față de noi decât au putut ei să afle într-o viață întreagă.

(2) Exemplul îngerilor, care privesc neobosit fața lui Dumnezeu: „Îngerii lor în Ceruri văd pururea fața Tatălui Meu care este în Ceruri" (Matei 18:10). Ei nu refuză nimic din ceea ce le poate dovedi dragostea

pentru Dumnezeu. De obicei, diavolii sunt cei care pun în aplicare mânia lui Dumnezeu. Despre aceștia se spune: „El Și-a aruncat împotriva lor mânia Lui aprinsă, urgia, iuțimea și necazul: o droaie de îngeri aducători de nenorociri" (Ps. 78:49). Dar îngerii buni nu se dau înapoi când Dumnezeu le cere să împlinească o asemenea lucrare: „În noaptea aceea, a ieșit îngerul Domnului, și a ucis în tabăra asirienilor o sută optzeci și cinci de mii de oameni" (2 Împ. 19:35).

Totuși, noi avem mai multe motive să-L iubim pe Dumnezeu decât au îngerii. Dumnezeu Și-a arătat dragostea față de noi în Hristos mai mult decât față de ei. „Căci negreșit, nu în ajutorul îngerilor vine El, ci în ajutorul seminței lui Avraam" (Evrei 2:16). Astfel, niciunul dintre ei n-a primit iertarea măcar a unui singur păcat. Dumnezeu nu a îngăduit în ei nici cea mai mică abatere. De

îndată ce au încetat să-L iubească cu desăvârșire, Dumnezeu i-a urât cu o ură desăvârșită.

Cât despre îngerii binecuvântați, „nu sunt oare toți duhuri slujitoare trimise să îndeplinească o slujbă pentru cei ce vor moșteni mântuirea?" (Evrei 1:14). Niciunul dintre sfinți nu este însă chemat să le slujească îngerilor. Cât de mult ar trebui, deci, să iubim un asemenea Domn! Dar îți voi îndrepta atenția acum spre un model mai presus chiar de al îngerilor.

(3) Exemplul lui Hristos. O, de ne-ar răpi inima simpla amintire a dragostei lui Hristos față de Tatăl Său! Hristos n-a făcut nimic altceva decât ceea ce-I era plăcut Tatălui (Ioan 8:29), apoi a suferit tot ce putea fi plăcut Lui: „La înfățișare a fost găsit ca un om, S-a smerit și S-a făcut ascultător până la moarte, și încă moarte de cruce" (Fil. 2:8). Hristos a ascultat

de fiecare poruncă și a îndurat fiecare amenințare pe care era cu putință să o îndure, până la intensitatea ei deplină; totuși, Dumnezeu S-a purtat cu Hristos mai aspru decât Se poartă vreodată cu noi: „Domnul a găsit cu cale să-L zdrobească prin suferință" (Isaia 53:10). În mijlocul tânguirilor ei, biserica este nevoită să recunoască adevărul că Domnul ei „nu necăjește cu plăcere, nici nu îi mâhnește bucuros pe copiii oamenilor" (Plâng. 3:33). Și totuși Hristos S-a rugat „ca să cunoască lumea că Tu M-ai trimis și că i-ai iubit, cum M-ai iubit pe Mine" (Ioan 17:23). N-ar trebui, deci, să ne rugăm și să ne străduim să-L iubim pe Dumnezeu, atât cât ne stă în putință, așa cum L-a iubit Hristos? Hristos n-a avut niciun gând de împotrivire față de dreptatea severă a lui Dumnezeu, nici chiar când a îndurat ceva echivalent cu chinurile veșnice ale celor osândiți. Oare dragostea noastră să facă pasul înapoi

când are parte de mustrările părintești ale lui Dumnezeu? Dragostea lui Hristos față de Dumnezeu nu s-a micșorat când Dumnezeu Și-a revărsat mânia. Oare dragostea noastră să se micșoreze sub apăsarea acțiunilor vindecătoare ale providenței Sale? Oricare ar fi starea noastră exterioară în lumea aceasta, ea este mai bună decât starea în care Hristos S-a aflat.

M-am străduit astfel să îți arăt ce abilități sunt necesare ca să-L iubești pe Dumnezeu, și cum le poți dobândi.

4.

TREPTE ALE DRAGOSTEI FAȚĂ DE DUMNEZEU

Vom discuta acum despre modul în care putem să dezvoltăm și să sporim toate abilitățile pe care le avem pentru a-L iubi pe Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul, cu tot cugetul și cu toată puterea. Pentru aceasta, îți voi da o îndrumare generală, dar deosebit de importantă, după care va trebui să explic, să ofer călăuzire și să stăruiesc asupra mai multor lucruri: *hotărăște-te să-L iubești pe Dumnezeu*.

Apucă-te de acest lucru și fă-l cu toate puterile. Lucrează la a-ți lega inima în dragoste de Dumnezeu așa cum ai lucra ca să te îndrăgostești de o persoană minunată care îți este oferită pentru căsătorie. Imaginează-ți că ți s-

ar spune despre o persoană pe care n-ai văzut-o și despre care n-ai auzit niciodată, și tot ce ți se spune despre ea arată că ți s-ar potrivi foarte bine și că o asemenea căsătorie ți-ar aduce fericire. De aceea, tu accepți și începi discuțiile, ca să vezi dacă ce ți s-a spus este adevărat și dacă dragostea poate înflori în sufletul tău pentru acea persoană. Chiar dacă la început niciuna dintre părți nu simte dragoste, dacă nu există nimic care să vă descurajeze, voi veți continua să vă întâlniți până ce cunoașterea mai apropiată naște în voi o afecțiune tot mai strânsă, astfel că, în cele din urmă, o dragoste fără egal ajunge să fie cultivată în inimile voastre, și va fi reciprocă. Fă ceva asemănător în lucrurile spirituale. Te îndemn acum, cu toată seriozitatea, să-I dăruiești lui Dumnezeu dragostea ta cea mai înaltă. Poate că Dumnezeu și sufletul tău sunt încă străini unul de altul. Poate că nu L-ai întâlnit în rânduielile Lui

și nu L-ai auzit încă în sens mântuitor prin Duhul Său. Dar nu dispreţui propunerea aceasta, fiindcă, din clipa în care o primești, vei deveni nespus de fericit. La început, toate lucrurile care țin de credință ni se par neobișnuite, căci omorârea păcatului pare ceva greu, iar sfințenia este dificil de practicat. Însă practica face aceste lucruri mai ușoare și ne modelează astfel încât să iubim să le facem. Tot astfel, cu cât Îl cunoști mai bine pe Dumnezeu, cu atât nu vei putea să nu-L iubești mai mult, mai ales dacă te gândești că Dumnezeu cere insistent dragostea ta de parcă fericirea Lui ar depinde de ea, deși El este infinit mai presus de orice folos pe care I l-am putea aduce. Și tocmai deoarece El insistă atât de mult să-L iubești, cere-I să-ți dea dragostea aceasta pentru El. Dumnezeu este mai dispus să dăruiască orice har decât ești tu să-l primești. „Împrietenește-te dar cu Dumnezeu, și vei avea

pace; te vei bucura astfel iarăși de fericire... Atunci Cel Atotputernic va fi desfătarea ta, și îți vei ridica fața spre Dumnezeu. Îl vei ruga, și te va asculta" (Iov 22:21, 26-27). Chiar dacă începi de la treapta cea mai de jos a dragostei pentru Dumnezeu, prin har poți urca până la treapta ei cea mai înaltă. Voi lăsa deoparte diversele metode propuse de alții și îți voi recomanda cinci trepte sau grade ale dragostei față de Dumnezeu.

DRAGOSTEA MOTIVATĂ DE BINECUVÂNTĂRILE LUI DUMNEZEU

Prima treaptă a dragostei evlavioase este să-L iubim pe Dumnezeu pentru lucrurile bune pe care le primim sau nădăjduim să le primim de la El, anume să-L iubim ca pe Binefăcătorul nostru. „Iubiți dar pe Domnul, toți cei iubiți de El. Căci Domnul îi păzește pe cei credincioși" (Ps. 31:23). Deși eu socotesc aceasta ca fiind cea mai de jos treaptă a

dragostei noastre față de Dumnezeu, cea mai înaltă nu se desparte niciodată de dragostea față de El ca Binefăcător al nostru. Despre Moise se spune, spre lauda lui, că a socotit „ocara lui Hristos ca o mai mare bogăție decât comorile Egiptului, pentru că avea ochii pironiți spre răsplătire" (Evrei 11:26). A-L iubi pe Dumnezeu cu nădejdea Cerului nu este o dragoste de tip mercenar. Nu doar că este legitim să-L iubim pentru slava Lui păstrată pentru noi, ci suntem datori să facem asta. Cine ar îndrăzni să spună că Hristos n-a avut destulă dragoste față de Dumnezeu, când Scriptura spune limpede că „pentru bucuria care-I era pusă înainte, a suferit crucea, a disprețuit rușinea și a șezut la dreapta scaunului de domnie al lui Dumnezeu" (Evrei 12:2)? Nu este oare o bunătate nemărginită faptul că Dumnezeu ne-a dat făgăduințe? Și nu este un lucru vădit absurd să spunem că ar fi păcat să le credem?

Când dragostea noastră va fi desăvârșită în Cer, Îl vom iubi atunci pe Dumnezeu? Și nu-L vom iubi oare și pentru eliberarea deplină de păcat, pentru desăvârșirea harului, pentru părtășia sfinților și a îngerilor, ca și pentru ceea ce este El însuși? Dacă pui la îndoială acest lucru, probabil că te va surprinde și mai mult ceea ce voi afirma în continuare: dragostea față de Dumnezeu pentru binefacerile Sale vremelnice dovedește în mod sigur că suntem duhovnicești. Mai mult, îi îndemn pe creștinii înțelepți să cerceteze dacă dragostea lor față de Dumnezeu pentru lucrurile bune ale acestei vieți nu dovedește o măsură mai mare a dragostei decât a-L iubi numai pentru că El Se descoperă cu bunătate sufletelor noastre.

Aici discut despre dragostea autentică față de Dumnezeu, nu despre simpla afirmație că Îl iubești, și asta pentru că împărtășirile

pline de har ale lui Dumnezeu tind în mod firesc să atragă sufletul spre dragoste, binefacerile Sale spirituale manifestă o dragoste specială din partea Lui, iar aceasta trezește dragostea noastră ca răspuns. Dar, vai, îndurările obișnuite nu fac acest lucru. Prin urmare, sufletul atât de plin de har și de noblețe încât Îl iubește pe Dumnezeu pentru îndurările mai mici, care nu arată în sine o dragoste aparte a lui Dumnezeu față de noi, ajunge să-L iubească într-un fel care seamănă – deși rămâne infinit departe de aceasta, fiindcă nu-L putem preceda niciodată pe Dumnezeu în dragoste – cu o dragoste specială oferită înainte de a o primi. Cât de aleasă este dragostea spirituală față de Dumnezeu pentru îndurările Lui vremelnice! A iubi un binefăcător poate fi doar un simțământ firesc, dar a-L iubi astfel pe Dumnezeu, ca Binefăcător, este negreșit caracteris-

tic iubirii unui sfânt. Vezi, deci, că, deși începi să-L iubești pe Dumnezeu de la o treaptă mai joasă decât pare rațional, dragostea poate crește treptat până la ceva aproape îngeresc.

DRAGOSTEA MOTIVATĂ DE FIINȚA LUI DUMNEZEU

A doua treaptă a dragostei noastre constă din a-L iubi pe Dumnezeu pentru cine este El în Sine, fiindcă este Binele cel mai înalt. Putem face abstracție de binefacerile Lui față de noi și să privim numai la perfecțiunea Lui, și atunci sufletul poate ajunge să spună: „Doamne, chiar dacă nu mi-ai zâmbi niciodată cât trăiesc și m-ai lepăda când voi muri, eu tot Te iubesc". Vai, de ce să fie numită aceasta doar a doua treaptă? Puțini sunt cei care se pot ridica atât de sus. Iubit cititor creștin, ia seama că sunt multe suflete pline de har care Îl iubesc pe Dumnezeu pentru

cine este El în Sine, dar abia îndrăznesc să recunoască faptul că Îl iubesc câtuși de puțin. De pildă, când sufletul este cufundat într-un întuneric apăsător și nu poate vedea că Îi aparține lui Dumnezeu prin legământ, el se plânge împreună cu biserica: „Să tot strig și să tot cer ajutor, căci El tot nu-mi primește rugăciunea... M-a săturat de amărăciune, m-a îmbătat cu pelin... S-a dus puterea mea de viață, și nu mai am nici o nădejde în Domnul" (Plâng. 3:8, 15, 18 f). Aceasta este, pe scurt, starea fiecărui suflet aflat sub ispite grele sau într-o părăsire îndelungată. Totuși, ia seama că, chiar dacă acești oameni „umblă în întuneric și n-au lumină", un creștin înțelept poate vedea dragostea față de Dumnezeu strălucind în alții, asemenea feței lui Moise, deși ei înșiși nu o văd. Iată cum se poate observa acest lucru: când Dumnezeu îi lovește, ei Îl iubesc, căci ei cercetează pentru ce păcat îi mustră Dumnezeu, ca să se lepede

de el, nu ca să-l ascundă sau să-l scuze. Când se tem că Dumnezeu îi va osândi, ei tot Îl iubesc, fiindcă rămân pe calea sfințeniei, care este calea mântuirii, și nu se lasă abătuți de pe ea nici de prieteni lumești care, asemenea nevestei lui Iov, le spun să-L blesteme pe Dumnezeu și să moară; nici de Satana, care le spune că se străduiesc în zadar; nici de descurajările înmulțite și de sârguința aparent nerăsplătită. Ei hotărăsc, asemenea lui Iov: „Viu este Dumnezeu, care nu-mi dă dreptate! Viu este Cel Atotputernic, care îmi amărăște viața... Departe de mine gândul să vă dau dreptate! Până la cea din urmă suflare îmi voi apăra nevinovăția... Țin să-mi scot dreptatea, și nu voi slăbi; inima nu mă mustră pentru niciuna din zilele mele" (Iov 27:2, 5-6). Este ca și cum el ar spune: „Mă voi desfăta în Cel Atotputernic sau în nimic; Îl voi chema mereu pe Dumnezeu, chiar dacă El nu va lua niciodată seama la

mine". Chiar dacă sufletul apăsat nu se simte vrednic să recunoască în sine atâta bunătate încât să spună aceste cuvinte, purtarea unui asemenea creștin o demonstrează limpede. Și ar putea o asemenea stare să izvorască din altceva decât din dragostea față de Dumnezeu? Nu lucrează oare harul în suflet asemenea unui medicament în trup? O mamă îi dă copilului medicamente, iar acestea îl fac să se simtă rău. Când copilul se îmbolnăvește, în loc să se mânie pe mama lui pentru medicament, el se plânge în brațele ei, se agață de ea și își pune capul pe pieptul ei. Nu este aceasta dragoste față de mamă, chiar dacă ea i-a dat un medicament amar? Tot astfel, frații mei, Se poartă Dumnezeu cu copiii Lui. Chiar dacă unele dintre lucrările Lui par că îi amărăsc sufletește, ei se alipesc de El, temându-se numai de păcat și putând îndura orice, dar nu dezgustul Lui. Nu este aceasta dragoste? Nu-L iubesc

ei pe Dumnezeu pentru cine este El? Este adevărat că dragostea lui Dumnezeu față de ei este mare tot timpul, dar ei nu o pot vedea.

DRAGOSTEA FAȚĂ DE ORICE MOTIVATĂ DOAR DE DUMNEZEU

A treia treaptă constă din a nu iubi nimic decât de dragul lui Dumnezeu: în El, pentru El și pentru El. Despre Teresia se spune că avea această maximă: „Tot ce nu este Dumnezeu, nu este nimic". Chiar și cuvântul pe care Solomon îl folosește cu ideea de „deșertăciune", aplicat în esența lui celor mai bune fericiri pe care le pot oferi făpturile create, ne spune același lucru: „Nu este Dumnezeu; de aceea este deșertăciune". Este o lucrare nobilă să punem la încercare fiecare lucru vrednic de iubit ca să ne îndreptăm dragostea față de el spre dragostea de Dumnezeu; să cugetăm necontenit la circumstanțele spirituale, să ne îngrijim mereu

de nevoile spirituale și să tânjim după bucurii spirituale, astfel încât să nu iubim celelalte lucruri doar în subordonare față de Dumnezeu, ci și să nu iubim nimic decât de dragul Lui.

De pildă, în privința bucuriilor exterioare, dacă am o avere, Îl voi onora pe Dumnezeu cu avuțiile mele, fiindcă Îl iubesc. Am ceva plăcut și desfătător în lumea aceasta? Voi duce acest lucru înapoi la Izvorul lui. O, cât de curate și de împlinitoare sunt desfătările sufletului iubitor în Dumnezeu!

Sunt prețuit în lume? Dacă da, nu mă voi atașa de această prețuire, ci, în măsura în care ea poate face mai rodnice eforturile mele pentru slava lui Dumnezeu, o voi folosi, iar din toate celelalte motive mă voi feri de ea.

Ca să fiu chiar mai specific, rudele îmi

sunt dragi. Eu le iubesc cu adevărat, dar dragostea mea faţă de Dumnezeu va însufleţi dragostea pentru ele. De pildă, eu îmi iubesc sincer un prieten, dar voi folosi dragostea aceasta ca să-l îndemn să-L iubească pe Dumnezeu. Îmi iubesc mult părinţii, dar, o, nu există vreun tată ca Dumnezeu! Sufletul meu este copleşit de cuvintele lui Hristos: „Oricine face voia Tatălui Meu care este în Ceruri, acela Îmi este frate, soră şi mamă" (Matei 12:50). Legătura cu soţul sau soţia îmi este cea mai dragă, şi totuşi, inima mea doreşte cu înflăcărare ca amândoi să fim uniţi infailibil cu Hristos. Inima mi se topeşte pentru copiii mei, dar aş prefera să fie copiii lui Dumnezeu, nu doar ai mei.

Să fim chiar mai specifici: în privinţa calităţilor lăuntrice, de exemplu în privinţa darurilor naturale, eu Îi mulţumesc lui Dumnezeu că nu sunt lipsit de minte şi că

am o anumită capacitate de înțelegere, dar sunt hotărât să mă folosesc de ea la maximum pentru a-i convinge pe toți cei cu care vorbesc că a-L iubi și a te bucura de Dumnezeu este cât se poate de rațional și că acest lucru ne privește în cel mai înalt grad. Am dobândit învățătură sau înțelepciune? Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru ele, dar socotesc orice înțelepciune nebunie și orice învățătură semn de rătăcire, dacă nu am cunoașterea lui Dumnezeu în Hristos. „Dacă crede cineva că știe ceva, încă n-a cunoscut cum trebuie să cunoască. Dar dacă Îl iubește cineva pe Dumnezeu, este cunoscut de Dumnezeu" (1 Cor. 8:2-3).

Să mergem mai sus chiar: în privința abilităților și darurilor primite prin har, care mă pregătesc pentru slavă, eu iubesc harul mai mult decât orice altă însușire creată, oriunde îl văd, dar îl iubesc de dragul Dumnezeului

oricărui har, fără de care harul de care eu am parte nu înseamnă nimic.

Și dacă mergem chiar mai sus, și cred că nu putem ajunge mai sus de atât, anume să iubim lucrurile care nu sunt atractive și de iubit, noi le iubim numai de dragul lui Dumnezeu, din dragoste pentru El. De exemplu, câți oameni ai auzit plângându-se că nu au parte de necazuri, de teamă că Dumnezeu nu-i iubește, deși asemenea plângeri arată slăbiciunea lor, căci dacă și-ar cerceta mai bine lipsa dovezilor dragostei divine și ar suferi mai mult împreună cu biserica lui Hristos sub cruce, ar vedea că nu au de ce să se plângă pentru lipsa necazurilor. Dar fie și așa, ei se plâng că nu au necazuri. Necazurile nu sunt în sine vrednice de iubit și nicăieri nu ni se poruncește să ne rugăm pentru ele, ba chiar este datoria noastră este să ne rugăm ca ele să fie împiedicate sau

îndepărtate. Totuși, din dragoste față de Dumnezeu, sufletul plin de har ajunge, într-o anumită măsură, să le îndrăgească. Iată o treaptă remarcabilă a dragostei sfinte: sufletul este gata să treacă prin orice experiență pentru a cunoaște dragostea lui Dumnezeu, să-și implice din nou inima în iubire față de El și să nu iubească nimic decât de dragul Lui.

DRAGOSTEA FAȚĂ DE ORICE COMPARATĂ CU DRAGOSTEA FAȚĂ DE DUMNEZEU

A patra treaptă a dragostei față de Dumnezeu este aceea în care dragostea noastră cea mai mare pentru orice alt lucru ajunge să pară ură prin comparație cu dragostea pentru Dumnezeu. Adevărul este că nu putem cunoaște mai clar măsura în care Îl iubim pe Dumnezeu decât cântărind dragostea aceasta în raport cu orice lucru care concurează cu ea.

De ce aș înjosi dragostea față de Dumnezeu punând-o în aceeași balanță cu dragostea față de păcat? Dar, vai, de ce se alipesc păcătoșii orbiți atât de mult de păcat, ca și cum dragostea pentru Dumnezeu nici n-ar merita să fie comparată cu el? Mă gândesc aici la pasajul din cartea lui Isaia: „Ei varsă aurul din pungă, și cântăresc argintul în cumpănă; tocmesc un argintar să facă un dumnezeu din ele, și se închină și îngenunchează înaintea lui" (Isaia 46:6). Ei dau aurul pentru idolii lor cu mâinile pline, fără să-l cântărească, dar sunt foarte scrupuloși când vine vorba de cheltuielile pentru meșteșugirea idolilor. Oamenilor nu le pasă cât îi costă să-și iubească idolii, acele pofte asupra cărora își revarsă dorințele care altfel ar trebui îndreptate numai către Dumnezeu, deși în toate celelalte privințe sunt foarte scrupuloși. Dar de ce mi-aș pierde timpul vorbindu-le unor astfel de oameni? Ei n-au făcut încă nici măcar un

pas spre dragostea față de Dumnezeu și sunt atât de departe de ea, încât nu pot învăța încă ceea ce li se spune celor care au înaintat în această dragoste. Lor le voi lăsa doar acest ultim cuvânt: din clipa în care un om începe să-L iubească pe Dumnezeu cu sinceritate și înflăcărare, el nu mai poate vorbi și nici nu mai poate să se gândească la păcat fără să simtă o aversiune față de el. Încă de la prima revărsare a harului, în suflet ia naștere o antipatie sfântă și naturală față de păcat. Păcatul primește astfel o rană de moarte. Este adevărat că păcatul se poate zbate pentru viață și poate părea că-și revine, dar harul îl va lovi și nu va înceta lupta până nu va birui.

Totuși, nu despre păcat voiam să vorbesc în această privință. Sufletul care Îl iubește pe Dumnezeu se teme să-și risipească dragostea pe lucruri mult mai subtile decât păcatul. El

prețuiește rânduielile în care se întâlnește cu Dumnezeu și are părtășie cu El, dar se teme ca dragostea lui să nu se oprească la acestea. El le prețuiește doar ca pe niște ferestre prin care intră lumina. Chiar dacă pe ele s-ar scrie lucruri minunate cu vârful unui diamant, nu scrisul și nici fereastra nu sunt obiectul prețuirii, ci lumina; iar când lumina dispare, fereastra poate fi închisă de parcă ar fi un perete mort, de care nimeni nu se mai interesează până când lumina nu se întoarce. Lumina feței lui Dumnezeu este mai bună decât însăși viața. Poate că vei spune că aceasta nu ajunge la afirmația mea, potrivit căreia dragostea noastră cea mai mare față de orice lucru ar trebui să fie ca ura prin comparație cu dragostea față de Dumnezeu. Gândește-te cu atenție la următorul lucru: omul care a ajuns la o asemenea înălțime a dragostei este foarte scrupulos în cultivarea harurilor sale și, tocmai de aceea, veghează cu gelozie

ca ele să nu se abată și să-I răpească slava lui Dumnezeu. El iubește din toată inima harul lucrător în el și spune: „O, de-ar fi sufletul meu mai îmbogățit de har!" Totuși, în timp ce tânjește după desăvârșirea în har, el preferă cu admirație dragostea înțeleaptă a lui Dumnezeu, care îl mântuiește prin Hristos, în locul mântuirii prin harul său lăuntric. El renunță cu totul chiar și la cele mai bune haruri ale sale, atunci când mândria încearcă să le pună alături de Hristos ca temei al primirii lui înaintea lui Dumnezeu.

Pe scurt, sufletul copleșit de felul în care Dumnezeu a rânduit mântuirea nu poate îndura nimic care să o întunece. Vrea Dumnezeu să veghez împotriva păcatului tot atât de mult ca și cum n-ar exista Hristos, care să mă ierte? „Copilașilor, vă scriu aceste lucruri ca să nu păcătuiți" (1 Ioan 2:1). Prima noastră grijă trebuie să fie să nu păcătuim.

„O, de-aș putea să împlinesc pe deplin voia lui Dumnezeu în această privință! Dar, vai, nu pot! Vrea Dumnezeu să mă sprijin în întregime pe Hristos chiar și după cele mai mari strădanii ale mele, tot atât de deplin ca omul nenorocit care, după o viață irosită, pretinde că-și încredințează sufletul Lui? Doamne, eu nu mă încred în faptele mele bune pentru a merita mântuirea mai mult decât se poate încrede el în faptele lui rele. Așa cum nu vreau să trec nerecunoscător cu vederea nimic din ceea ce a făcut Duhul în mine, tot astfel nu vreau ca vreun lucru din lucrarea Duhului, pe care aproape că l-am stricat, să tragă o perdea, astfel încât Hristos să fie privit mai puțin".

EXULTAREA SUFLETULUI ÎN DUMNEZEU

Treapta cea mai înaltă a dragostei față de Dumnezeu este exultarea și răpirea sufletului în această dragoste. Nu trebuie să

cercetăm legendele filistenilor ca să găsim îndemnuri care să ne aprindă dragostea față de Dumnezeu. Aș putea pune alături de relatările adevărate despre Ignațiu [de Loyola] și Xaverius câteva exemple cu mult mai puternice – oameni pe care mulți cititori i-au cunoscut, a căror smerenie fără pereche i-a ținut departe de privirile lumii și a căror părtășie cu Dumnezeu era adesea copleșitoare. Dar mă voi opri aici. Să luăm un exemplu din Scriptură și să comparăm următoarele trei pasaje din Cântarea Cântărilor.

„Sunt bolnavă de dragostea Lui" (Cânt. 2:5). Acest lucru se petrece după prima descoperire prin care Hristos o cucerește pe mireasă. „Vă rog fierbinte, fiice ale Ierusalimului, dacă îl găsiți pe iubitul meu, ce-i veți spune?... Că sunt bolnavă de dragoste!" (Cânt. 5:8). Ea spune aceasta din

pricina istovirii lăuntrice, a dorului stăruitor după împăcare, după ce fusese neglijentă și nepăsătoare în împlinirea îndatoririi ei. În Cântarea Cântărilor 8:6, ea vorbește după ce a avut cea mai înaltă părtășie cu Dumnezeu de care este în stare o ființă imperfectă, și era, ca să spunem așa, chiar în pragul slavei. Atunci ea spune: „Dragostea este tare ca moartea", ca și cum ar fi spus: „Voi muri dacă nu-mi împlinești dorința" sau „lasă-mă să mor, ca să mi se împlinească dorința". „Gelozia este neînduplecată ca Locuința morților", căci, așa cum Locuința morților nu se satură niciodată, nici dragostea mea nu se va sătura fără să mă bucur pe deplin de Tine. „Jarul ei este jar de foc, o flacără a Domnului": dragostea îmi mistuie stricăciunea lăuntrică, strălucește prin sfințenie și se înalță printr-o minte ațintită spre Cer. „Apele cele mari nu pot să stingă dragostea", adică apele necazurilor sunt doar ca

untdelemnul aruncat pe foc. „De-ar da omul toate averile din casa lui pentru dragoste, tot n-ar avea decât dispreț" (Cânt. 8:6-7). Mireasa disprețuiește tot ce ar încerca, prin forță sau lingușire, să o smulgă din dragostea ei față de Hristos. Dacă obiectezi că aceste cuvinte se referă la dragostea față de Hristos, nu în esență la dragostea față de Dumnezeu, adică Dumnezeu Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, eu aș răspunde fără ezitare că noi nu-L putem vedea pe Dumnezeu ca vrednic de iubire decât în Hristos. Dacă cineva este atât de scrupulos încât să spună că Hristos este doar mijlocul prin care el ajunge la Dumnezeu, trebuie să spun că fericirea lui deplină este Dumnezeu în esența Dumnezeirii, adică Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, atunci când Hristos Își va da Împărăția ca Mijlocitor: „Și când toate lucrurile Îi vor fi supuse, atunci chiar și Fiul Se va supune Celui ce I-a supus toate lucrurile, pentru ca Dumnezeu

să fie totul în toți" (1 Cor. 15:28).

Și nu trebuie să ne oprim la mijloc și să nu privim la scop, căci acesta este precum „marea de sticlă" (Apoc. 15:2-3), pe care stai nesigur. O, de-aș putea să înțeleg după ce trebuie să tânjească sufletul meu, să privesc dincolo de Hristos către Dumnezeu, în care se află singura mea fericire deplină, și apoi, într-un anumit sens, să privesc dincolo de Dumnezeu către Hristos, pentru a-I da Mielului cinstea care I se cuvine într-un fel aparte, atunci când voi fi împreună cu Cel Atotputernic și cu Mielul, ca într-un templu, când slava lui Dumnezeu și a Mielului va fi lumina (Apoc. 21:22-23) prin care Îl voi vedea pe Dumnezeu, care locuiește într-o lumină de care niciun om nu se poate apropia (1 Tim. 6:16)! Ce imagine binecuvântată va fi aceea! „Când va veni ce este desăvârșit, acest ‚în parte' se va sfârși" (1

Cor. 13:10f). În prezent, noi înțelegem aceste lucruri ca niște copii, prin comparație cu felul în care le vom înțelege când vom ajunge „la starea de om mare, la înălțimea staturii plinătății lui Hristos" (Efes. 4:13). Acum vedem „ca într-o oglindă, în chip întunecos", prin mijlocirea rânduielilor, dar atunci vom vedea „față în față". Acum cunoaștem „în parte", pe când atunci Îl vom cunoaște pe Dumnezeu, potrivit măsurii noastre, așa cum noi suntem cunoscuți de El. Iar atunci cel mai mare har va fi dragostea, dragostea desăvârșită, care va alunga orice teamă – teama de a nu ajunge la țintă și teama de a pierde bucuria Domnului în care vom fi primiți. Vai, însă, tot ce pot spune despre această stare seamănă mai degrabă cu zbaterea neliniștită a sufletului spre Dumnezeu decât cu odihna liniștită a sufletului în Dumnezeu.

Voi încheia această parte cu ceea ce numesc jubilarea profundă a lui Bradwardine:

> „O, Doamne, Dumnezeul meu! Tu ești binele tuturor lucrurilor bune, binele mai presus de orice bine, binele infinit de infinit. Cum ar trebui, deci, să Te iubesc! Cum aș putea să Te iubesc la fel de nemărginit? O, de-aș putea! Dar cum pot eu, o ființă atât de mică și finită, să Te iubesc nemărginit? Și cum ar putea exista altfel vreo proporție între vrednicia Ta de a fi iubit și dragostea mea? Dumnezeul meu, Tu ești vrednic de o iubire mai presus de orice, căci Tu întreci la nesfârșit toate celelalte lucruri vrednice de iubit. Doamne, poate că trebuie să Te iubesc nemărginit în felul în care iubesc, chiar dacă nu pot face aceasta în actul însuși de a iubi. Felul acesta de a iubi înseamnă să Te iubesc în

cele din urmă pentru cine ești Tu în Ființa Ta, și să nu iubesc niciun alt bine pentru sine, ci doar pentru Tine, care ești Binele suprem, Începutul și Sfârșitul tuturor lucrurilor bune. Poate că, într-un anumit sens, Te pot iubi nemărginit prin actul iubirii, atât în intensitate, cât și în întindere: în intensitate, iubindu-Te mai puternic, mai statornic și mai hotărât decât orice bine finit și neiubind nimic decât de dragul Tău; în întindere, când Te compar, Doamne, cu toate celelalte lucruri mari și bune, și aș prefera ca ele – chiar eu însumi – să nu existe decât să-L întristez fie și o singură dată pe Dumnezeul meu bun. Totuși, Doamne nespus de iubitor, când mă gândesc la proporția dragostei, mă simt foarte tulburat. Dacă dragostea ar trebui să fie pe măsura valorii obiectului iubit, atunci, deoarece Tu ești cu mult mai

bun decât mine și îmi ești mai de folos decât îmi sunt eu însumi, ar trebui să Te iubesc mai mult decât mă iubești Tu. Dar acest lucru nu-l voi putea face niciodată. O, Doamne, Te rog, spune-mi cât de mult. Tu Mă iubești slab și nepăsător, pe măsura bunătății mele? Nicidecum, Doamne! Tu îi iubești pe ai Tăi incomparabil mai mult decât ești iubit de ei, după cum ești incomparabil mai mare și mai bun decât ei. Dar, o, Dumnezeule mare și bun, care umpli Cerul și Pământul – ba chiar nici cerurile cerurilor nu Te pot cuprinde – de ce nu umpli și sărmanul meu suflet mic? O, suflete, de ce nu-ți deschizi toate ușile? De ce nu-ți lărgești toată abilitatea, ca să fii cu totul stăpânit, umplut și îmbătat de dulceața unei iubiri atât de mari, mai ales că, deși ești atât de mic, nu te poți sătura de dragostea niciunui

bine inferior? Aș putea pune multe întrebări ca să-mi aprind sufletul de dragoste. Dar văd, Doamne, că este ușor să vorbesc și să scriu despre aceste lucruri și greu să le împlinesc cu adevărat. De aceea, Doamne preabun și atotputernic, pentru care nimic nu este greu, dă-mi, Te rog, harul de a împlini aceste lucruri cu inima mai ușor decât le mărturisesc cu gura".[1]

[1] Thomas Bradwardine, *De causa Dei contra Pelagium et de virtute causarum,* Vol. II (London: John Bill, 1618), p. 627-629.

5.

ÎNSUȘIRILE DRAGOSTEI FAȚĂ DE DUMNEZEU

Astfel, după ce, în felul meu sărac, te-am îndemnat să pui în practică aceste lucruri și ți-am arătat calea de la treapta cea mai de jos până la cea mai înaltă a dragostei de Dumnezeu, sunt conștient că atât cei buni, cât și cei răi au obiecții pregătite împotriva celor spuse. Creștinul smerit și tremurând de teamă se gândește că, dacă și treapta cea mai de jos a dragostei față de Dumnezeu cuprinde asemenea înălțimi, el nu va putea ajunge niciodată la ea, și așa se întristează tocmai cel pe care Dumnezeu nu dorește să-l întristeze.

Pe de altă parte, cei care se consideră creștini, dar fără să aibă vreun temei pentru

această pretenție, vor spune cu insistență, fără să se cerceteze pe ei înșiși sau îndatorirea lor, că ei Îl iubesc pe Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul, că L-au iubit întotdeauna așa și că cei care nu-L iubesc pe Dumnezeu, sunt nevrednici să trăiască. Dacă îi întrebi despre orice aspect concret al dragostei lor față de Dumnezeu, mai degrabă se vor certa cu tine decât să ofere un răspuns satisfăcător.

Dacă aș putea propune un lucru care să se aplice singur în practică, adică să pătrundă în conștiință prin propria lui dovadă, aș spera să risipesc amăgirea lor de sine. Așa că nu cunosc o cale mai scurtă de a-i smulge pe amândoi din amăgire și de a-i îndemna mai stăruitor la dragoste față de Dumnezeu decât să enumăr și să descriu clar care sunt însușirile infailibile și efectele constante ale aceste iubiri. Astfel, cei care se

tem că nu au această dragoste, vor descoperi că o au, iar cei care se laudă fără temei cu ea, vor vedea că le lipsește, dar sper că ambele categorii vor învăța ce trebuie să facă pentru ca dragostea să fie dovedită și pusă în practică.

De aceea, voi prezenta în cele ce urmează însușirile dragostei noastre față de Dumnezeu. Și aici, ca în toate celelalte aspecte, trebuie să fiu concis, motiv pentru care nu voi enumera în detaliu cele cincizeci de însușiri ale dragostei de Dumnezeu sugerate de Gerson.[1]

Voi urma mai degrabă metoda lui Voetius, care împarte însușirile acestei iubiri în trei categorii:

(1) negative și privative;

(2) pozitive și absolute;

(3) comparative și transcendente.

[1] v. Jean Gerson, *Tractatus super Cantica Canticorum*.

Voi vorbi pe scurt despre fiecare, și le aduc înaintea conștiinței tale spre cercetarea de sine.

ÎNSUȘIRILE NEGATIVE (CE NU ESTE DRAGOSTEA)

Însușirile sau trăsăturile negative sunt cele care pot preveni greșelile creștinilor descurajați, și, vai, o mare parte din familia lui Hristos se află într-o asemenea stare, dintr-un motiv sau altul.

Nu se găsește în cei nenăscuți din nou

În primul rând, dragostea aceasta de Dumnezeu nu există deloc în cei nenăscuți din nou, decât în aparență și imitație. Sufletul care se preocupă cu adevărat să-L iubească pe Dumnezeu, Îl și iubește. Aceasta este o însușire caracteristică tuturor celor născuți din Dumnezeu și numai lor, cei ce sunt înfiați de Dumnezeu. Să ne întrebăm

dacă diavolul poate contraface dragostea față de Dumnezeu, așa cum imită alte haruri. Credința celor necredincioși și a diavolilor lucrează prin frică, nu prin dragoste: „Și dracii cred... și se înfioară!" (Iacov 2:19). Este adevărat că diavolul nu numai că îngăduie, ci chiar îi încurajează pe unii la o iubire fățarnică față de Dumnezeu, și el se poate ascunde față de alții sub o „mască a dragostei", așa cum a făcut cu Adam în Grădina Eden: „Dar Dumnezeu știe că, în ziua când veți mânca din el, vi se vor deschide ochii și veți fi ca Dumnezeu" (Gen. 3:5). Diavolul pretinde că are mai multă bunăvoință față de oameni decât Dumnezeu însuși, căci el a procedat în mod asemănător și față de Hristos: „Ispititorul s-a apropiat de El și I-a zis: ‚Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, poruncește ca pietrele acestea să se facă pâini'" (Matei 4:3). Dar a pretins el vreodată că Îl iubește pe Dumnezeu? Eu pot admite că oamenii răi

pretind că-L iubesc, însă absurditatea vădită a vorbelor lor arată limpede că ei nici nu înțeleg ce spun, nici lucrurile despre care fac afirmații.

Iar dacă te plângi că te temi că dragostea ta nu este sinceră, fiindcă este amestecată cu egoism, nu te descuraja. Câtă vreme te străduiești să-I fii plăcut lui Dumnezeu, te temi să nu-L întristezi, prețuiești prezența Lui și te mâhnești când El Își ascunde fața, dragostea ta față de Dumnezeu este cu siguranță sinceră, chiar dacă în ea se găsește și o măsură de egoism. Mai mult, îndrăznesc să spun că ea nu ar putea fi sinceră dacă nu ți-ar păsa și de tine însuți. Așa cum este cu neputință să desparți cu totul iubirea de sine chiar și de esența cea mai curată a dragostei conjugale, tot astfel, cu cât Îl iubim mai mult pe Dumnezeu, cu atât nu putem să nu ne iubim și pe noi înșine, chiar și atunci

când ne lepădăm cel mai mult de noi înșine din dragoste față de El.

Nu este perfectă

În al doilea rând, dragostea autentică de Dumnezeu este departe de perfecțiune. Ea este supusă unor slăbiciuni și infirmități mai ușor de simțit decât orice alt har, deși nu poate fi stinsă în întregime și pentru totdeauna. Ce dacă uneori, după propria ta părere, nu poți spune dacă Îl iubești câtuși de puțin pe Dumnezeu? Ce dacă te plângi mereu de nestatornicie și inconsecvență? Ce dacă timpul în care te temi este mai lung decât cel în care iubești? Atât timp cât inima ta spune că este neliniștită din pricina acestei stări și dorește neîncetat să-L iubească pe Dumnezeu mai mult, mai aproape de desăvârșire, chiar aceste plângeri dovedesc existența dragostei în sine. Noi nu ne plângem de lipsa dragostei față de oameni pe care nu-

i iubim deloc. Asemenea celorlalte, și dragostea aceasta este aici doar în parte (1 Cor. 13:10). Cât timp trăim în lumea aceasta, harurile noastre cunosc deopotrivă fluxul și refluxul. Noi nu suntem încă atât de înțelepți încât să prevedem toate piedicile, nici atât de veghetori încât să evităm toate capcanele Satanei, și nici atât de desăvârșiți încât să păstrăm neîntrerupt o stare spirituală a inimii. Deși harul acesta este mereu în mișcare, el nu înaintează absolut necontenit și nici în același ritm.

Nu va pieri niciodată

În al treilea rând, dragostea noastră față de Dumnezeu nu va pieri niciodată. „Dragostea nu va pieri niciodată" (1 Cor. 13:8). Același fel de dragoste, chiar dragostea în dimensiunea ei identică pe care oamenii plini de har au avut-o pe Pământ, va continua în Cer și va ajunge la desăvârșire imediat ce va

fi eliberată de trupul de moarte. Toate celelalte haruri vor suferi o schimbare mai mare decât dragostea noastră. O bună parte din viață ne este ocupată cu haruri care, într-un anumit sens, mor odată cu noi. Jumătate din viață – sau cel puțin așa ar trebui – o petrecem în lucrarea de omorâre a păcatului, astfel că avem nevoie de răbdare în fiecare clipă a vieții. În cea mai bună situație, viața noastră este o viață trăită prin credință. O mare parte din părtășia dulce cu Dumnezeu se dobândește prin rugăciunea făcută în ascuns. În Cer, însă, nu va mai exista păcat care să trebuiască omorât și nimic dureros care să trebuiască îndurat. Credința va fi înghițită de bucuria împlinirii, și toate cererile voastre vor primi răspuns.

De aceea, drag creștin, fii hotărât să-L iubești pe Dumnezeu, și nu te vei osteni în zadar. Celelalte haruri sunt ca un medicament

pentru suflet – ele sunt de dorit pentru un anumit scop, iar când acesta a fost atins, medicamentul nu mai este necesar. Dragostea față de Dumnezeu este însă sănătatea sufletului, și ea nu devine niciodată inutilă, în niciun sens. Cele mai multe dintre harurile și darurile Duhului ne părăsesc odată cu sufletul așa cum prietenii își însoțesc trupul până la mormânt, apoi îl lasă acolo, pe când dragostea față de Dumnezeu este singurul har care rămâne pentru suflet ceea ce este o conștiință curată – cel mai bun prieten în ambele lumi.

Necunoscută lumii

În al patrulea rând, dragostea față de Dumnezeu este atât de necunoscută pentru această lume, încât, atunci când oamenii îi văd efectele și înflăcărarea în cei care Îl iubesc pe Dumnezeu într-o manieră neobișnuită, sunt gata să o respingă socotind-o deșertăciune, nebunie, sminteală, ostentație și

fățărnicie. Când Pavel și-a prezentat argumentele într-un fel care semăna mai mult cu o predică decât cu o apărare, Festus i-a spus că este smintit: „Pavele, ești nebun! Învățătura ta cea multă te face să dai în nebunie" (F.A. 26:24). Chiar și atunci când Hristos, din dragoste față de Dumnezeu și față de suflete, era mai înfometat după convertiți decât după hrană, rudele Lui cele mai apropiate au crezut că Și-a pierdut mințile: „Au venit în casă, și s-a adunat din nou norodul, așa că nu puteau nici măcar să prânzească. Rudele lui Isus, când au auzit cele ce se petreceau, au venit să pună mâna pe El. Căci ziceau: ‚Și-a ieșit din minți'... Mulțimea ședea în jurul Lui, când I-au spus: ‚Iată că mama Ta și frații Tăi sunt afară și Te caută'" (Marcu 3:20-21, 32). Cine făcea aceasta? Chiar rudele Lui naturale, dar lipsite de har. Nu este de mirare, așadar, că vrăjmașii te batjocoresc, că prietenii te părăsesc, că rudele te

disprețuiesc, iar lumea te urăște (1 Ioan 3:13). Hristos ne spune: „Dacă vă urăște lumea, știți că pe Mine M-a urât înaintea voastră... Cine Mă urăște pe Mine, Îl urăște și pe Tatăl Meu" (Ioan 15:18, 23). Dar cum poate lumea să-L urască pe Hristos, care a venit să moară pentru ea din dragoste față de ea? Hristos le spune celor care Îl ascultau care era adevăratul motiv: „Știu" – și aceasta nu este o bănuială fără temei și nici o judecată pripită, căci El îi cunoștea – „că n-aveți în voi dragoste de Dumnezeu" (Ioan 5:42). Orice s-ar vedea la suprafață, aceasta este cauza de la temelie. Te rog, deci, să judeci cine este mai fanatic: cei care Îl urăsc pe Dumnezeu în timp ce pretind că-L iubesc sau cei socotiți nebuni din pricina dragostei lor serioase față de El? Nu voi mai enumera alte însușiri de acest fel ale dragostei, și nici nu voi insista asupra acestei prime categorii, ci voi fi la fel de concis și în privința celei de-a doua.

ÎNSUȘIRILE ABSOLUTE

Cel mai creativ dintre toate harurile

În primul rând, dragostea față de Dumnezeu este cel mai creativ dintre toate harurile. În cazul unor iubiri sărace și mărunte, care nici nu merită pomenită, oamenii inventează tot felul de mijloace pentru a-și exprima și a-și stârni dragostea! Și nu există nicio cale de a împiedica acest lucru. Dar cu atât mai mult se petrece asta atunci când sufletul Îl iubește pe Dumnezeu! Nimic nu înnobilează capacitățile omului cum o face harul. Dragostea sfântă folosește cel mai bine inteligența, darurile și timpul. Când cineva iubește rugăciunea, el poate pleda cu stăruință înaintea lui Dumnezeu, chiar dacă abia poate rosti o frază coerentă înaintea oamenilor. Cel care iubește meditarea poate să nu știe să-și lege gândurile în alte aspecte ale vieții, dar în meditare, acestea se înmulțesc

și se așază într-o ordine duhovnicească și folositoare. Pe scurt, inima găsește și inventează o mulțime de strategii pline de har pentru a face orice lucru care să se lege de Dumnezeu! Așa cum omul care își privește fața într-o oglindă îi dă chipului văzut în oglindă contur și culoare, privirea însăși fiind pensula, culoarea și arta, tot astfel, cel care Îl iubește pe Dumnezeu vede reflectarea dragostei Domnului față de el, iar sufletul plin de har se bucură de schimbul de săgeți al dragostei divine la fel de mult cum o persoană mândră se desfată în frumusețea pe care și-o închipuie despre sine. Prin urmare, fugi de închinarea după voia omului și de invențiile omenești în lucrurile lui Dumnezeu, mai ales de impunerea propriilor reguli de evlavie asupra altora. După ce faci asta, te îndemn să încerci toate practicile îngăduite de Scriptură pentru a spori flacăra dragostei tale față de Dumnezeu.

Cea mai curajoasă, puternică, statornică și cutezătoare

În al doilea rând, dintre toate harurile Duhului lui Dumnezeu, dragostea față de Dumnezeu este cea mai curajoasă, puternică, statornică și cutezătoare. „Dragostea este tare ca moartea" (Cânt. 8:6). Toți oamenii știu ce lucrare face moartea în lume. Nici puterea celor mari, nici respectul pentru bătrânețe, nici folosul adus de har nu-i pot opri lovitura, astfel că moartea biruiește totul. La fel este și dragostea față de Dumnezeu, astfel că nimic nu-i poate sta împotrivă.

Și ce nu îndrăznește dragostea față de Dumnezeu să încerce! Ea își propune imposibilul, adică desăvârșirea, și nu-și găsește odihna câtă vreme îi lipsește. Într-un anumit sens, aș putea spune că ea dorește ca două lucruri contradictorii să fie adevărate: ea ar vrea să fie în afara trupului în timp ce încă se află în el, fiindcă trupul este o povară

obositoare; și nu numai că îl învinge pe Satana, ci, prin bunăvoința plină de har a lui Dumnezeu, ajunge să fie convingătoare chiar înaintea lui Dumnezeu, astfel încât El nu îi refuză nimic sufletului care Îl iubește.

Singurul har care ne împlinește

În al treilea rând, dragostea față de Dumnezeu este singurul har care ne golește de noi înșine și ne împlinește. Dragostea este ieșirea sinelui din sine, un fel de pelerinaj departe de eu, iar omul care iubește astfel nu mai este preocupat de sine, nu se mai gândește la sine și nu mai caută doar propriul folos. Dar cât de mare este câștigul atunci când ne lepădăm de noi înșine și, astfel, Îl primim pe Dumnezeu și pe noi înșine în El! Noi suntem, ca să zic așa, morți față de noi înșine și trăim pentru Dumnezeu; ba mai mult, prin dragoste trăim în Dumnezeu: „Dumnezeu este dragoste; și cine rămâne în dragoste, rămâne în

Dumnezeu, și Dumnezeu rămâne în el" (1 Ioan 4:16). Prin credință, noi trăim sprijinindu-ne pe Dumnezeu; prin ascultare, trăim pentru Dumnezeu; dar prin dragoste, trăim în Dumnezeu. Numai aici putem da un răspuns care seamănă, la prima vedere, cu unul firesc, deși este în realitate unul profund spiritual, la întrebarea lui Nicodim: „Cum se poate naște un om bătrân? Poate el să intre a doua oară în pântecele maicii sale și să se nască?" (Ioan 3:4).

Sufletele noastre vin nemijlocit de la Tatăl duhurilor, căci prin nașterea din nou ne întoarcem la Dumnezeu, de care păcatul ne înstrăinase; iar prin dragoste trăim în El, într-un fel asemănător, deși firav, copilului care trăiește în pântecele mamei. Copilul iubește ceea ce iubește mama lui, dorește ceea ce dorește mama lui și este într-o stare bună când mama lui este sănătoasă. El trăiește

acolo într-un fel cu totul diferit de viața de după naștere. Deși nu se poate mișca în afara spațiului în care se află, el nu plânge și nu se plânge de așa-zisa lui temniță.

Tot astfel, sufletul care Îl iubește cu totul pe Dumnezeu urăște ceea ce Dumnezeu urăște și iubește ceea ce Dumnezeu iubește. Viața lui este cu mult mai presus de viața celorlalți, iar el nu dorește o libertate mai mare decât aceea de a fi, ca să zicem așa, întemnițat în Dumnezeu, fără voință proprie și fără vreo mișcare în care Dumnezeu să nu lucreze prin harul Său.

Și totuși, totul este atât de departe de a socoti aceasta o îngrădire, încât o considerăm cea mai înaltă fericire de care sufletul se poate bucura în starea lui nedesăvârșită. El gustă aici o dulceață la care păgânul care a rostit cuvintele acestea nici nu s-a gândit: „În El avem viața, mișcarea și ființa" (F.A. 17:28).

Ne dezlipește inimile de viața aceasta

În al patrulea rând, dragostea față de Dumnezeu ne face să ajungem, cu o dorință nerăbdătoare, până la a ne sătura de viața aceasta. În dragostea de acest fel există o moarte și două învieri: „Am fost răstignit împreună cu Hristos, și trăiesc... dar nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine" (Gal. 2:20). Hristos trăiește, sufletul trăiește, și amândoi trăiesc prin dragoste. Trebuie să recunosc că orice fel de dragoste poate deveni exagerată și nestăpânită, și chiar dragostea noastră față de Dumnezeu poate deveni oarbă când ajunge la o înălțime considerabilă. Nu este vorba aici de neglijență, ci de intensitatea ei, astfel că ea ajunge să treacă cu vederea ceea ce trebuie făcut și suferit, și dorește fierbinte să se bucure de Dumnezeu în Cer. Creștinii care se îndoiesc de ea nu ar trebui să fie descurajați de faptul că nu simt astfel. Aceste însușiri pot fi încă

în stadiul de înmugurire și, în timp, pot ajunge să înflorească pe deplin; ei cred și așteaptă. De obicei, înălțimile harului țin atât de trecerea timpului, cât și de lucrarea Duhului lui Dumnezeu.

În plus, știi că îndrăgostiții își ascund adesea dragostea și, tot așa, oamenii plini de har ajung prea des să tăgăduiască lucrarea Duhului lui Dumnezeu în ei, în loc să-I recunoască dragostea cu mulțumire, pentru că se tem să nu fie înțeleși greșit și se tem să nu se laude cu un dar pe care suspectează că nu-l au. În felul acesta, deși dragostea desăvârșită alungă frica, atât timp cât ea este nedesăvârșită, chiar frica poate ajunge să fie o dovadă a dragostei noastre.

ÎNSUȘIRILE TRANSCENDENTE

Voi fi foarte scurt în privința însușirilor *transcendente* ale dragostei noastre față de Dumnezeu.

Harul general călăuzitor

În primul rând, dragostea față de Dumnezeu este harul general care călăuzește și modelează toate celelalte haruri specifice, și care pătrunde într-un fel intim în toate lucrările lor (1 Cor. 13). Dragostea din suflet este asemenea cârmaciului unei corăbii, care conduce corabia și pe toți cei aflați în ea. Dragostea cârmuiește sufletul și toate lucrările lui. Ea este acul busolei care tremură necontenit îndreptându-se spre magnetul divin. J. Eusebius Nierembergius compara celelalte haruri cu lingourile de metal prețios nemonetizate, care, deși au valoare intrinsecă, nu sunt banii care pot fi folosiți pentru a achiziționa orice. Ce aș mai putea spune, căci există o mie de metafore transcendente, și dragostea le va corespunde tuturor?

Infinită, într-un sens singular

În al doilea rând, dragostea este infinită,

într-un sens anume. Dintre toate facultățile sufletului, numai voința poate fi numită infinită într-un sens cât de cât propriu, întrucât celelalte facultăți sunt mai limitate decât ea. Dragostea este însă actul natural al voinței, iar dragostea față de Dumnezeu este actul supranatural și totodată natural al voinței înnoite. Dorințele ei – care sunt dragostea în forma dorinței – tind să se unească cu Dumnezeu, Izvorul oricărei fericiri.

În această privință, chiar și cei care Îl iubesc cel mai puțin pe Dumnezeu, dacă Îl iubesc sincer, au dorințe infinite. De pildă, dorințele sunt picioarele sufletului, căci dragostea se târăște când nu poate merge. Dorințele sunt aripile sufletului, căci dragostea bate din aripi când nu poate zbura. Dorințele sunt suspinele sufletului, căci dragostea suspină, geme și abia mai respiră atunci când nu poate face mai mult. Tot astfel, mulțumirea

și împlinirea voinței – dragostea desfătării – sunt infinite în cel mai extins sens în care acest cuvânt poate fi aplicat făpturilor create. Dorințele sunt mișcarea și exercițiul dragostei, iar desfătarea este liniștea și odihna ei.

Iubit cititor, faptul că inima se poate desfăta în Dumnezeu sau că poate fi străpunsă și tulburată de vorbirea despre dragostea Lui, când își amintește cât de puțin Îl iubește și nu mai poate suporta propriile gânduri, dovedește în mod sigur o dragoste mare, iar împlinirea pe care sufletul acesta o găsește în Dumnezeu este, într-un anumit sens, infinită.

6.

EFECTELE DRAGOSTEI FAȚĂ DE DUMNEZEU

Efectele dragostei față de Dumnezeu se raportează fie la Dumnezeu însuși, fie la noi, fie sunt reciproce. Voi vorbi pe scurt despre fiecare dintre aceste categorii de efecte.

EFECTELE RAPORTATE LA DUMNEZEU

Între efectele raportate la Dumnezeu sunt următoarele:

Ura și îndepărtarea de tot ce este rău

Primul efect al dragostei pentru Dumnezeu în viața celui credincios este ura față de tot ce este rău și fuga de rău. Iosif poate fi exemplul nostru în acest sens. Stăpâna lui a încercat să-l atragă în păcat, dar, deși „îi vorbea în

fiecare zi lui Iosif", el „n-a voit" să se culce cu ea și nici să fie împreună cu ea (Gen. 39:10). Tot așa, omul care se teme de păcat, se îndepărtează cât poate de orice ispită. Ura față de păcat este întotdeauna proporțională cu dragostea față de Dumnezeu, căci ura lăuntrică față de păcat este un efect al dragostei lăuntrice față de Dumnezeu, pe când întoarcerea la păcat este semnul slăbirii dragostei față de Dumnezeu. Înnoirea pocăinței merge împreună cu reîmprospătarea dragostei față de El. Oricine nu-L iubește pe Dumnezeu, iubește păcatul – păcatul în forma lui directă, fără scuză, cum ar fi un lucru rău din punct de vedere moral sau încrederea în propria neprihănire.

Frica de Dumnezeu

Al doilea efect al dragostei față de Dumnezeu este frica sau teama sfântă de El. Ea este acea sensibilitate reverențioasă a conștiinței,

care ne face să ne temem să păcătuim împotriva Lui; nu doar frica de Iad, ci și teama de bunătatea lui Dumnezeu: „Vor tresări la vederea Domnului și a bunătății Lui, în vremurile de pe urmă" (Osea 3:5). Sufletul care Îl iubește pe Dumnezeu se întristează când face sau nu face ceva doar de frica Iadului, și când nu este mai mișcat de argumentele dragostei. Totuși, ține minte că nu orice frică de Iad dovedește în mod necesar că în acel om este un duh de robie. În lumea aceasta, nădejdile și temerile păstrează sufletul într-un anumit echilibru sau într-o anumită tensiune. De aceea, îndemnul pe care ți-l fac este următorul: asigură-te că Îl iubești pe Dumnezeu mai mult decât L-a iubit apostolul binecuvântat, înainte să-i condamni pentru lipsa dragostei pe cei care își împlinesc îndatoririle motivați de teama de a nu ajunge cumva să fie lepădați la final: „Mă port aspru cu trupul meu, și-l țin în stăpânire, ca nu

cumva, după ce am propovăduit altora, eu însumi să fiu lepădat" (1 Cor. 9:27). Dar să revenim la esența subiectului. Deși Dumnezeu Se coboară cu atâta bunăvoință înspre oameni, încât le îngăduie celor care Îl iubesc o familiaritate fără egal, aceasta nu produce nici cea mai mică lipsă de respect. Simțământul distanței dintre Dumnezeu și suflet, dintre Dumnezeul sfânt și sufletul păcătos, dintre Dumnezeul credincios și sufletul nestatornic, provoacă o cutremurare sfântă și cuvinte smerite chiar în cele mai familiare rugăciuni. Avraam, părintele credincioșilor, pe care Dumnezeu l-a onorat numindu-l „prietenul" Său și despre a cărui dragoste față de Dumnezeu am discutat deja, a vorbit cu Hristos față în față cu o familiaritate cum n-a mai avut nimeni parte, și totuși, iată cum și-a început el rugăciunea: „Iată, am îndrăznit să vorbesc Domnului, eu, care nu sunt decât praf și cenușă". Apoi a spus:

„Să nu Se mânie Domnul, dacă voi mai vorbi" (Gen. 18:27, 30). „Dumnezeu este înfricoșat în adunarea cea mare a sfinților și de temut pentru toți cei ce stau în jurul Lui" (Ps. 89:7). Eu cred că spusele lui Hristos către ucenici, rostite după cea mai smerită lucrare din viața Sa, ar trebui să ne păstreze inimile pentru totdeauna într-o teamă sfântă: „Înțelegeți voi ce v-am făcut Eu? Voi Mă numiți ‚Învățătorul și Domnul', și bine ziceți, căci sunt" (Ioan 13:12-13). Când Dumnezeu Se poartă cu noi atât de familiar, ca și cu prietenii Săi, să ne purtăm față de El cu reverența cuvenită unor slujitori.

Ascultarea de poruncile lui Dumnezeu

Al treilea efect al dragostei pentru Dumnezeu constă din ascultarea de poruncile Lui, mai ales de acelea de care n-am asculta niciodată fără dragoste față de El. „Căci dragostea de Dumnezeu stă în păzirea poruncilor Lui.

Și poruncile Lui nu sunt grele" (1 Ioan 5:3). Adică ascultăm chiar și de poruncile neplăcute și împovărătoare, poruncile care contrazic rațiunea noastră naturală, renunțăm astfel la lucrurile pe care le avem acum, în nădejdea unor lucruri pe care nu le-am văzut și despre care nu ne-a vorbit niciun om în viață. „Dar cine păzește Cuvântul Lui, în el dragostea lui Dumnezeu a ajuns desăvârșită; prin aceasta știm că suntem în El" (1 Ioan 2:5). Ascultă și ce spune Hristos: „Cine are poruncile Mele și le păzește, acela Mă iubește; și cine Mă iubește, va fi iubit de Tatăl Meu. Eu îl voi iubi, și Mă voi arăta lui... Dacă Mă iubește cineva, va păzi Cuvântul Meu, și Tatăl Meu îl va iubi. Noi vom veni la el și vom locui împreună cu el" (Ioan 14:21, 23).

Predarea de sine față de Dumnezeu

Al patrulea efect al dragostei față de Dumnezeu este predarea de sine față de El.

Prin aceasta, noi ne consacrăm cu totul lui Dumnezeu, ca să-I aparținem în întregime și să ne lăsăm călăuziți în toate după buna Lui plăcere. „Căci dragostea lui Hristos ne [con]strânge; fiindcă socotim că, dacă Unul singur a murit pentru toți, toți deci au murit. Și El a murit pentru toți, pentru ca cei ce trăiesc, să nu mai trăiască pentru ei înșiși, ci pentru Cel ce a murit și a înviat pentru ei" (2 Cor. 5:14-15). Această predare de sine seamănă cu legătura căsătoriei, căci ea exclude până și privirea către o altă persoană și afirmă un fel de ură ireconciliabilă față de oricine ar încerca să primească o parte dintr-o asemenea iubire. Dumnezeu nu Se poartă cu noi de parcă am fi niște robi, ci ne primește într-o relație care exprimă cea mai mare desfătare și fericire. Noi nu suntem niciodată mai stăpâni peste noi înșine decât atunci când Îi aparținem lui Dumnezeu în întregime sau în sens absolut.

Alipirea de Dumnezeu

Al cincilea efect al dragostei pentru Dumnezeu este alipirea de Dumnezeu în orice împrejurare și în orice stare. „Tu ești ajutorul meu, și sunt plin de veselie la umbra aripilor Tale. Sufletul meu este lipit de Tine" (Ps. 63:7-8). Despre legea referitoare la păsări (Deut. 22:6), putem spune ceea ce apostolul spune despre legea privitoare la boi: „Oare pe păsări le are în vedere Dumnezeu? Nu, ci pentru noi a scris El aceste lucruri, ca să ne învețe să nu fim cruzi; dar oare nu putem învăța o lecție în plus de aici?" Pasărea este în siguranță cât stă în cuibul ei. Tot astfel, singura noastră siguranță vine de la Dumnezeu. A ne alipi de Dumnezeu în orice împrejurare înseamnă nu numai să alergăm la El ca singurul nostru adăpost în necaz, ci și să rămânem aproape de El în cea mai mare prosperitate și fericire pământească, atunci când avem multe lucruri

de la care lumea așteaptă să le dea fericire. Acesta este rodul unei iubiri mari și smerite, ea dovedind că prețuim puțin lumea și că Îl alegem de bunăvoie pe Dumnezeu, și este ceva asemănător iubirii cerești.

Lacrimi și suspine

Al șaselea efect al dragostei față de Dumnezeu constă din lacrimile și suspinele izvorâte din dorințe și bucurii. Sufletul spiritual, fiind bolnav de dragoste, își revarsă într-un fel indescriptibil durerile și bucuriile la pieptul lui Dumnezeu: „Doamne, de ce mă iubești atât de mult, când inima mea nu este mai copleșită de dragoste pentru Tine? Alții, care n-au primit de la Tine nici pe departe atât de mult pe cât mi-ai dat mie, Te iubesc mai mult. O, m-am săturat de lipsa mea de dragoste! M-am săturat de îndepărtarea mea de Tine, Dumnezeul meu! M-am săturat de starea mea neevlavioasă!"

> „Chiar în cortul acesta deci, gemem apăsaţi; nu că dorim să fim dezbrăcaţi de trupul acesta, ci să fim îmbrăcaţi cu trupul celălalt peste acesta, astfel încât ce este muritor în noi să fie înghiţit de viaţă" (2 Cor. 5:4).

Când inima pare gata să se stingă din pricina dragostei prea mari, sufletul se plânge fierbinte de propriile lipsuri: „Doamne preaiubit, ce să spun? Ce să fac? Ce să-Ţi dau în schimb? O, de-aş primi mai multe porţii ale dragostei sfinte care să-mi cucerească inima! O, de-aş putea răspunde dragostei lui Dumnezeu printr-o iubire pe măsură!"

Acestea sunt, iată, câteva dintre efectele dragostei faţă de Dumnezeu, în raport cu Domnul însuşi.

EFECTE RAPORTATE LA NOI ÎNŞINE

Singurul efect pe care îl voi menţiona în privinţa noastră este acela că, din dragoste

pentru Dumnezeu, vom căuta Cerul și lucrurile de sus, lucru însoțit de dispreț față de lume și față de toate valorile ei lumești. Cel care Îl iubește pe Dumnezeu crede că nu poate face niciodată destul în lucrările duhovnicești sau cerești. Omul care abundă în dragoste față de Dumnezeu este uneori prea înclinat să neglijeze îndatoririle secundare, care sunt totuși necesare în locul care li se cuvine, el ajungând să pună o îndatorire împotriva alteia.

De exemplu, îndatoririle în care el are cel mai profund simț al părtășiei cu Dumnezeu le dau la o parte pe cele mai puțin importante. Dacă am rămâne însă în limitele stabilite de Scriptură și i-am acorda fiecărei îndatoriri importanța cuvenită, am avea un efect minunat al dragostei sfinte. De pildă, ne-am teme de plăcerile lumii, ca nu cumva ele să ne fure inima de la Dumnezeu, dar în

același timp n-am îndrăzni să omitem vreo îndatorire pământească, de teamă să nu devenim părtinitori în lucrarea creștină. Am lua în serios și cele mai mărunte îndatoriri, fiindcă niciun păcat nu este neînsemnat, dar am avea o grijă pe măsură și față de cele mai mari îndatoriri, ca să nu ne dovedim niște fățarnici. O asemenea purtare este un rod minunat al dragostei față de Dumnezeu, pe care n-o poate avea nimeni dintre cei ce nu sunt sădiți aproape de Pomul vieții.

EFECTE RECIPROCE

Efectele reciproce ale dragostei credinciosului față de Dumnezeu sunt și ele numeroase, între care aș dori să le subliniez din nou pe cele mai importante.

Unirea cu Dumnezeu

Unirea este temelia părtășiei, iar părtășia este exercițiul unirii. Duhul lui Dumnezeu

este cauza eficace nemijlocită a acestei uniri, iar credința este instrumentul lăuntric din partea noastră. Dragostea este însă instrumentul lăuntric atât din partea lui Dumnezeu, cât și din partea noastră. Hristos locuiește „în inimile noastre prin credință... având rădăcina și temelia pusă în dragoste" (Efes. 3:17). Unirea aceasta este, în primul rând, cu Hristos și, prin El, cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Este un adevăr minunat și mângâietor că unirea noastră cu Hristos seamănă în multe privințe cu unirea personală a celor două naturi în Hristos. Da, există mai multe deosebiri în acest sens, din pricina caracterului nepătruns al acestei taine, dar există totuși o asemănare. De pildă, natura omenească a lui Hristos nu are o existență personală separată, ci își are subzistența în unirea cu natura divină și în asumarea ei de către aceasta. Tot astfel, sufletul plin de har nu-și primește nicio altă identitate decât

aceea care îi vine din unirea cu Hristos, însăși existența ei plină de har fiind legată de această unire. Alți oameni pot trăi fără Hristos, dar sufletul plin de har nu poate. În Hristos există, de asemenea, o comunicare a atributelor, ceea ce este propriu naturii divine fiind atribuit naturii omenești și invers, ceea ce este propriu naturii omenești fiind atribuit naturii divine.

Tot astfel, prin unirea sufletului cu Hristos, Hristos a fost făcut păcat pentru noi și tratat ca și cum ar fi fost păcătos, iar noi am fost făcuți neprihănirea lui Dumnezeu în El și am primit privilegiile celor neprihăniți. Bogățiile lui Hristos sunt ale noastre, iar sărăcia noastră este a Lui. Mai mult, slujbele lui Hristos sunt și ele conferite credincioșilor: ei sunt „o preoție sfântă, ca să aducă jertfe duhovnicești, plăcute lui Dumnezeu, prin Isus Hristos" și formează „o preoție

împărătească" (1 Petru 2:5, 9). Hristos „a făcut din noi o Împărăție și preoți pentru Dumnezeul și Tatăl Său" (Apoc. 1:6). Hristos are o vistierie de har creat, care ne-a fost dată nouă: „Și noi toți am primit din plinătatea Lui, și har după har" (Ioan 1:16). Iar apostolul ne îndeamnă astfel: „Întărește-te în harul care este în Hristos Isus" (2 Tim. 2:1).

Ce aș mai putea spune aici? Hristos este Fiul natural al lui Dumnezeu, iar credincioșii sunt fii prin adopție. Hristos este Fiul preaiubit al lui Dumnezeu și, în măsura lor, și credincioșii sunt iubiți astfel. Ei au murit împreună cu Hristos, au fost îngropați împreună cu Hristos, au înviat împreună cu Hristos, stau împreună cu Hristos în locurile cerești și sunt împreună moștenitori cu El. Pe scurt, după cum n-a existat niciodată în lume o unire ca aceea dintre cele două naturi în Hristos, tot așa n-a existat și nu va

putea exista niciodată o unire ca aceea dintre Hristos și cel credincios. Ea depășește tot ce pot exprima metaforele împrumutate din artă sau din natură. Imaginile temeliei și clădirii, ale viței și mlădițelor, ale capului și mădularelor, ale sufletului și trupului nu sunt decât umbre înceţoșate ale acestei uniri.

Părtășia cu Dumnezeu

Părtășia constă în împărtășire, într-un fel de comunitate a avuției. Aș putea relua și dezvolta cele spuse anterior, dar subiectul nu este atât de sărac încât să fiu nevoit să repet aceeași idee. Iubit creștin, te rog să primești cu atenție câteva observații despre împărtășirea dragostei divine între Dumnezeu și noi, având în vedere că nu pot decât o exprim succint. De pildă, Dumnezeu ne face părtași „firii dumnezeiești" prin împlinirea „făgăduințelor Lui nespus de mari și scumpe" (2 Petru 1:4). Noi răspundem, ca

unii născuți din Dumnezeu, prin ascultarea de poruncile Lui. Fiindcă Dumnezeu ne iubește, El ne împărtășește din atributele Sale transmisibile: sfințenia, înțelepciunea și bunătatea. Întrucât nu avem nimic vrednic să-I oferim în schimb, noi ne aruncăm la picioarele Lui și ne recunoaștem cu sinceritate lipsa de sfințenie, nesăbuința și răutatea.

Dumnezeu și sufletul comunică între ei în toate lucrările pline de har. Dumnezeu ne dă putere să facem lucruri pe care El nu le face în locul nostru, ci pe care noi trebuie să le facem: să ne pocăim, să credem și să ascultăm de El, și toate acestea sunt acțiunile noastre, deși împlinite prin puterea Lui. La rândul nostru, noi ne exercităm harurile bazându-ne pe lucrările lui Dumnezeu, pe care noi nu le putem face, dar pe care, datorită legământului Său, putem spune cu recunoștință și smerenie că ni le

va dărui: iertarea păcatelor, pacea conștiinței, revărsarea influențelor pline de har, și multe altele. Pentru acestea, noi Îl admirăm pe Dumnezeu, Îl lăudăm și ne bucurăm în El.

În plus, există lucruri pentru care nu-I putem răsplăti sau aduce nimic lui Dumnezeu în schimb, dar putem face ceva pentru alții de dragul Lui, iar dragostea noastră față de Dumnezeu ne constrânge să facem așa ceva. Dumnezeu Se îndură de noi, este milostiv și bun, însă El este infinit mai presus de orice răsplătire la nivelul echivalenței. Dar mădularele lui Hristos nu sunt așa, ci ele sunt cele mai bune imagini vizibile ale lui Dumnezeu în lume. De aceea, nu le voi da numai milostenie, ci și toată inima mea.

Pe scurt, în această părtășie, Dumnezeu și sufletul plin de har au același interes, urmăresc același scop, anume înălțarea lui

Hristos și a Evangheliei, și au aceiași prieteni și aceiași vrăjmași. Ei își împărtășesc tainele, căci numai sufletul iubitor cunoaște tainele dragostei sfinte, și numai Dumnezeu poate purta fără rezerve toate tainele sufletului. Noi știm că până și între cei mai buni prieteni din lume există rezerve, și i-am spune unele lucruri mai degrabă unui străin decât celui mai apropiat prieten, căci ni se par nepotrivite pentru a fi rostite sau nu vrem să-l împovărăm.

Însă între Dumnezeu și suflet nu există asemenea rezerve. Dumnezeu ne spune tot ce ne poate folosi fără să ne împovăreze, iar noi Îi mărturisim cele mai rele lucruri din inimile noastre, de care ne-ar fi rușine să le destăinuim chiar celor care ne iubesc cel mai mult. Dumnezeu Se poartă cu noi potrivit abilităților noastre, căci vasele noastre s-ar sparge dacă El le-ar umple peste măsură,

dar noi ne apropiem de Dumnezeu potrivit celei mai mari măsuri a harurilor active în noi. Dumnezeu este plin de compasiune ca să ierte ceea ce nu-I este deloc plăcut, și Se coboară într-o manieră uimitoare ca să primească ceea ce numai harul Său infinit ar putea accepta.

Vizitările pline de dragoste

Chiar și atunci când Dumnezeu vine cu vizite dureroase, care ne tulbură conștiința și ne zdruncină pacea, sufletul apăsat de conștiință n-ar da tulburarea aceasta spirituală nici măcar pe cea mai bună pace pe care lumea ar putea să i-o ofere. El n-ar schimba-o nici măcar pe pacea de care se bucura înainte de convertire. Sufletul care Îl iubește pe Dumnezeu nu numește „vizită" ceea ce alții socotesc astfel. Noi nu mergem la Dumnezeu așa cum îi vizităm pe cei de care nu ne pasă, fiind bucuroși când

nu-i găsim acasă, când ne mulțumim că ne-am făcut apariția și nu ne mai interesează altceva.

Gândește-te la câteva pasaje din Cântarea Cântărilor. Într-un loc, mireasa Îl întreabă pe Hristos: „Spune-mi tu, pe care te iubește inima mea, unde îți paști oile, unde te odihnești la amiază? Căci de ce să umblu ca o rătăcită pe la turmele tovarășilor tăi?" (Cânt. 1:7). Este ca și cum ea ar spune: „Spune-mi, Doamne, dragostea și viața mea, unde pot găsi deopotrivă învățătură și ocrotire în vremea necazului, ca nu cumva, din pricina absenței Tale, să mă amăgească cei care doar pretind că Te iubesc". Hristos îi răspunde îndată și, la scurt timp, o invită la Sine: „Porumbiță din crăpăturile stâncii, ascunsă în scobiturile prăpăstiilor, arată-mi fața ta și fă-mă să-ți aud glasul! Căci glasul tău este dulce și fața ta este plăcută" (Cânt.

2:14). Și este din nou și cum El ar spune: „O, porumbiță îndurerată, care nu îndrăznești să ieși din ascunzătoarea ta, trezește-ți credința și ridică-ți fața lăsându-te mângâiată. Lasă-Mă să-ți aud rugăciunile și laudele. Chiar dacă alții le condamnă, Eu le prețuiesc; chiar dacă alții te socotesc urâtă, în ochii Mei ești frumoasă".

Aici se vede deja o anumită afecțiune, dar privește ce se spune mai departe: „Să intre iubitul meu în grădina lui și să mănânce din roadele ei alese!" (Cânt. 4:16), ca și cum ar spune: „O, Doamne, ceea ce am primit de la Tine Îți dau înapoi. Primește, Te rog, roadele ascultării și ale laudei mele". Iar Hristos primește îndată invitația: „Eu intru în grădina mea, soro, mireaso; îmi culeg smirna cu miresmele mele, îmi mănânc fagurul de miere cu mierea mea, îmi beau vinul cu laptele meu. Mâncați, prieteni, beți și îmbătați-

vă de dragoste!" (Cânt. 5:1). Este de parcă El ar spune: „Nici nu apuci să ceri, că și primești răspuns. Eu primesc harurile și îndatoririle tale, pocăința ta amară și sfințenia ta înmiresmată; toate Îmi sunt foarte plăcute, în ciuda imperfecțiunii lor. Iar voi, prietenii Mei, fie că sunteți îngeri binecuvântați, fie suflete pline de har, bucurați-vă și voi de aceleași bucate spirituale care Mă înviorează pe Mine". În aceste cuvinte sunt lucruri bogate, dar următoarea expresie cuprinde în ea mult mai mult: „Întoarce-ți ochii de la mine, căci mă tulbură!" (Cânt. 6:5), de parcă El ar spune: „Sunt răpit și biruit de privirea neclintită a credinței tale". În final, ia seama la cererea ultimă a miresei: „Vino repede, iubitule, ca o căprioară sau ca puiul de cerb pe munții plini de mirozne" (Cânt. 8:14), ca și cum ar spune: „Preaiubitul meu Mântuitor, așa cum am început această cântare cu dorul arzător

după prima Ta venire prin propovăduirea Evangheliei, tot astfel, deși Îți mulțumesc pentru toată părtășia de care mi-ai făcut parte, nu pot decât să tânjesc și mai fierbinte după venirea Ta glorioasă, ca să mă iei de aici, din adâncurile morții și din văile lacrimilor, și să mă duci pe înălțimile veșnice unde nu răsare decât viața și slava. Atunci, în locul acestei cântări, Îi voi cânta o cântare nouă Mielului și Celui ce șade pe tron, și o voi cânta toată veșnicia".

Astfel, deși într-un fel mult mai serafic decât pot eu descrie, Dumnezeu, care iubește sufletul, și sufletul, care Îl iubește pe Dumnezeu, se bucură unul de altul până ce se odihnesc în dragostea unuia față de celălalt: „Domnul Dumnezeul tău este în mijlocul tău, ca un viteaz care poate ajuta; se va bucura de tine cu mare bucurie, va tăcea în dragostea Lui, și nu va mai putea de veselie

pentru tine" (Țef. 3:17). Pe scurt, sufletul care Îl iubește pe Dumnezeu nu este niciodată mai fericit decât atunci când se află cât mai aproape de El, iar cât timp mai există o distanță între ei, între Dumnezeu și suflet trec multe priviri pline de dragoste, chiar și în mijlocul celor mai aglomerate îndeletniciri și lucruri care amenință părtășia cu abaterea atenției.

Înțelegerea tuturor lucrurilor prin prisma dragostei

Dumnezeu privește chiar și greșelile celor pe care îi iubește ca pe niște slăbiciuni ale lor și le interpretează într-un fel mai bun decât îndrăznesc ei înșiși s-o facă. Ucenicii au adormit atunci când Hristos le-a cerut să vegheze, și ei nu au știut ce să-I răspundă, dar Hristos însuși i-a apărat mai bine decât s-ar fi putut apăra ei, spunând: „Duhul este plin de râvnă, dar trupul este neputincios"

(Marcu 14:37-38, 40).

Sufletul iubitor se ferește, la rândul său, să ia în nume de rău orice lucru pe care Dumnezeu îl face cu el. Oricât de rău i-ar merge, el Îi mulțumește lui Dumnezeu că lucrurile nu sunt mai rele de atât. Dumnezeu și sufletul iubitor fac unul față de altul lucruri pe care numai dragostea le poate interpreta cu bunăvoință; în fapt, fără dragoste, ele ar fi insuportabile. De pildă, Dumnezeu îi cere sufletului plin de har lucruri pe care nu le cere altora: să-L binecuvânteze atunci când este prigonit, să se bucure în necazuri, să nădăjduiască împotriva oricărei nădejdi, și așa mai departe. Dumnezeu îl trece pe cel care Îl iubește prin încercări de care alții nu au parte, cum ar fi mustrările venite chiar de la El, ocările din partea oamenilor și loviturile din partea Satanei, chestiuni care sunt specifice sfinților.

Sufletul Îl iubește însă din toată inima pe Dumnezeu chiar în mijlocul tuturor acestor lucruri. Mai mult, sufletul stăruie tot mai mult în rugăciune înaintea lui Dumnezeu, căci cu cât primește mai mult de la Domnul, cu atât el dorește mai mult, iar Dumnezeu îl iubește cu atât mai mult. Când necazurile sunt extreme, cei care Îl iubesc pe Dumnezeu le pun pe seama credincioșiei Sale. În schimb, când sufletul sărman este înfrânt, iar Satana aleargă să-I ducă vestea lui Dumnezeu, ca să-L întoarcă împotriva acelui suflet, Dumnezeu Se îndură de el și îl mustră pe acuzator: „El (îngerul) mi-a arătat pe marele preot Iosua, stând în picioare înaintea Îngerului Domnului, și pe Satana stând la dreapta lui, ca să-l pârască. Domnul i-a zis Satanei: ‚Domnul să te mustre, Satano! Domnul să te mustre, El care a ales Ierusalimul!'... Dar Iosua era îmbrăcat cu haine murdare, și totuși stătea în picioare

înaintea Îngerului. Iar Îngerul, luând cuvântul, le-a zis celor ce erau înaintea Lui: ‚Dezbrăcați-l de hainele murdare de pe el!' Apoi i-a zis lui Iosua: ‚Iată că îndepărtez de la tine nelegiuirea, și te îmbrac cu haine de sărbătoare!'" (Zah. 3:1-4). Iată-l pe Iosua, marele-preot. În timp ce își împlinea slujba, aducând jertfe și rugăciuni pentru popor, Satana îl acuză ca pe un prizonier aflat în fața judecății. Acuzația era adevărată și înverșunată, iar Satana pare să aibă câștig de cauză. Dar Isus Hristos, deopotrivă Apărătorul și Judecătorul sfinților, îl oprește cu o mustrare aspră și îi spune că păcatele lui Iosua nu puteau anula alegerea lui făcută de Dumnezeu, pe care nimeni nu a putut-o împiedica nici la început. Mai mult, Hristos îi arată că păcatele au fost pedepsite aspru, fiind aproape arse și mistuite de flacăra mâniei lui Dumnezeu. Cum să aprindă El din nou acel foc? Nu, Satano, acuzația ta este

respinsă, ca și cum ar fi fost aruncată afară din sala de judecată. Păcatele lui vor fi iertate, harurile lui se vor înmulți și, după ce își va împlini bine slujba, va primi „locuri de umblare printre cei ce stau aici", o aluzie la aleile și galeriile din jurul Templului. Este ca și cum Hristos i-ar spune: „Vei umbla împreună cu acești îngeri glorioși. Ei îți vor fi tovarăși și păzitori, acolo unde Satana nu are loc". Prin urmare, Hristos iubește sufletul cu atât mai mult, nu mai puțin, cu cât Satana îl acuză mai înverșunat.

LUCRURI CE ÎNSOȚESC DRAGOSTEA PENTRU DUMNEZEU

La toate acestea am face bine să adăugăm lucrurile care însoțesc dragostea sfântă de Dumnezeu, lucruri înrudite cu ea sau apropiate de ea, chiar dacă nu sunt în sine efecte propriu-zise ale ei. Ele nu se deosebesc cu adevărat de dragoste, ci exprimă doar o

parte a ei sau un anumit fel în care ea se manifestă. Pe scurt, ele sunt dragostea privită sub o altă formă sau dintr-un alt unghi. Și voi aminti aici doar două asemenea lucruri însoțitoare.

Devoțiunea

Devoțiunea este dăruirea deplină a noastră în închinarea și slujba lui Dumnezeu, astfel încât nici lingușirile, nici primejdiile să nu ne abată de pe această cale. „Pune-ți pe inimă aceste lucruri, îndeletnicește-te în totul cu ele, pentru ca înaintarea ta să fie văzută de toți" (1 Tim. 4:15). Aici se află tăria religiei și desfătarea ei spirituală. Aici poate sufletul să spună, cu un fel de triumf: „Iată, Dumnezeu este izbăvirea mea, voi fi plin de încredere, și nu mă voi teme de nimic; căci Domnul Dumnezeu este tăria mea și pricina laudelor mele, și El m-a mântuit. Veți scoate apă cu bucurie din izvoarele mântuirii"

(Isaia 12:2-3).

Iubit cititor creștin, nu trebuie să îndeplinim doar cu regularitate acțiunile religioase, ci noi suntem chemați să trăim ca unii care s-au consacrat lui Dumnezeu. Trebuie să urmărim o viață fierbinte de credință. Trebuie să stăpânim cu multă luare aminte peste gândurile noastre, ca să le ferim de deșertăciune, și peste simțămintele noastre, ca să nu se încurce în lucrurile lumești.

De aceea, îndemnul meu este ca, în fiecare dimineață, să alegi câteva versete scurte din Scriptură sau o făgăduință încurajatoare care ți-a mișcat inima și să le porți în gând ori să le păstrezi în inimă de-a lungul zilei, pentru a păstra vie această înflăcărare sfântă.

Nimic nu lucrează și nu întipărește iubirea atât de adânc în inimă cum o face Scriptura.

Zelul

Celălalt lucru care însoțește dragostea sfântă pentru Dumnezeu este zelul, adică dorința și străduința cea mai intensă de a-I fi plăcut lui Dumnezeu și de a-L onora. Zelul este acea fierbere a simțămintelor până la cea mai înaltă intensitate, căci zelul trebuie să însoțească fiecare har. El se manifestă fie împotriva păcatului, fie în împlinirea îndatoririlor.

În exercitarea zelului *împotriva păcatului*, te rog să iei seama la următoarea regulă: orice manifestare de zel pe care ai avea înclinația s-o îndrepți spre alții, îndreapt-o mai întâi, cu îndoită măsură, asupra propriei tale ființe. Orice rău vrei să mustri sau încerci să îndrepți la alții, combate-l cu și mai mare strictețe în tine însuți. Acesta este îndemnul lui Hristos: „Scoate întâi bârna din ochiul tău, și atunci vei vedea deslușit să

scoți paiul din ochiul fratelui tău" (Matei 7:5). În ochiul meu poate că nu încape o bârnă, dar un pai din ochiul meu ar trebui să mi se pară o bârnă prin comparație cu ceea ce văd la altul. Să privim la câteva exemple din Scriptură, fiindcă, în vremurile noastre, această lecție trebuie bine întipărită în minte.

Când este vorba despre o insultă adusă nouă sau despre dezonoarea suferită de noi, să ne uităm la purtarea lui Moise: „Maria și Aaron au vorbit împotriva lui Moise din pricina femeii etiopiene pe care o luase el de nevastă; căci luase o femeie etiopiană. Și au zis: ‚Oare numai prin Moise vorbește Domnul? Nu vorbește oare și prin noi?' Și Domnul a auzit-o". Moise însă s-a purtat ca și când n-ar fi auzit, căci era „foarte blând, mai blând decât orice om de pe fața pământului" (Num. 12:1-3). Așa era într-adevăr, dar

numai când era vorba despre el. Când era în joc slava lui Dumnezeu, îl vedem pe Moise cu totul altfel: „Pe când se apropia de tabără, a văzut viţelul şi jocurile. Moise s-a aprins de mânie, a aruncat tablele din mână, şi le-a sfărâmat de piciorul muntelui. A luat viţelul, pe care-l făcuseră ei, şi l-a ars în foc; l-a prefăcut în cenuşă, a presărat cenuşa pe faţa apei, şi le-a dat-o copiilor lui Israel s-o bea. [...] Moise s-a aşezat la uşa taberei şi a zis: ‚Cine este pentru Domnul, să vină la mine!' Şi toţi copiii lui Levi s-au strâns la el. El le-a zis: ‚Aşa vorbeşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: ‚Fiecare dintre voi să se încingă cu sabia; mergeţi şi străbateţi tabăra de la o poartă la alta, şi fiecare să îl omoare pe fratele, pe prietenul şi pe ruda sa'" (Exod 32:19-20, 26-27). Iată un om rece ca gheaţa când era vorba de propria persoană şi aprins ca focul când era în joc cauza lui Dumnezeu.

Am putea lua și exemplul lui Pavel, care spune: „Fraților, vă rog să fiți ca mine, căci și eu sunt ca voi. Nu mi-ați făcut nicio nedreptate" (Gal. 4:12), ca și când ar fi spus: „Socotesc ca nimic răul pe care mi l-ați făcut". Dar lui Elima, care voia să împiedice primirea Evangheliei, el îi spune: „Om plin de toată viclenia și de toată răutatea, fiul dracului, vrăjmaș al oricărei neprihăniri, nu mai încetezi tu să strâmbi căile drepte ale Domnului?" (F.A. 13:10), și îl lovește cu orbire.

Am ales aceste exemple fiindcă i-am amintit mai înainte pe Moise și pe Pavel ca oameni deosebit de remarcabili prin dragostea lor față de Dumnezeu.

În ce privește zelul în *împlinirea îndatoririlor,* îți recomand următoarea regulă: în fiecare datorie pe care o iei asupra ta, străduiește-te să faci mai mult decât îți îngăduie puterile; nu doar tot ce îți stă în putere, ci

chiar să depășești măsura. Eu întemeiez regula aceasta pe lauda adusă bisericilor din Macedonia de către apostolul Pavel: „Vă mărturisesc că ei au dat de bună voie, după puterea lor, și chiar peste puterile lor" (2 Cor. 8:3).

Iubit credincios, în orice faptă de evlavie se cuvine să năzuim spre cea mai înaltă desăvârșire pe care o putem atinge: „Nu că am și câștigat premiul, sau că am și ajuns desăvârșit; dar alerg înainte, căutând să-l apuc, întrucât și eu am fost apucat de Hristos Isus. Fraților, eu nu cred că L-am apucat încă; dar fac un singur lucru: uitând ce este în urma mea, și aruncându-mă spre ce este înainte, alerg spre țintă, pentru premiul chemării cerești a lui Dumnezeu, în Hristos Isus" (Fil. 3:12-14). Iar David spune: „Râvna Casei Tale mă mănâncă" (Ps. 69:9). Pe scurt, nu trebuie să fim plini de zel doar în anumite

circumstanțe, când ne mustră conștiința, ci să avem zel în întreaga noastră purtare: „Este bine să fii plin de râvnă totdeauna pentru bine” (Gal. 4:18), nu numai atunci când este de față un slujitor al Domnului sau altcineva care ne-ar putea lăuda.

7.

ÎNDEMNURI LA DRAGOSTE ÎNFLĂCĂRATĂ FAȚĂ DE DUMNEZEU

Ultimul lucru pe care mi l-am propus la început a fost să îți ofer îndemnuri prin câteva argumente, ca să râvnești într-un fel evlavios la asemenea abilități și să lucrezi cu aceeași evlavie în exercițiul și cultivarea lor. Și aici trebuie să trec peste mai multe argumente pe care aș putea să le enumăr, căci adevărul este că nu poți numi nimic în lume care să nu poată sluji ca îndemn la sporirea dragostei noastre față de Dumnezeu.

În primul rând, *gândește-te că Dumnezeu este marele nostru Binefăcător.* Repet acest lucru, pentru ca el să îți stea mereu în minte.

Cine poate număra binefacerile pe care le primim de la Dumnezeu? Dacă dragostea trebuie răsplătită cu dragoste, nu ni s-a arătat niciodată o dragoste mai mare decât atunci când Dumnezeu L-a dat pe Fiul Său să moară pentru vrăjmașii Lui. Dacă dragostea poate fi cumpărată cu vreun preț, cine ar putea plăti mai mult pentru ea decât prin viața veșnică? Iar dacă dragostea trebuie dăruită fără plată, cine este mai vrednic de ea decât Dumnezeu? Cum ai putea, deci, să faci altceva decât să-L iubești?

Un mijloc recomandat pentru a-i birui chiar și cei mai aprigi vrăjmași este acesta: „Dacă îi este foame vrăjmașului tău, dă-i să mănânce; dacă-i este sete, dă-i să bea; căci, dacă vei face astfel, vei îngrămădi cărbuni aprinși pe capul lui" (Rom. 12:20). O, ce inimă avem, dacă îndurările nu ne pot înmuia! Privește puțin înlăuntrul tău. Noi

obișnuim să ne tocmim cu copiii pentru dragostea lor: dacă le dăm un măr sau o prună, îi întrebăm îndată: „Mă vei iubi?" Iar dacă ei făgăduiesc că ne vor iubi, noi întrebăm mai departe: „În ce fel mă vei iubi?"

Iubit cititor creștin, cercetează-ți puțin inima! Câte și cât de mari sunt îndurările pe care le primești de la Dumnezeu? Solomon ne spune că „darurile par o piatră scumpă în ochii celor ce le primesc; ori încotro se întorc, izbândesc" (Prov. 17:8). Va face oare darul lui Dumnezeu singura excepție de la această zicală? Să ne fie rușine! Să ne întrecem în a fi primii care să exclame: „Veniți să ne închinăm și să ne smerim, să ne plecăm genunchiul înaintea Domnului, Făcătorului nostru!" (Ps. 95:6). „Să știți că Domnul este Dumnezeu! El ne-a făcut, ai Lui suntem: noi suntem poporul Lui și turma pășunii Lui" (Ps. 100:3). „Iubiți pe Domnul,

toți cei iubiți de El! Căci Domnul îi păzește pe cei credincioși" (Ps. 31:23).

Dumnezeu binevoiește să ne pună în posesia a ceea ce El, în înțelepciunea dragostei Sale, socotește că este cel mai potrivit pentru noi, și tot El ne dă făgăduințe potrivite fiecărei stări în care ne-am putea afla în lumea aceasta. De pildă, când suntem în *nevoie*, El spune: „Nu vă îngrijorați, dar, zicând: ‚Ce vom mânca?' Sau: ‚Ce vom bea?' Sau: ‚Cu ce ne vom îmbrăca?'" (Matei 6:31). Cu siguranță că, dacă ne-am putea îngrijora cu privire la vreo nevoie pământească, aceea ar fi hrana și îmbrăcămintea. Totuși, Hristos ne poruncește, în virtutea mărturisirii noastre creștine, să nu ne frământăm din pricina acestor nevoi, „fiindcă toate aceste lucruri neamurile le caută" (v. 32). Dar, dacă nu ne îngrijim de hrană și îmbrăcăminte, vom ajunge să murim de foame. Iar Hristos răspunde, ca să spunem

așa: „Nu este nicio primejdie; căci Tatăl vostru cel ceresc știe că aveți trebuință de toate aceste lucruri" (cf. v. 32). Dacă oamenii ar crede acest adevăr ca și cum ar fi literal, și-ar abandona îndeletnicirile. Dar făgăduința nu ne îndreptățește să procedăm astfel. Hristos stabilește o regulă pentru purtarea noastră drept condiție a făgăduinței: „Căutați mai întâi" – nu doar căutați, ci căutați mai întâi – „Împărăția lui Dumnezeu și neprihănirea Lui"; apoi, prin sârguință, nu prin nepăsare, „toate aceste lucruri vi se vor da pe deasupra" (v. 33). Acesta este un exemplu cu privire la lipsuri.

Să luăm altul, cu privire la *pericole*: „Numele Domnului este un turn tare; cel neprihănit fuge în el și stă la adăpost" (Prov. 18:10). În ce siguranță se află omul care stă, ca să spunem așa, într-o cetate apărată de atributele lui Dumnezeu!

În ce privește *suferința*, Hristos spune: „Adevărat vă spun că nu este nimeni, care să fi lăsat casă, sau frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau nevastă, sau copii, sau holde, pentru Mine și pentru Evanghelie, și să nu primească acum, în veacul acesta, de o sută de ori mai mult: case, frați, surori, mame, copii și holde, împreună cu prigoniri; iar în veacul viitor, viața veșnică" (Marcu 10:29-30). El va primi de o sută de ori mai multă mângâiere când se leapădă de toate pentru Hristos, decât ar fi avut păstrându-le pe toate și lepădându-se de El.

Dar de ce să enumăr exemple specifice? Un singur pasaj din Scriptură ne oferă destule îndemnuri ca să-L iubim pe Dumnezeu: „Pe de altă parte, știm că toate lucrurile lucrează împreună spre binele celor ce-L iubesc pe Dumnezeu, și anume, spre binele celor ce sunt chemați după planul Său"

(Rom. 8:28). Te rog să iei aminte la acest pasaj. Hristos spune că „[noi] știm", adică nu doar apostolul, ci toți credincioșii. Apoi el spune că „știm"; nu că „doar sperăm sau ne gândim", ci că știm. Apoi el spune că „toate lucrurile lucrează", adică toate acele providențe apăsătoare, atât de greu de îndurat, ca și acele providențe întunecate, pe care nu știm cum să le înțelegem. Și toate „lucrează împreună", chiar dacă noi nu putem cerceta pe loc fiecare act în parte al providenței, privind felul în care toate se împletesc, nu putem decât să spunem că sunt binevoitoare și spre bine, adică spre binele spiritual și veșnic al tuturor celor care Îl iubesc pe Dumnezeu.

Aici ai putea spune: „Dar tocmai aici eu mă împotmolesc, anume că nu pot spune că Îl iubesc pe Dumnezeu". Citește mai departe. Următoarea expresie este cea mai

bună tâlcuire a acesteia: „Spre binele celor ce sunt chemați după planul Său", adică, foarte clar, spre binele celor care ascultă chemarea lui Hristos din Cuvântul Său, al tuturor celor care s-au întors la Dumnezeu și al tuturor celor care doresc să fie învățați și călăuziți de Isus Hristos. Chiar dacă nu îndrăznești să-ți recunoști convertirea, nu îndrăznești totuși nici să negi această dovadă a ei, anume că dorești din toată inima să te supui lui Hristos în toate lucrurile.

În al doilea rând, *dragostea față de Dumnezeu înnobilează toate celelalte haruri.* Nu mă voi amesteca în controversa privind credința care primește formă prin dragoste, sau despre dragostea care ar fi, într-un anumit sens, sufletul credinței. Scriptura spune că „credința lucrează prin dragoste" (Gal. 5:6), iar asta înseamnă să nu iubim nimic atât de mult ca pe Dumnezeu. Dragostea este harul

cel mai plin de noblețe, cel mai ceresc și cel mai asemănător cu Dumnezeu, și toate celelalte haruri sunt mai mult sau mai puțin vrednice de cinste după măsura în care sunt însuflețite de dragostea față de Dumnezeu. Sales ilustrează astfel acest adevăr: „Când un general câștigă o biruință răsunătoare, lui i se atribuie toată slava, fiindcă el a organizat planul de luptă și i-a condus pe ostași. Noi vorbim despre slujirea diferitelor părți ale oștirii: avangarda, grosul armatei, flancurile și ariergarda. Tot așa, unii creștini se remarcă prin credință, alții prin milostenie; unii prin rugăciune, alții prin smerenie; dar dragostea față de Dumnezeu le poruncește tuturor acestora. Dragostea îi poruncește răbdării să suporte, nădejdii să aștepte și credinței să creadă".

În altă parte, el compară dragostea cu stofa stacojie, care este un veșmânt împărătesc nu datorită lânii, ci datorită vopselei.

Tot astfel, sufletul care este, ca să spunem așa, vopsit de două ori în dragoste față de Dumnezeu, este creștinul cel mai ales.[1]

În al treilea rând, *dragostea față de Dumnezeu îndreaptă toate celelalte iubiri și le păstrează în granițele cuvenite*. Același autor oferă o altă ilustrație: „Eu îmi pot iubi slujitorul, dar, dacă nu-mi iubesc copilul mai mult decât pe slujitor, dragostea mea este nedesăvârșită. Așadar, trebuie să-mi iubesc copilul, dar, dacă nu-mi iubesc soția mai mult decât copilul, dragostea mea este nedesăvârșită. Trebuie, deci, să-mi iubesc soția. Dar, dacă nu-L iubesc pe Dumnezeu infinit mai mult decât îmi iubesc soția, dragostea mea este nedesăvârșită. Veți vedea", spune el, „o mamă atât de ocupată cu copilul ei, încât ai crede că ea

[1] St. Francis de Sales, *Treatise on the Love of God*, vol. XI, cap. IV.

nu iubește pe nimeni altcineva; ochii ei par făcuți numai ca să-l privească, iar gura ei numai ca să-l sărute. Dar dacă ar trebui să-și piardă copilul sau soțul, dragostea ei față de soț ar fi atât de mare, încât ai crede că nu-și iubește copilul deloc. Tot astfel, când Dumnezeu și oamenii pe care îi iubim cel mai mult ajung să fie în competiție pentru inima noastră, se poate vedea îndată ordinea și întâietatea persoanelor pe care le iubim".

Spre încurajarea ta, o să adaug totuși că Dumnezeu nu ne cere să urâm alte lucruri din dragoste pentru El, ci, în chip minunat, El însuși ne dăruiește din plin tot ceea ce lăsăm deoparte pentru El. Când Dumnezeu cere îndepărtarea altor obiecte ale dragostei noastre, El o face pentru a Se dărui pe Sine mai deplin, mai clar și mai suav. Cercetează orice martirologie dorești, căci cred că vei găsi cu greu chiar și un singur om care să fi

murit pentru Hristos altfel decât triumfând, pe când mulți alții, deși au avut haruri la fel de însemnate, mor în patul lor aproape deznădăjduiți. Ce încurajare pentru vremurile noastre cele mai dificile!

În al patrulea rând, *dragostea noastră față de Dumnezeu ne liniștește inima* mai palpabil decât dragostea lui Dumnezeu față de noi. Deși dragostea lui Dumnezeu față de noi este infinit mai mare decât dragostea noastră pentru El, până când dragostea Lui nu ne trezește dragostea față de El, noi abuzăm de bunătatea Sa mai mult decât alte persoane de care El nu îngrijește în același fel. Acest lucru se vede clar la omul aflat chiar la hotarul convertirii, dar care încă nu a fost convertit. Dumnezeu îi arată din belșug dragostea binevoitoare și lucrează acum pentru a face mijloacele harului eficace în vederea nașterii lui din nou. În această lucrare există

însă mai multe lucruri de făcut care, deși manifestă o dragoste mai mare din partea lui Dumnezeu decât îi arătase vreodată anterior, îl fac pe om să se certe cu Dumnezeu mai mult decât pentru orice altă lucrare a providenței din viața lui. Pentru a-l smeri, Dumnezeu îl aduce sub povara unor mari suferințe, iar el fie Îl înfruntă cu îndrăzneală pe Dumnezeu, fie se prăbușește posomorât la picioarele Lui, socotind că El are dreptate să procedeze astfel. Totuși, Dumnezeu nu-l lasă așa, ci îl urmărește cu groaza conștiinței: „Săgețile Celui Atotputernic m-au străpuns; otrava lor îmi suge toată vlaga" (Iov 6:4, lit. KJV). Dar omul tot nu se predă, ci se ține cu încăpățânare de nelegiuirea de care nu vrea să se despartă mai mult decât de propria viață și, în pofida acestei bunătăți, mai degrabă Îl urăște pe Dumnezeu decât să-L iubească. Astfel, câtă vreme el nu ajunge să-L iubească pe Dumnezeu, dragostea lui Dumnezeu față

de el nu-i aduce nicio pace și liniște. Vedem, așadar, că oricât de mare ar fi dragostea lui Dumnezeu față de noi, înțelegem totul greșit până ajungem să-L iubim la rândul nostru. Atunci însă, orice ar face Dumnezeu, sufletul se liniștește, chiar dacă suferințele lui s-ar apropia de chinurile Iadului, astfel că el nu va nutri niciun gând rău despre Dumnezeu. Prin urmare, fii hotărât să capeți, să sporești și să pui în practică această dragoste față de Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul.

OBIECȚII FINALE

Am vorbit deja prea mult și, de aceea, voi fi cât se poate de scurt în răspunsul la următoarele două plângeri sau obiecții:

Prima plângere sună în felul următor: „Tot ce s-a afirmat aici mă face să mă tem că nu am deloc o dragoste autentică față de Dumnezeu. Nu pot spune că Îl iubesc pe

Dumnezeu mai mult decât făpturile create. Simt că inima mea se îndreaptă mai puternic spre lume chiar și în slujirea lui Dumnezeu decât se îndreaptă spre Dumnezeu în treburile mele lumești".

La aceasta răspund prin trei *clarificări*.

În primul rând, trebuie să facem deosebire între evaluarea dragostei noastre și intensitatea mișcărilor ei. Uneori, mișcările ei pot fi mai puternice tocmai când evaluarea noastră despre ea este mai mică. Un om a cărui dragoste este îndreptată statornic spre Dumnezeu poate fi atât de hotărât să nu-L părăsească, ba chiar să renunțe la toate pentru Dumnezeu, și totuși, înainte să-și vină în fire, să fie mai tulburat de o pierdere neînsemnată. Pe scurt, el poate avea parte de o izbucnire puternică de simțăminte pentru alte lucruri, în timp ce dorințele necontenite ale sufletului său să fie totuși îndreptate

spre Dumnezeu.

În al doilea rând, trebuie să facem deosebire între temeinicia dragostei noastre și strălucirea ei trecătoare, altfel spus, între o bucurie superficială și una durabilă. De pildă, un om zgârcit poate râde mai mult când este gâdilat decât atunci când îi dai o mie de lire, și totuși, el se bucură de o mie de ori mai mult pentru cele o mie de lire decât pentru gâdilat. Dragostea sufletului față de Dumnezeu are rădăcini adânci: „Hristos să locuiască în inimile voastre prin credință..., având rădăcina și temelia pusă în dragoste" (Efes. 3:17).

Un bolnav se bucură de cineva care stă lângă el și îi alină durerea distrăgându-i atenția, dar se bucură mult mai mult de acela care îl vindecă. Când sufletele noastre se află într-o stare bolnăvicioasă, feluritele elemente care ne distrag atenția de la boală

ne bucură pentru puțin timp, dar în curând le vedem însă deșertăciunea și ne îndemnăm sufletele să se întoarcă la Dumnezeu pentru vindecare deplină.

În al treilea rând, trebuie să facem deosebire între dragostea noastră spirituală și dragostea pe care o percepem prin simțuri. Cât timp trăim în lumea aceasta, slăbiciunea noastră, din pricina rămășițelor păcatului și a desăvârșirii incomplete a harului, face ca energiile noastre trupești și ale vieții să fie mai puternic afectate de lucrurile percepute cu simțurile decât de cele spirituale. Lucrurile lumii sunt aproape de noi și nu ne putem lipsi de ele, și totuși, cel care Îl iubește pe Dumnezeu nu spune, atunci când se bucură de ele: „Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea și veselește-te!" (Luca 12:19). Dimpotrivă, el se mâhnește și se mustră fiindcă s-a

bucurat în vreun fel de asemenea lucruri.

A doua plângere sună în felul următor: „Eu nădăjduiesc că nu sunt cu totul lipsit de acest har minunat, dar mă tem să recunosc că îl am. Este cu neputință să-mi ridic inima deasupra acestei nesiguranțe apăsătoare? O, de-ar fi inima mea mai înălțată și mai statornică, și s-ar ridica deasupra acestei stări neliniștite!"

Voi încheia încercând să răspund acestei plângeri. Mai întâi, însă, nu răstălmăci nimic din ceea ce se poate spune, astfel încât să te încurajeze câtuși de puțin în păcat. Ai grijă să nu îți îngădui, sub niciun pretext, să fii leneș, nepăsător în suflet sau să te complaci în vreun păcat de omisiune.

Dacă eviți această stâncă, atunci grija pe care o ai din pricina nestatorniciei tale îți oferă motive să nădăjduiești că o vei putea birui.

ÎNDEMNURI DE FINAL

De aceea, primește următoarele îndrumări scurte ca să poți dobândi și a păstra cea mai sigură, statornică, mângâietoare și spirituală stare de dragoste pentru Dumnezeu ce poate fi atinsă în viața aceasta:

1. Veghează cu strictețe împotriva tuturor păcatelor. Totuși, nu te lăsa copleșit de teamă din pricina slăbiciunilor de care nu te poți feri. „Dacă ai păstra, Doamne, aducerea aminte a nelegiuirilor, cine ar putea sta în picioare, Doamne? Dar la Tine este iertare, ca să fii de temut" (Ps. 130:3-4).

2. Cercetează-ți atitudinea. Observă ce anume îți stârnește cel mai mult dragostea față de o persoană sau un lucru din lumea aceasta și folosește acel motiv ca să-L iubești pe Dumnezeu: „Toată ființa Lui este plină de farmec" (Cânt. 5:16).

Cu alte cuvinte, imaginează-ți sau enumeră orice lucru cât se poate de dorit, vrednic de iubit și de admirat, și gândește-te că toate acestea se găsesc în El.

3. Străduiește-te să-L iubești pe Dumnezeu din simțul datoriei atunci când, după propria înțelegere, nu poți să-L iubești prin har. Îți recomand aceasta în tot ce ține de purtarea ta evlavioasă față de Dumnezeu și de toate binecuvântările pe care ai dori să le primești de la El. De pildă, pocăiește-te din simțul datoriei, chiar dacă te temi că ți-ar lipsi harul pocăinței. Crede, ca îndatorire, chiar dacă socotești că nu poți exercita credința ca har. Tot astfel, dă-I mereu dreptate lui Dumnezeu, adică recunoaște că El este drept chiar dacă te condamnă, atunci când te temi că El nu te va îndreptăți. Sfințește-L pe Dumnezeu, adică proclamă sfințenia Lui, atunci când te temi că El nu te va sfinți,

adică nu te va face sfânt. Așadar, fii hotărât să-L iubești pe Dumnezeu, ai grijă să nu-L insulți, fă tot ce poți ca să-I fii plăcut și nu te mulțumiți cu nimic mai prejos decât El însuși. Pe scurt, dacă Dumnezeu te găsește pe calea îndatoririi, Îl vei găsi și tu pe El pe calea harului.

4. Studiază-L pe Hristos. Orice dragoste sfântă primim de la Dumnezeu sau Îi oferim lui Dumnezeu este prin Hristos. De la Hristos poți cere încurajare în orice lucru, în afară de păcat. În toate lucrurile, aleargă la Hristos pentru împlinirea fiecărei îndatoriri și pentru a căpăta orice har, iar când te temi că harul se ofilește, Hristos îl va înviora. Altfel, ridică-te, roagă-te și luptă-te ca să înțelegi ce înseamnă ca „Hristos să fie totul și în toți" (Col. 3:11).

Iubit cititor creștin, pune în practică

aceste patru îndrumări, și ele vor fi asemenea roților carului lui Hristos, care este „împodobit cu o țesătură aleasă, lucrată de dragoste" (Cânt. 3:10), purtându-i pe cei iubiți ai Săi spre slavă.

DESPRE AUTOR

Acest slujitor devotat al lui Hristos s-a născut la Haxeley, în comitatul Warwickshire, Anglia, în anul 1620. El provenea dintr-o familie veche și respectabilă, tatăl său și contele de Anglesey fiind veri primari. Samuel a fost singurul copil al părinților săi și a moștenit o avere importantă de la părinți. Tatăl său a murit pe când Samuel avea doar patru ani, astfel că educația lui i-a revenit mamei sale credincioase, care l-a crescut în frica de Domnul. Bunica lui, care era o femeie foarte evlavioasă și care a murit înainte de nașterea lui, ceruse ca pruncul, dacă avea să fie băiat, să fie numit Samuel, „căci", zicea ea, „pot spune că l-am cerut de la Domnul".

Samuel a fost înclinat încă de timpuriu spre credință, iar inima sa era hotărâtă să devină slujitor al Evangheliei. Pentru a se

pregăti pentru această lucrare sfântă, pe când avea numai 5 sau 6 ani, el a început să citească Biblia cu seriozitate, și era atât de înflăcărat în acest studiu, încât și-a impus să citească 20 de capitole în fiecare zi, practică pe care a continuat-o până la sfârșitul vieții. Samuel nu s-a simțit descurajat să intre în slujire de un vis neobișnuit pe care l-a avut în copilărie, în care i se părea că era slujitor al Evangheliei și că fusese chemat de episcopul Londrei pentru a fi ars ca martir.

La vârsta de 15 ani, Samuel a fost admis la Queen's College, în Oxford, unde a și absolvit. În timpul studiilor universitare, el s-a remarcat prin înfrânare și prin sârguința cu care se dedica studiilor.

În anul 1644, Samuel a devenit capelan pe o navă de război numită „Globe", aflată sub comanda contelui de Warwick, pe

atunci mare amiral. Samuel fusese deja ordinat printr-un certificat de ordinare semnat de William Gouge și de alți șase predicatori cunoscuți. Însă, neplăcându-i viața pe mare, s-a stabilit la Cliff, în comitatul Kent, în locul cuiva care fusese îndepărtat din funcție pentru purtare scandaloasă. La sosirea lui, localnicii depravați din Cliff l-au atacat cu resturi de alimente, furculițe și pietre, amenințând că îi vor lua viața. El le-a spus că, oricum l-ar trata, el era hotărât să rămână alături de ei până când Dumnezeu avea să-i pregătească să tragă folos de pe urma unui om mai bun care l-ar fi putut succeda, și a spus solemn că, atunci când ei aveau să fie astfel pregătiți, el va părăsi acel loc. După câțiva ani, lucrarea sa a avut un succes remarcabil, astfel că oamenii și-au îndreptat foarte mult atitudinea. Cu toate acestea, el și-a ținut cuvântul și a plecat din acea parohie, deși acolo primea un salariu destul de generos.

În iulie 1648, Samuel a fost chemat la Londra să țină predica pentru ziua de post înaintea Camerei Comunelor, care, la ordinul acesteia, a fost și tipărită. Dar, deși aprobată de Parlament, predica i-a ofensat pe unii, deoarece era socotită o critică la adresa regelui, care se afla atunci prizonier pe Insula Wight.

În anul 1652, Samuel s-a stabilit la Londra, fiind ales în unanimitate ca păstor al parohiei St. John the Apostle. În 1657, odată cu venirea la putere a regimului lui Oliver Cromwell, a fost ordinat predicator la St. Paul's Chapel, în locul lui Cornelius Burgess, iar în 1658 a devenit vicar al bisericii St. Giles, Cripplegate, cele două fiind între cele mai mari congregații din oraș.

La 14 mai 1659, printr-un act al Parlamentului, Samuel a fost desemnat unul dintre comisarii pentru aprobarea și admiterea

slujitorilor Evangheliei, după rânduiala prezbiteriană. La restaurarea lui Charles la tron, regele l-a confirmat în funcția de vicar al bisericii St. Giles. Dar aceasta nu l-a scutit de consecințele Legii Uniformității, în temeiul căreia el a fost înlăturat din slujire în anul 1662. Se spune că Earl de Anglesey s-a străduit să-l convingă să se conformeze și i-a oferit o funcție mai înaltă dacă ar fi acceptat. Dar Samuel a refuzat oferta invocând motive care țineau de conștiință, dar a continuat să predice în contexte particulare, ca în case sau în întâlniri neoficiale. El a fost în situația să sufere pentru neprihănire și a avut parte de multe scăpări providențiale remarcabile. În cazul unuia dintre prigonitorii lui, se știe că, în timp ce semna un mandat pentru arestarea lui Samuel, acel magistrat s-a prăbușit la pământ și a murit.

În baza Legii Indulgenței din 1672, el a

autorizat o casă de adunare în Little St. Helen's, Bishopsgate, unde a format o congregație mare și înfloritoare, al cărei păstor a rămas până la moarte. Aici a avut loc prima ordinare publică în rândul predicatorilor disidenți, după adoptarea Legii Uniformității. Howe și Bates au refuzat să ia parte la această ordinare, de teamă să nu-i deranjeze pe cei aflați la conducere, însă, pe 22 iunie 1694, Edmund Calamy și alți șase tineri au fost ordinați. Samuel Annesley, Vincent Alsop, Daniel Williams, Thomas Kentish, Matthew Sylvester și Henry Stretton au participat la ceremonie, iar slujba a durat de la ora zece dimineața până la șase seara. După sciziunea de la Pinners' Hall, din anul 1694, și înființarea unei congregații noi la Salters' Hall, Samuel Annesley a fost unul dintre slujitorii aleși să completeze numărul celor de la cea din urmă, împreună cu Howe și Bates.

Din toate darurile, salariile și veniturile sale, Samuel Annesley punea întotdeauna deoparte a zecea parte pentru acte de caritate înainte de a cheltui vreo parte din ele. El a fost principalul și adesea singurul mijloc prin care mai mulți slujitori au primit educație și mijloace de trai, altminteri biserica ar fi fost lipsită de slujirea lor folositoare. Prin el, Evanghelia a ajuns în multe sate cufundate în întuneric spiritual, și el le-a dăruit multor oameni exemplare de Biblii, catehisme și alte cărți folositoare. Numărul bolnavilor, văduvelor și orfanilor pe care i-a vizitat și i-a ajutat este foarte mare. Săracii îl priveau ca pe tatăl lor. Samuel a fost și administratorul credincios al milosteniilor multora, și era atât de stăruitor în cererile sale pentru scopuri caritabile, încât puțini îl puteau refuza. Samuel a avut 25 de copii, unul dintre ei fiind Susanna Wesley, mama lui Samuel, John și Charles Wesley.

Samuel Annesley avea constituție puternică și robustă în mod natural, astfel că putea suporta să lucreze intens, se îmbolnăvea rar și putea îndura vremea aspră fără mari probleme. El a fost un om de cea mai strictă integritate și de cea mai autentică smerenie, având cea mai smerită părere despre propriile daruri și propria lucrare, în timp ce le prețuia foarte mult pe ale altora, fără să invidieze pe nimeni. De asemenea, el era un om dedicat rugăciunii, ținând închinarea în familie de două ori pe zi și rugându-se în biroul său de trei sau patru ori pe zi. Samuel nu s-a temut niciodată de răutatea dușmanilor săi, ci le-a răsplătit răul cu bine. Încercările sale au fost numeroase și grele, dar ele nu i-au diminuat niciodată bucuria. Evlavia lui era profundă și statornică. Baxter îl caracterizează ca un om foarte sincer, evlavios și smerit, pe deplin devotat lui Dumnezeu. Edmund Calamy a

spus despre Annesley că „era un israelit adevărat, despre care se putea spune că fusese sfințit din pântece”.

În lucrarea de slujire, Samuel a fost neobosit și bogat în activitate. El predica adesea de trei ori pe zi, iar ultima dată când a urcat la amvon, deși fusese sfătuit să nu predice din cauza bolii sale, după slujba de dimineață, el a spus: „Trebuie să lucrez cât este ziuă”. Felul său de a vorbi era mișcător și exprima în mod deosebit sinceritatea a tot ce afirma. Samuel era un cunoscător remarcabil al textelor biblice, un teolog solid și un păstor cu mult spirit practic. Prin citarea potrivită a textelor biblice, el îi surprindea adesea pe predicatorii care îl ascultau, iar rezolvarea cazurilor practice îi instruia pe aceștia.

Samuel a publicat predici separate din Iov 27:5-6, Psalmul 73:25-26, 1 Cronici

12:38-40, predica de la înmormântarea lui William Whitaker, pe baza textului din Zaharia 1:5-6, și a lui Thomas Brand, pe baza pasajului din Iosua 1:2. El a scris, de asemenea, o prefață la cartea lui Richard Alleine, intitulată *Instructions about Heart-Work*, și a scris împreună cu John Owen prefața la lucrarea lui Elisha Cole, *A Treatise on God's Sovereignty*.

Contribuția cea mai însemnată a lui Samuel Annesley ține de colecția de predici puritane în 6 volume intitulată *Morning Exercises at Cripplegate*. Dacă n-ar fi fost generozitatea, energia, evlavia și erudiția lui Samuel, lumea nu ar fi fost niciodată binecuvântată cu această colecție prețioasă de teologie doctrinară, experimentală și practică.

În lucrarea sa despre istoria puritanilor, Neal ne spune că aceste prelegeri au început

în felul următor:

> „Cei mai mulți dintre cetățenii Londrei aveau o rudă apropiată sau un prieten în armata contelui de Essex. De aceea, în fiecare zi a Domnului, erau trimise la amvon atât de multe bilețele prin care se cerea rugăciune pentru ocrotirea lor, încât slujitorul nu avea timp nici să le citească, nici să repete în rugăciune înaintea lui Dumnezeu situațiile celor enumerați. Prin urmare, câțiva predicatori londonezi au convenit să rezerve în fiecare dimineață o oră în acest scop: jumătate să fie petrecută în rugăciune, iar cealaltă jumătate într-un îndemn potrivit adresat oamenilor. Thomas Case, de la biserica St. Mary Magdalene, a început această practică în biserica sa la ora 7 dimineața, iar după ce întâlnirea s-a ținut acolo timp de o lună, a fost mutată în alte

> biserici, pentru a veni în întâmpinarea celor din alte părți ale orașului, și așa a fost denumită ‚Morning Exercise'. Un număr de slujitori dintre cei mai deosebiți conduceau pe rând această slujbă, la care veneau să participe sau să asiste mulțimi mari de oameni. După ce a trecut perioada cea mai aprigă a războiului civil englez, aceasta a devenit o colecție deosebită de teologie practică, iar predicile au fost publicate în șase volume".

Timp de 35 de ani înainte de moartea sa, Samuel a avut parte de o pace neîntreruptă în suflet și de siguranța bunăvoinței lui Dumnezeu, deși, înainte de aceasta, trecuse printr-o perioadă prin lupte lăuntrice intense. În ultima sa boală, el era plin de mângâiere și putea spune: „Binecuvântat să fie Dumnezeu! Am fost credincios în lucrarea slujirii mai bine de 55 de ani!" Unele

dintre ultimele sale cuvinte au fost: „Vino, preaiubitul meu Isus! Cu cât mai aproape, cu atât mai prețios și mai binevenit". Într-o altă circumstanță, bucuria lui în Domnul a fost atât de mare, încât a exclamat: „Nu o pot cuprinde! Ce fel de dragoste este aceasta față de un biet vierme! Nu pot exprima nici a mia parte din lauda care Ți se cuvine, Doamne! Puțin este ceea ce îți pot da, dar, o, Doamne, ajută-mă să-Ți dau totul! Voi muri lăudându-Te și mă voi bucura că alții Te pot lăuda mai bine! Mă voi sătura de chipul Tău! Voi fi săturat! O, preaiubitul meu Isus! Vino!"

Samuel a murit la 31 decembrie 1696, la vârsta de 77 de ani. Rămășițele sale pământești au fost depuse lângă cele ale soției sale, în cimitirul bisericii din Shoreditch, iar predica de la înmormântarea sa a fost rostită de Daniel Williams, pe baza textului din Faptele Apostolilor 13:36.

Anexă.
ÎNTREBĂRI PENTRU STUDIU ȘI REFLECȚIE

CAPITOLUL 1. CE ÎNSEAMNĂ SĂ-L IUBIM PE DUMNEZEU?

(1) Ce înseamnă, în mod concret, să-L iubești pe Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul? Cum se reflectă această dragoste în gândurile, dorințele, deciziile și prioritățile tale zilnice?

(2) Ce lucruri sau persoane riscă să ocupe în inima ta locul care I se cuvine doar lui Dumnezeu? Cum poți recunoaște când un lucru bun devine o rivalitate pentru dragostea noastră față de El?

(3) Autorul folosește diferite comparații pentru a ilustra dragostea față de Dumnezeu. Care dintre acestea te ajută cel mai

mult să înțelegi relația pe care ar trebui să o ai cu El și ce dezvăluie despre starea actuală a inimii tale?

CAPITOLUL 2. ÎNDATORIREA CLARĂ A DRAGOSTEI PENTRU DUMNEZEU

(1) De ce consideră autorul că dragostea față de Dumnezeu este cea dintâi și cea mai mare poruncă? Care dintre argumentele lui te convinge cel mai mult și de ce?

(2) Cum se schimbă perspectiva ta asupra dragostei față de Dumnezeu atunci când o înțelegi nu doar ca pe un sentiment, ci și ca pe o îndatorire? Ce faci în perioadele în care nu simți o afecțiune deosebită față de Dumnezeu?

(3) Dacă dragostea față de Dumnezeu cuprinde și ascultarea de poruncile Sale, cum ar trebui să influențeze ea relațiile noastre cu cei din jur? În ce situații concrete devine

vizibil faptul că Îl iubești pe Dumnezeu mai presus de propriile preferințe?

CAPITOLUL 3. ABILITĂȚILE NECESARE PENTRU A-L IUBI PE DUMNEZEU

(1) Care sunt principalele piedici în calea dragostei față de Dumnezeu prezentate de autor? Care dintre ele – iubirea de sine, iubirea de lume, nepăsarea spirituală, iubirea păcatului sau atașamentul exagerat față de lucruri altfel îngăduite – constituie cea mai mare provocare pentru tine?

(2) Autorul subliniază că dragostea autentică față de Dumnezeu își are izvorul în harul Său, prin Hristos și prin lucrarea Duhului Sfânt. Cum se împacă această dependență de har cu responsabilitatea ta de a cultiva și manifesta dragostea față de Dumnezeu?

(3) Ce mijloace practice te pot ajuta să crești

în dragostea față de Dumnezeu? Cum te-ar putea ajuta, în mod concret, studiul Scripturii, cunoașterea caracterului lui Dumnezeu, recunoștința pentru binefacerile Sale și lepădarea de sine?

CAPITOLUL 4. TREPTE ALE DRAGOSTEI FAȚĂ DE DUMNEZEU

(1) Autorul descrie mai multe trepte ale dragostei față de Dumnezeu, de la iubirea Lui pentru binecuvântările primite până la iubirea Lui pentru cine este El și la raportarea tuturor celorlalte iubiri la Dumnezeu. Unde te situezi cel mai adesea în această descriere și ce te ajută să crești?

(2) Ai continua să-L iubești pe Dumnezeu chiar dacă nu ți-ar oferi binecuvântarea pe care o dorești sau dacă ai trece printr-o perioadă de suferință și nesiguranță? Ce dezvăluie răspunsul tău despre temelia dragostei tale față de El?

(3) Ce ar însemna, în viața de zi cu zi, să-ți iubești familia, prietenii, munca și avuțiile deținute de dragul lui Dumnezeu? Cum pot aceste lucruri să devină mijloace prin care Îl onorezi, în loc să devină scopuri în sine sau lucruri care hrănesc egoismul?

CAPITOLUL 5. ÎNSUȘIRILE DRAGOSTEI FAȚĂ DE DUMNEZEU

(1) Cum poți deosebi o dragoste autentică față de Dumnezeu de simpla afirmație că Îl iubești? Ce atitudini și comportamente din viața ta pot confirma sau contrazice această mărturisire?

(2) Autorul prezintă dragostea față de Dumnezeu ca pe un har care dă naștere curajului, statorniciei și perseverenței, deși nu ajunge la desăvârșire în această viață. Cum se manifestă aceste însușiri în încercări și ce domeniu al vieții tale are nevoie de mai multă statornicie?

(3) Cum poți înțelege faptul că dragostea față de Dumnezeu îți desprinde inima de valorile acestei lumi fără să devii nepăsător față de oameni și îndatoririle tale? Ce ar trebui să se schimbe în felul în care folosești timpul, resursele și oportunitățile primite?

CAPITOLUL 6. EFECTELE DRAGOSTEI FAȚĂ DE DUMNEZEU

(1) Potrivit autorului, dragostea față de Dumnezeu te conduce la ură față de păcat, la îndepărtare de rău și la ascultare de poruncile Sale. Cum se reflectă aceste efecte în alegerile tale și ce compromisuri din viața ta ar putea arăta că dragostea ta față de Dumnezeu slăbește?

(2) Cum te poate ajuta dragostea față de Dumnezeu să privești altfel suferința, mustrarea, încercările și circumstanțele dificile? Există o situație din viața ta în

care ai nevoie să înveți să te încrezi în Dumnezeu și să-I înțelegi lucrarea prin prisma caracterului Său?

(3) Autorul leagă dragostea față de Dumnezeu de apropierea de El, părtășia cu El, devoțiune și zel spiritual. Care dintre aceste roade este cel mai vizibil în viața ta și în care dintre ele ai dori să crești în perioada următoare?

CAPITOLUL 7. ÎNDEMNURI LA DRAGOSTE ÎNFLĂCĂRATĂ FAȚĂ DE DUMNEZEU

(1) Autorul te îndeamnă să te gândești la Dumnezeu ca la marele tău Binefăcător și la binecuvântările primite de la El. Ce binefaceri spirituale de zi cu zi ai putea identifica în viața ta și cum ar trebui ca recunoștința pentru ele să se exprime într-o dragoste mai profundă față de Dumnezeu?

(2) Cum ar trebui să se manifeste zelul pentru slava lui Dumnezeu, fără să se transforme în criticarea aspră a altora sau în ignorarea propriilor păcate? Ce atitudine sau comportament ai nevoie să corectezi mai întâi în propria viață?

(3) La final, autorul recomandă vegherea împotriva păcatului, cercetarea propriei atitudini, împlinirea îndatoririlor chiar și atunci când dragostea nu este simțită intens și studierea lui Hristos. Care dintre aceste îndemnuri este cel mai necesar pentru tine acum și ce pas concret vei face pentru a-l pune în practică?

MAGNA GRATIA

Noi vestim Evanghelia harului

Asociația MAGNA GRATIA este o organizație creștină non-profit care își concentrează eforturile pe proclamarea Evangheliei prin literatură consecventă doctrinar, prin evanghelizare și echiparea bisericilor evanghelice de limba română.

Dacă ai fost binecuvântat citind această carte, poți ajuta la binecuvântarea altor credincioși, astfel:

1. Recomandă mai departe această carte!
2. Scrie o recenzie pe pagina noastră de internet de unde ai descărcat această carte.
3. Vizitează pagina noastră de internet la **magnagratia.org** și află mai multe despre lucrarea noastră, și citește GRATUIT cele peste 450 de cărți ale unora dintre cei mai buni autori creștini din istorie.
4. Rămâi conectat la noutățile MAGNA GRATIA vizitând profilele noastre de social media și abonându-te la noutăți pe email, așa încât să fii anunțat când publicăm resurse noi.
5. Roagă-te pentru noi.
6. Donează și ajută-ne să mergem mai departe. Donațiile se pot face online pe pagina noastră de internet.

Pentru orice alte informații, scrie la contact@magnagratia.org.

magnagratia.org